

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maša Ovník

**Znanje za ravnanje z dejavniki anksioznosti v strokovnem
svetovanju paru na centrih za socialno delo**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Maša Ovník

**Znanje za ravnanje z dejavniki anksioznosti v strokovnem
svetovanju paru na centrih za socialno delo**

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Ljubljana, 2023

ZAHVALA

Za začetek bi se rada zahvalila profesorici doc. dr. Bojani Mesec, da me je sprejela pod svoje mentorstvo in mi ob pisanju diplomskega dela nudila strokovno vodenje ter podporo. Zahvaljujem se za potrpežljivost in odzivnost, ki sem jo v ključnih trenutkih najbolj potrebovala.

Zahvalila bi se tudi asistentki Mojci Šeme, ki mi je, kljub zasedenemu številu mest za mentorstvo, nudila vso podporo, ideje in svoje znanje.

Posebej bi se zahvalila vsem sodelujočim v raziskavi, ki so sploh omogočili, da je nastalo to diplomsko delo. Hvala za Vaš čas in pripravljenost na sodelovanje v moji raziskavi.

Hvala seveda tudi družini in prijateljem, ki so na svojevrsten način prispevali k moji ustvarjalnosti in motivaciji za delo.

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Avtorica: Maša Ovník

Naslov diplomskega dela: Znanje za ravnanje z dejavniki anksioznosti v strokovnem svetovanju paru na centrih za socialno delo

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Kraj: Ljubljana

Leto: 2023

Št. strani: 166

Št. prilog: 3

Št. preglednic: 1

Ključne besede: strokovno svetovanje paru, partnerski odnos, anksioznost, stili navezanosti, samopodoba, travma

POVZETEK:

V diplomski nalogi sem se osredotočila na prispevek socialnih delavcev v strokovnem svetovanju paru na centru za socialno delo na področju vsakega izmed vidikov anksioznosti v partnerskem odnosu. Zanimalo me je, kakšne metode dela uporabljajo socialne delavke/delavci pri delu s pari, ki pokažejo določeno mero anksioznosti v partnerskem odnosu, s kakšnimi izzivi se srečujejo pri delu s pari, želela pa sem tudi ugotoviti, katere so tiste kompetence, ki jih potrebujejo socialne delavke/delavci pri delu s pari z anksioznostjo. V svojem teoretičnem delu se najprej dotaknem teorije o znanju za ravnanje v socialnem delu in predstavim nalogo centra za socialno delo, in sicer strokovno svetovanje paru. Nato predstavim anksioznost, opredelim partnerski odnos in zadovoljstvo v povezavi z njim, delo na dveh ravneh na področju dela z družino in koncept odpornosti kot izhodišče za soustvarjanje zelenih sprememb. Nadaljujem s teorijo o navezanosti kot znanjem za ravnanje, predstavim samopodobo in k rešitvi usmerjen pristop v socialnem delu, nazadnje pa se dotaknem še travmatičnih izkušenj in pristopa, utemeljenega na razumevanju travme. Raziskava je kvalitativna in empirična, izvedla pa sem sedem intervjujev s socialnimi delavkami, zaposlenimi na centrih za socialno delo. V drugem delu diplomskega dela so predstavljeni rezultati, ki so pokazali, da socialne delavke pri svojem delu upoštevajo opravila in akte, ki jih za strokovno svetovanje paru predpisuje zakon. Socialne delavke menijo, da je delo v strokovnem svetovanju zahtevno, saj se ukvarjajo z reševanjem kompleksnih čustvenih težav partnerjev, poleg tega pa menijo, da je področje dela terapevtsko, zato potrebujejo poleg znanj socialnega dela tudi znanja drugih strok. Po mnenju večine socialnih delavk bi bilo potrebno izobraževanje o delu v strokovnem svetovanju paru, saj je ta naloga v veljavi relativno malo časa. Osebnostne lastnosti in kompetence, ki jih socialne delavke potrebujejo v strokovnem svetovanju paru, so empatija, razmejevanje lastnih čustev od situacije para, radovednost pri raziskovanju situacije para, komunikativnost, netoleranten odnos do nasilja in zlorab in usmerjenost k rešitvi. Socialne delavke menijo, da je za delo v strokovnem svetovanju paru potrebna strokovna usposobljenost ter kontinuirano izpopolnjevanje in izobraževanje za to področje dela. Sogovornice poznajo socialno delo z družino in metode dela na dveh ravneh, ki jih pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev, pravil, vlog in odnosa para dosledno uporabljajo, svoj prispevek pri raziskovanju pa vidijo v skrbi za proces, v vzpostavitvi in ohranjanju strukture pogovora ter v uporabi različnih tehnik in veščin dela na dveh ravneh, pri čemer upoštevajo oba partnerja ter celoten kontekst. Socialnega delavke so mnenja, da pripomorejo k izboljšanju navezanosti para s tem, ko omogočijo nove in drugačne izkušnje tekom svetovalnega procesa in krepijo odpornost para, poleg tega pa pomagajo paru pri ozaveščanju drug drugega o medsebojni navezanosti. Prispevek k izboljšanju

samopodobe enega ali obeh partnerjev vidijo v svojem delu s perspektive moči, iskanju virov moči para, komplimentih in pohvalah, vrednotenju že doseženih sprememb para ter krepitvi kongruentne komunikacije para. Pri tem se opirajo na k rešitvi usmerjen pristop in na uporabo metod tega pristopa, vendar so mnenja, da imajo še veliko prostora za izboljšave pri doslednem vnašanju metod v svoje delo. Za pristop, utemeljen na razumevanju travme so že slišale, vendar pa ga pri svojem delu ne uporabljajo bodisi zaradi pomanjkanja znanja o pristopu bodisi zaradi pomanjkanja izkušenj za delo s pari s travmatičnimi izkušnjami, v splošnem pa se za delo s travmo ne čutijo dovolj kompetentne. Pri delu v strokovnem svetovanju vidijo določene izzive, predvsem pomanjkanje časa za pogovore, pozornost na usklajevanje zakonodaje s pričakovanji parov, pomanjkanje izkušenj v svetovanju in naslavljanje motenj. Sama bi predlagala uvedbo izobraževanj za socialne delavke/delavce, ki bi se osredotočala na specifične pristope in metode dela v strokovnem svetovanju paru ali opravljanje izpita iz strokovnega svetovanja paru kot pogoj za izvajanje naloge na centru za socialno delo. Menim, da bi bilo potrebno razširiti kader na centrih za socialno delo z namenom preprečitve preobremenjenosti socialnih delavk/delavcev ter izboljšanja kakovosti storitev. Predlagam tudi dodatna izobraževanja in pridobivanje znanja o psihologiji samopodobe in razvijanju pozitivne samopodobe ter sodelovanje na seminarjih in delavnicah, ki obravnavajo to temo. Predlagam vzpostavitev smernic in protokolov za uporabo metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu, ki bi socialnim delavkam/delavcem omogočali teoretično podlago in usmeritev pri delu s pari. V organizacije na področju socialnega varstva, šolstva in zdravstva bi sistematično uvedla pristop, utemeljen na razumevanju travme ter predlagala izobraževanje in usposabljanje vseh strokovnih delavk/delavcev na področju socialnega varstva, šolstva in zdravstva o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme. Predlagam tesnejše in vzajemnejše sodelovanje med različnimi organizacijami ter strokovnjaki z namenom zagotavljanja celostne podpore in pomoči uporabnikom, ki so doživeli travmatične izkušnje. Na koncu pa bi bilo dobro vzpostaviti še kontinuirano podporo usposobljenih supervizorjev pri implementaciji novih praks dela s travmo.

DATA ON GRADUATE THESIS

Author: Maša Ovnik

Title of Graduation Thesis: Knowledge for Dealing With Anxiety Factors in Professional Couple Counselling at Social Work Centres

Mentorica: doc. dr. Bojana Mesec

Kraj: Ljubljana

Leto: 2023

Number of pages: 166

Number of tables: 3

Number of appendixes: 1

Key words: professional couple counselling, partner relationship, anxiety, attachment styles, self-image, trauma

ABSTRACT:

In my thesis, I focused on the contribution of social workers in providing professional counselling to couples at the social welfare centre regarding various aspects of anxiety in their relationship. I was interested in the methods employed by social workers in working with couples who experience a certain level of anxiety in their relationship, the challenges they face in working with such couples, and the competencies required by social workers in dealing with anxiety in couples. In the theoretical part, I first discuss the theory of knowledge for social work practice and present the role of the social welfare centre in providing professional counselling to couples. I then introduce anxiety, define the concept of a romantic relationship and relationship satisfaction, discuss the dual-level approach in family work, and explore the concept of resilience as a basis for co-creating desired changes. I further delve into attachment theory as knowledge for practice, present self-esteem and solution-focused approach in social work, and finally touch upon traumatic experiences and a trauma-informed approach. The research conducted for this thesis was qualitative and empirical, involving seven interviews with social workers employed at social welfare centres. The results presented in the second part of the thesis indicated that social workers consider the tasks and actions prescribed by law for professional counselling to couples in their work. They find professional counselling challenging as they deal with resolving complex emotional issues between partners. Furthermore, they view this field of work as therapeutic, requiring knowledge from various disciplines in addition to social work. According to most social workers, there is a need for education on professional counselling for couples since this task has been in effect for a relatively short time. The personal qualities and competencies identified by social workers as necessary for professional counselling with couples include empathy, separating their own emotions from the couple's situation, curiosity in exploring the couple's situation, communicativeness, zero tolerance for violence and abuse, and a solution-oriented approach. Social workers believe that professional competence, continuous improvement, and specialised education are essential for working with couples in professional counselling. The interviews are familiar with family social work and the dual-level approach, which they consistently apply when researching communication patterns, rules, roles, and the couple's relationship. They see their contribution in caring for the process, establishing and maintaining the structure of conversation, and utilising various techniques and skills within the dual-level approach, considering both partners and the overall context. Social workers believe they contribute to improving the couple's attachment by facilitating new and different experiences during the counselling process and strengthening the couple's resilience. They also help the couple become

aware of their mutual attachment. They perceive their work from a strengths-based perspective when it comes to improving the self-esteem of one or both partners, searching for sources of strength in the couple, providing compliments and acknowledgments, evaluating the changes already achieved by the couple, and enhancing congruent communication. While they are aware of the trauma-informed approach, they do not use it in their work either due to a lack of knowledge or experience in working with couples who have experienced trauma. Overall, they do not feel sufficiently competent in working with trauma. In their professional counseling work, social workers face specific challenges, including a lack of time for conversations, reconciling legislation with couples' expectations, limited counselling experience, and addressing disorders. I would suggest introducing specific education for social workers focusing on approaches and methods in professional counselling for couples or requiring a professional counselling exam as a prerequisite for performing tasks at social welfare centres. I believe it is necessary to expand the workforce at social welfare centres to prevent social workers from becoming overwhelmed and to improve the quality of services. Additional training and knowledge acquisition in the psychology of self-esteem and promoting positive self-esteem, as well as participation in seminars and workshops addressing these topics, are also recommended. I propose establishing guidelines and protocols for implementing solution-focused approaches in social work, providing social workers with a theoretical foundation and guidance for their work.

Kazalo vsebine

1.	<u>PREGLED PROBLEMATIKE</u>	1
1.1.	<u>ZNANJE ZA RAVNANJE</u>	1
1.2.	<u>STROKOVNO SVETOVANJE PARU NA CENTRIH ZA SOCIALNO DELO</u>	1
1.3.	<u>ANKSIOZNOST</u>	3
1.3.1.	<u>Opredelitev anksioznosti</u>	3
1.3.2.	<u>Vzroki, simptomi in znaki anksioznih motenj</u>	4
1.3.3.	<u>Anksioznost v partnerskem odnosu</u>	4
1.4.	<u>PARTNERSKI ODNOS</u>	5
1.4.1.	<u>Opredelitev partnerskega odnosa</u>	5
1.4.2.	<u>Razvoj in oblikovanje partnerskega odnosa</u>	6
1.4.3.	<u>Zadovoljstvo v partnerskem odnosu</u>	6
1.4.4.	<u>Ljubosumje</u>	8
1.4.5.	<u>Socialno delo v povezavi s partnerskim odnosom in delo na dveh ravneh</u>	9
1.4.6.	<u>Koncept odpornosti kot izhodišče za soustvarjanje želenih sprememb</u>	10
1.5.	<u>NAVEZANOST</u>	11
1.5.1.	<u>Opredelitev navezanosti</u>	11
1.5.2.	<u>Teorija navezanosti</u>	11
1.5.3.	<u>Navezanost v otroštvu</u>	12
1.5.4.	<u>Navezanost v odraslosti</u>	14
1.5.5.	<u>Stili navezanosti</u>	14
1.5.6.	<u>Teorija navezanosti kot znanje za ravnanje v socialnem delu</u>	17
1.6.	<u>SAMOPODOBA</u>	18
1.6.1.	<u>Opredelitev samopodobe</u>	18
1.6.2.	<u>Vrste samopodobe</u>	18
1.6.3.	<u>Motivacijska funkcija samopodobe</u>	20
1.6.4.	<u>Samopodoba in stili navezanosti</u>	21
1.6.5.	<u>Samopodoba in anksioznost</u>	21
1.6.6.	<u>Vpliv socialnih delavcev na samopodobo uporabnikov</u>	21
1.6.7.	<u>K rešitvi usmerjen pristop v socialnem delu</u>	22
1.7.	<u>TRAVMATIČNE IZKUŠNJE</u>	23
1.7.1.	<u>Opredelitev travmatičnih izkušenj</u>	23
1.7.2.	<u>Socialno delo in pristop, utemeljen na razumevanju travme</u>	24
2.	<u>FORMULACIJA PROBLEMA</u>	26

2.1.	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	27
3.	METODOLOGIJA	28
3.1.	VRSTA RAZISKAVE	28
3.2.	MERSKI INSTRUMENT	28
3.3.	POPULACIJA IN VZOREC	28
3.4.	METODA ZBIRANJA PODATKOV	29
3.5.	OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	29
4.	REZULTATI	30
5.	RAZPRAVA	44
6.	SKLEPI	57
7.	PREDLOGI	60
8.	SEZNAM LITERATURE	62
9.	PRILOGE	69
9.1.	Priloga 1: Smernice za intervju	69
9.2.	Priloga 2: Odprto kodiranje	71
9.3.	Priloga 3: Osno kodiranje	156

1. PREGLED PROBLEMATIKE

1.1. ZNANJE ZA RAVNANJE

Znanje za ravnanje je eden izmed pomembnejših konceptov delovnega odnosa, ki je odnos med strokovnjakom in uporabniki ali udeleženi v problemu v procesu reševanja kompleksnih socialnih problemov. Vzpostavitev delovnega odnosa med socialnim delavcem in uporabnikom je torej prva naloga socialnega delavca. Med prvimi elementi delovnega odnosa so se uveljavili dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema in osebno vodenje, vendar pa je tako opredeljen delovni odnos zelo težko vzdrževati in ohraniti, če se v praksi ne opremo na štiri pomembne sodobne koncepte v socialnem delu, ki so perspektiva moči, etika udeležnosti, ravnanje s sedanjostjo ali drugače koncept so-prisotnosti in nazadnje koncept znanja za ravnanje. Znanje za ravnanje dopolni koncept delovnega odnosa in je sestavljen iz dveh sklopov znanj. Prvi sklop obsega uporabo jezika socialnega dela, pri čemer ubesedimo delovni odnos, omogočimo in poimenujemo izkušnjo soustvarjanja in instrumentalne definicije problema, perspektive moči, ravnanja s sedanjostjo itd., ob tem pa se pridružimo jeziku uporabnika, da bi ga bolje razumeli. Drugi sklop obsega ravnanje s strokovnim znanjem in vednostjo socialne delavke/delavca, ki ima psihološka, sociološka, socialnopolitična in pravna znanja, ki so pomembna v procesu pomoči (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020).

Ta koncept je še posebej pomemben za socialne delavce, saj govori o posebnostih v socialnem delu razvitega znanja in o posebnostih ravnanja z njim (Čačinovič Vogrinčič, 2002, str. 95).

V stroki je naloga socialnega dela že opredeljena, v praksi pa potrebujemo vajo in izkušnje, da s socialno-delovnim znanjem ravnamo kot z znanjem za ravnanje, ki ga podelimo z uporabniki, udeleženi v problemu. Socialni delavec v praksi ne ostane brez besed, ker ima znanje za ravnanje in zna dvoje: vzpostaviti in vzdrževati delovni odnos in podeliti znanje z uporabniki v procesu soustvarjanja interpretacij v razgovoru in tako omogočiti »prevajanje« v osebni jezik in nazaj v jezik stroke (Čačinovič Vogrinčič, 2003, str. 201).

1.2. STROKOVNO SVETOVANJE PARU NA CENTRIH ZA SOCIALNO DELO

Center za socialno delo ima različna delovna področja, na podlagi katerih izvaja storitve. Za moje diplomsko delo pomembno delovno področje centra za socialno delo je varstvo otrok in družine, znotraj katerega je tudi strokovno svetovanje paru.

Strokovno svetovanje paru se izvaja, kadar zakonca ali partnerja ugotovita, da obstaja možnost za ohranitev zakonske zveze oziroma zunajzakonske skupnosti. V tem primeru se lahko udeležita strokovnega svetovanja na centru za socialno delo. S strokovnim svetovanjem, ki se izvaja individualno ali v skupini, se zakoncema pomaga rešiti težave, s katerimi se soočata, in izboljšati njun odnos (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2023).

V katalogu javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, so opisane naloge centra za socialno delo. Uporabnika strokovnega svetovanja paru sta zakonca oziroma partnerja s težavami v medosebnih odnosih, zakonca pred postopkom razveze oziroma zunajzakonska partnerja, lahko tudi z otroki, nad katerimi imata starševsko skrb. Nujna opravila in akti, kot si sledijo v zaporedju, so:

- uvodni pogovor, pri katerem gre za opredelitev stiske in dogovor o načinu reševanja problema. Pri tem se lahko po potrebi vključi psihologa ali drugega strokovnega delavca;
- pogovor s partnerjema, pri katerem gre za opredelitev ciljev in pripravo načrta dela, pogovor in poizvedbe, cilj pa je ugotoviti namene, interese, potrebe, želje in motnje;
- usmerjanje partnerjev, pri čemer gre za refleksijo sklepov s partnerjema, prepoznavanje odnosov v družini, svojih odzivov, načinov sodelovanja in pogajanja (mediacija) pri reševanju konfliktov, učenje novih ravnanj, iskanje skupnih rešitev, pogajanja in dogovarjanja, preverjanje rešitev v praksi;
- načrt zmanjševanja škode, pri katerem je potrebno izbrati ukrepe za zmanjševanje škode in narediti načrt izvedbe;
- načrt krepitev moči, pri katerem gre za socialno učenje in spreminjanje odnosov med partnerjema ter za predvidenje virov pomoči: psihološke (doživljajske, retorične spretnosti), socialne, statusne, mreže itd. in
- evalvacija, pri kateri gre za potrditev izpeljanih ciljev in/ali postavitev novih ciljev ter morebitne spremembe načrta. Pri tem se lahko enega ali oba partnerja vključi v drugo storitev, skupine za samopomoč, nevladne organizacije, se napoti na sodišče ... V kolikor je situacija za enega izmed zakoncev ali zunajzakonskih partnerjev nevzdržna, se nadaljuje postopek v predhodnem svetovanju (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2023).

Iz perspektive socialnega dela je izjemno pomembno, da najde socialni delavec obliko sodelovanja, ki je uresničljiva. Ne gre za prepričevanje, temveč za soodkrivanje načina, kako sodelovati pri spremembi v življenju in kako odkriti nove, dobre in zaželeno alternative. Zato

je socialno svetovanje tisto ravnanje v stroki, ki omogoči, da se proces začne, vzdržuje in ohrani. Center za socialno delo je mesto, kjer se lahko varno ubesedi nova resničnost, vselej pa je potrebno upoštevati odločitve udeleženih v problemu in rešitvi in vzdrževati jasno razmejitvev tako v definiciji dela kot pri novih dogovorih in spreminjanju. Pomembno je, da socialni delavec ne obupa in se ne opre zgolj na nujne postopke, temveč da skupaj s partnerjema proaktivno išče nove poti ter razvija strokovno socialnodelovno ravnanje, s katerim lahko preseže prehitro odločanje za prekinitev socialnega dela (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 182).

Svetovalcu, tudi socialnemu delavcu, je Stierlin namenil vlogo režiserja in udeleženega opazovalca hkrati. Režiser je, ker vodi pogovor skozi faze na osebni način, skozi koncept osebnega vodenja in je odgovoren za to, da podaja smernice s strokovnimi koncepti za razlago stvarnosti. Hkrati pa je udeleženi opazovalec, ker je del terapevtskega sistema oziroma delovnega odnosa, v katerem mora skrbeti za empatično integracijo – vedno znova se poskuša vživeti v vlogo vsakega udeleženega v delovnem odnosu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 63).

1.3. ANKSIOZNOST

1.3.1. Opredelitev anksioznosti

Tesnoba ali anksioznost je neprijetno čustvo, ki ga po navadi spremljajo telesne in vedenjske spremembe, podobne tistim, ki spremljajo običajen odziv na stres. Lahko se pojavlja postopoma ali pa se začne nenadno. Če je tesnoba tako močna, da posameznika ovira pri vsakodnevnih dejavnostih, če vztraja, tudi ko nevarnosti ni več, če posameznik tesnobnosti ne more nadzorovati oziroma če tesnoba nadzoruje njega, gre za bolezensko tesnobo ali anksiozne motnje (Dernovšek, Gorenc in Jeriček, 2006, str. 36).

Lamovec (1988) loči dve vrsti anksioznosti: anksioznost kot stanje in anksioznost kot osebnostna poteza. Za prvo vrsto anksioznosti je značilno začasno povečanje ravni vznburjenja, ki v zmerni obliki predstavlja normalno reakcijo na stres, pri čemer se mobilizira energija organizma. Spremlja jo čustveno doživljanje, ki je neprijetno, občutek napetosti, ki se mu navadno pridruži zaskrbljenost. Je začasna in trenutna izkušnja, ki se z različnimi situacijami, tudi čez dan, spreminja. Izraz anksioznost se navadno uporablja takrat, ko vzrok posameznikove napetosti ni dostopen zavedanju. Če je ogrožujoči objekt ali situacija znana, navadno govorimo o strahu. Druga vrsta tesnobe pa ima značaj osebnostne poteze. Gre za nagnjenost k anksioznemu reagiranju v velikem številu situacij. Tudi pri osebi z močno razvito osebnostno potezo anksioznosti ni nujno, da je stalno prisotna. Povečana je le pogostost in intenzivnost

tovrstnega reagiranja. Tovrstna tesnoba ni nujno povezana z vsemi stresnimi pogoji, temveč le s tistimi, ki jih posameznik dojema kot ogrožujoče (Lamovec, 1988).

1.3.2. Vzroki, simptomi in znaki anksioznih motenj

Anksiozne motnje nastanejo, kadar se seštejejo posameznikova ranljivost in dejavniki iz okolja. Med dejavnike, ki povzročijo ranljivost osebe, štejemo: anksiozne motnje v družini, pretirano zaščitniško vedenje staršev, neugodne izkušnje s pomanjkanjem varnosti. Sproži jih neugoden življenjski dogodek, ki dodatno zamaje čustveno in družbeno ravnovesje, in oseba se ustraši lastnega telesnega odziva. Pri stresu bi se ravnovesje povrnilo samo od sebe, pri anksioznih motnjah pa je posameznik prepričan, da tega ni mogoče zdržati. Anksiozne motnje vzdržujeta izogibanje in opuščanje dejavnosti. Človek se v želji, da se izogne neprijetnim telesnim odzivom, izogiba vsemu, kar mu ta odziv sproža. Posledica je vse večji strah in slabše samozaupanje (Dernovšek, Šprah in Knežević Hočever, 2000, str. 59).

Anksioznost postane problematična, ko pomembno spremeni/vpliva na življenje, je razvojno neustrezna, je prisotna daljši čas, moti vsakdanje dejavnosti in povzroča močan stres. Nekateri simptomi anksioznih motenj so zelo podobni simptomom depresije, saj se depresija in tesnoba pogosto zelo prepletata. Za tesnobo so zlasti značilni telesni simptomi, ki vključujejo negativne misli, neprestane skrbi o stvareh, ki so za nas pomembne, telesne odzive, kot so potenje, tresenje, pospešen utrip srca, glavobol, slabost, napetost v mišicah, oteženo dihanje, težave s požiranjem, vrtoglavica in otrplost, negativna čustva, kot so strah, tesnoba in panika ter nefunkcionalno vedenje, ki vključuje nespečnost, nočne more, izogibanje dejavnostim ali krajem, ki vzbujajo strah (Dernovšek, Gorenc in Jeriček, 2006, str. 41).

Dernovšek, Šprah in Knežević Hočever (2000, str. 59) dopolnjujejo, da je vsem anksioznim motnjam skupno bežanje iz neprijetne okoliščine, izogibanje, umikanje ali drugo vedenje, ki dolgoročno ne prinaša koristi, stalna razmišljanja, ki ne pomagajo rešiti problema in ne pripeljejo do olajšanja, telesni odziv (na primer pospešeno dihanje, bitje srca, znojenje, oblivanje vročine, tresenje rok, omotica, napete mišice), ki človeka samo še dodatno prestraši, in čustva tesnobe, ki se lahko stopnjujejo do groze, napetosti in panike (Dernovšek, Šprah in Knežević Hočever, 2000, str. 59).

1.3.3. Anksioznost v partnerskem odnosu

Zaupanje je bistvenega pomena za razvoj zdrave, varne in zadovoljujoče partnerske zveze (Mullen, 1996, str. 298).

Anksioznost v partnerskem odnosu je tesno povezana s pomanjkanjem zaupanja do partnerja. Partnerji z anksiozno navezanostjo imajo še posebej močne občutke nezaupanja v primerjavi s posamezniki z drugimi stili navezanosti. Raziskave kažejo na to, da imajo posamezniki, ki čutijo zaupanje do svojega partnerja, manj negativnih misli in skrbi glede tega, da bi se partner v romantičnem smislu zanimal za drugo osebo, prav tako pa manj spremljajo in nadzirajo vedenje ter vsakodnevno početje svojega partnerja (Rodriguez, DiBello, Øverup in Neighbors, 2015, str. 298–319). Na drugi strani pa občutijo anksiozni posamezniki močno ljubosumje, ki vodi do večjega nezadovoljstva v razmerju (Guerrero in Eloy, 1992, str. 23–31). Kljub temu, da si prizadevajo ohraniti partnerjevo pozornost in ljubezen, pa ravno s tem početjem in mislimi nezavedno odrivajo partnerja. Posledica je še hujša tesnoba in s tem povezani občutki (Rodriguez, DiBello, Øverup in Neighbors, 2015, str. 298–319). Ljubosumni odzivi so kot odgovor na dojemano grožnjo, ki je lahko dejanska ali pa samo potencialna (Mullen, 1996, str. 199–205).

Anksioznost partnerja se lahko kaže tudi v lastnih negativnih mislih in prepirih s partnerjem o tem, kaj se je dogajalo v njegovem življenju, preden sta se spoznala. Tako je sedanjost partnerskega odnosa v očeh anksioznega partnerja ogrožena preko negativnih misli in podob, ki izgledajo zelo resnične. Četudi gre za dogodke iz preteklosti, je ob tem prisotno ljubosumje ter strah, da bi se v primeru nečesa neugodnega za partnerja to lahko pripetilo tudi njemu. Posledica so negativni občutki in želja po dominanci nad partnerjem in njegovim vedenjem ter ravnanjem, hkrati pa občutek nemoči in obupa (Mullen, 1996, str. 199–205).

1.4. PARTNERSKI ODNOS

1.4.1. Opredelitev partnerskega odnosa

Partnerstvo sodi nedvomno med najpomembnejše medosebne odnose. Na partnerstvu temeljita zakonska zveza in monogamna družina, ki sta izjemno pomembna dejavnika vsake človeške družbe in kulture; običajno tudi v kulturah, ki dopuščajo poligamijo, prevladujejo monogamni zakoni (Musek in Jug, 2003, str. 228).

Musek (1995, str. 109) pravi, da pomeni partnerski odnos več kot zgolj priložnostno in bežno prijateljstvo. Medosebna bližina in čustvena navezanost sta bistveno večji kakor pri priložnostnem oziroma bežnem prijateljstvu. Partnerski odnosi spadajo v skupino bližnjih odnosov, katerih značilnosti so medsebojno vplivanje in soodvisnost, razvijanje in zbujanje vzajemnih čustev in mišljenj ter angažiranje v skupnih dejavnostih in ciljih. Temu se pridružuje tudi Musek (1995, str. 147), ki pravi, da sta temeljni značilnosti, ki ločita partnerstvo od drugih

medosebnih odnosov, tesnost in intenzivnost partnerskega odnosa. Za partnerstvo je značilna recipročnost, vzajemnost medsebojnih interakcij, stikov in čustev. Dejanja in doživljanja enega partnerja pomenijo spodbudo za drugega partnerja, odzivi drugega partnerja pa spet nadaljno spodbudo za prvega.

Romantična ljubezen je čustveno in afektivno zelo intenzivna, vendar se pozneje, če odnos traja še naprej, umiri in preide v partnersko ljubezen. Za partnersko ljubezen je značilna globoka medsebojna čustvena navezanost partnerjev. Vsebuje tudi veliko razuma, ne le čustev, razumno in realistično percepcijo druge osebe, njenih potreb, vrlin in slabosti (Ule, 2009, str. 344–345).

Vredno je še omeniti, da imajo partnerji, ki so dlje časa skupaj v partnerski zvezi, tesnejši medosebni odnos kakor tisti, ki niso. Musek (1995, str. 116) ugotavlja, da je stopnja tesnosti oziroma bližnjosti odnosa zelo pomemben kazalec trajanja partnerskega odnosa, trajnost partnerskega odnosa pa je odvisna predvsem od komponent intimnosti in zavezanosti. Raven intimnosti in zavezanosti je eden izmed najboljših napovedovalcev trajnosti partnerskega odnosa.

1.4.2. Razvoj in oblikovanje partnerskega odnosa

Partnerski odnosi se lahko razvijajo in oblikujejo vse življenje. Govorimo lahko o petih stopnjah razvoja partnerskih odnosov. Začne se s prvotnim vtisom privlačnosti. Na nastajanje in oblikovanje partnerskih odnosov vsaj na začetku zelo močno vpliva medosebna privlačnost in vse njene prvine (telesna, spolna privlačnost, starost, bližina, podobnost). Slednja se nadalje stopnjuje v izgradnjo tesnejšega odnosa. Sledi nadaljevanje odnosa, ki pa ima lahko tri različne poti razpleta: odnos lahko napreduje in je stabilno in obojestransko zadovoljiv, se ne poslabša in se nadaljuje do smrti enega izmed partnerjev; lahko je statičen brez napredovanja in postopno preide v poslabšanje, ki nato bolj ali manj hitro povzroči prekinitev odnosa navadno z ločitvijo - partnerja nekega dne ugotovita, da je njun odnos postal prazen in neobetaven; nadaljevanje odnosa pa je lahko tudi nemirno, labilno in polno konfliktnih nihanj, kar se navadno prevesi v poslabšanje in nazadnje vodi v prekinitev z ločitvijo - v odnosu se pojavijo vzponi in padci, krize in tipična nihanja v zadovoljstvu partnerjev (Levinger, 1980).

1.4.3. Zadovoljstvo v partnerskem odnosu

Zadovoljujoči partnerski odnosi imajo pomembno vlogo pri dobrem psihičnem počutju in telesnem zdravju (Cugmas, 2020, str. 203).

Zadovoljstvo s partnerskim odnosom se velikokrat povezuje s pojmom kakovosti partnerskega odnosa ter izhaja iz doživljanja vsakega posameznika v partnerskem odnosu, navadno pa zajema občutenje zaupanja, pripadnosti, prepoznavnosti, dostojanstva, sočutja ter dovolj varnosti (Kompan Erzar, 2006). Ule (2009, str. 346) trdi, da je na osnovi raziskav o vedenju zakoncev in trajnih partnerjev sestavljenih nekaj pravil za ohranjanje dobrega partnerskega odnosa. Eno izmed njih je dajanje pozitivnih oziroma prijaznih verbalnih sporočil, na primer komplimentov in drugih izrazov naklonjenosti, poljubov, dajanje pomoči (Argyle, 1992, str. 59) in majhna uporaba negativnih verbalnih sporočil, kot so kritika, obtoževanje, pripombe, pritožbe in iskanje krivca (Musek (1995, str. 149; Ule, 2009, str. 344).

Za ohranjanje pozitivne vzajemnosti med partnerjema v medsebojnih dejanjih in izmenjavah je potrebno ohranяти pozitivno – v besedah in dejanjih, v čustvih in izrazih. Ohranяти je potrebno izraze simpatije, naklonjenosti, ljubezni, zblíževanja in medsebojne pomoči, nežnosti in spolnega zblíževanja. Ule (2009, str. 346) poudarja še pomen časa, ki ga partnerja preživita skupaj, na primer v prostem času, hkrati pa tudi preživljanje prostega časa s skupnimi prijatelji ter ustvarjanje podporne socialne mreže, strinjanje glede vzgojnih in finančnih vprašanj ter uspešne strategije reševanja konfliktov in sprejemanja skupnih odločitev.

Musek (1995, str. 151) meni, da je pomembno, kako se partnerja odzoveta na zaznanje poslabšanja odnosa, saj to posredno vpliva na njuno zadovoljstvo v partnerskem odnosu. Odziv enega ali obeh partnerjev na poslabšanje odnosa je lahko aktiven in sicer ali pozitiven, ko partnerja poskušata izboljšati svoj odnos, ali pa negativen, ko se partnerja odločita za prekinitev odnosa. Odziv pa je lahko na drugi strani pasiven, in sicer negativen, ko partnerja zgolj čakata na to, da se odnos dokončno pokvari, ali pa pozitiven, ko sta si partnerja lojalna in v tej lojalnosti čakata na izboljšanje odnosa. Tudi Ule (2009, str. 346) meni, da delitev odgovornosti za naloge in odgovornosti, ki jih terja odnos, podpira ohranjanje kvalitetnega odnosa.

Za vzdrževanje dobrega partnerskega odnosa je bistvenega pomena vzpostavitev zaupanja v odnosu. Zaupanje podpira samorazkrivanje, odprto komuniciranje, izražanje svojih potreb in olajšuje uspešno reševanje problemov. Vendar pa zaupanje v odnosu ni le stvar partnerjev, temveč je odvisno tudi od odnosa samega. Na začetku to zaupanje morda res temelji na slepi veri v partnerja, na neomejenem idealiziranju in zavračanju morebitnih dvomov v zaupanje, pozneje pa temelji bolj na medsebojnem spoštovanju in zavezanosti v odnosu. Pomembna je intimnost, ki zajema veliko pripravljenost na samorazkrivanje partnerjev, kar je potrebno za krepitev medsebojne zaupnosti, za potrjevanje samopodobe in identitete odnosa. S

samorazkrivanjem oseba poveča svojo ranljivost, kar je posledica ozaveščanja travm in skrivnosti. Intimnost v odnosih pomeni veliko medsebojno podporo partnerjev, veliko skupnih interesov, visoko stopnjo izražanja čustev in občutkov, izrecno izražanje medsebojne bližine, brezpogojno podporo, fizične stike in zaupanje v varovanje intimnih zadev partnerja (Ule, 2009, str. 356).

Zanimivo je govoriti o pomenu podobnosti med partnerjema in vplivu le-teh na zadovoljstvo v partnerskem odnosu in na kakovosten odnos. Mnogi menijo, da so podobni interesi in razmišljanja pogoj za obstanek partnerskega odnosa. Ule (2009, str. 331) pravi, da so za sodobnejše partnerske odnose pomembnejše podobnosti v vrednostnih in življenjskih orientacijah kot podobnosti v statusu izvirne družine, etničnem izvoru ali religiozni pripadnosti. Tudi sicer je podobnost pomembnejša za zgodnje faze.

1.4.4. Ljubosumje

Ljubosumje je čustvo, sestavljeno iz ljubezni in strahu pred izgubo ljubljene osebe (Ekman, 1992, str. 552).

Musek (1995, str. 146) pravi, da je med pojavi, ki najbolj ogrožajo odnose med partnerjema, ljubosumnost. Velika nevarnost ljubosumnosti je, da se drži ljubezni. Značilna je predvsem za začetne romantične ljubezni, ostane ali celo stopnjuje pa se lahko tudi potem, ko prvotne zaljubljenosti ni več. Ljubosumnost je tem večja, čim večja sta ljubezen in partnerska medsebojna zavezanost: ob nizki stopnji zavezanosti nas partnerjevi odnosi z rivalno osebo ne bodo toliko motili (White in Mullen, 1989).

Ljubosumnost je v vsakem primeru neprijeten sklop emocij, ki močno prizadene partnerja in nato rušilno vpliva na partnerski odnos v celoti. V ljubosumnosti je zbrana paleta negativnih občutij in čustev (Smith, Kim in Parrott, 1988, str. 401–405).

Med najbolj neprijetnimi značilnostmi ljubosumnosti je občutek zmanjšane vrednosti samega sebe. Proti tej ogroženosti se ljubosumna oseba nezavedno brani s tem, da krivično presoja in obtožuje rivalno osebo, včasih celo partnerja. Pripisuje ji negativne lastnosti, tako značajske (nepoštenost, neiskrenost, zapeljevanje) kot umske (nižja inteligentnost) (Schmitt, 1988, str. 377–380).

Musek pravi, da je ljubosumnost pogostejša pri osebah, ki so negotove, odvisne in pri osebah, ki imajo nižjo stopnjo samospoštovanja. Čustvene sestavine ljubosumnosti so sumničenje,

zavračanje, sovražnost, jeza, občutek izgube, prizadetost, občutek prevaranosti, želja po povračilu, zamera, žalost, nemoč in razburjenje (Musek, 1995, str. 146).

1.4.5. Socialno delo v povezavi s partnerskim odnosom in delo na dveh ravneh

Delo na področju partnerstev lahko uvrščamo v socialno delo na področju družine, pri čemer se zavedamo, da vstopamo v kompleksno mrežo odnosov. Ena izmed definicij predstavlja družino kot malo skupino, sestavljeno iz dveh ali več posameznikov, ki so v interakciji, imajo skupne motive in cilje, pravila, norme in vrednote in razmeroma trajno izoblikovane vloge, ki uravnavajo delitev dela, hierarhijo moči, način komuniciranja in čustvene odnose (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 80).

Socialni delavec pomaga partnerjema z delom na dveh ravneh, ki je temeljna značilnost procesov podpore in pomoči v družinskem okolju. Slednja vključuje kompleksnost socialnega dela tako, da že takoj na samem začetku definiramo pomoč in podporo kot delo na virih moči v družini oziroma med partnerjema. Na prvi ravni zelo skrbno ravnamo z instrumentalnimi definicijami problema in z raziskovanjem deleža posameznega člana v procesu reševanja in se ukvarjamo z artikulacijo možnih dobrih izidov, torej govorimo o problemih in stiskah. V delovnem odnosu na drugi ravni raziskujemo odnose v družini in podrobnosti ravnanja z izzivi in stiskami v družinskem sistemu, kar zajema celotno družinsko dinamiko in odnose v njej (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 56). Pojem razvidnosti na drugi ravni pojasni odkrivanje in poimenovanje psihodinamičnih procesov v družini (Čačinovič Vogrinčič, 1998), medtem ko predstavlja pojem ozaveščenosti obdobje samoizpraševanja, intenzivnega iskanja odgovorov v stiski in mobilizacije za spremembe (Skynner, 1982).

Komunikacija je brez dvoma pomembna tema raziskovanja partnerskega odnosa in določa pogoje za spreminjanje. Pomembno je ločiti kongruentno komunikacijo, skozi katero povemo, kar mislimo, čutimo in prispevamo v odnosu in ki jo lahko utemeljimo na temeljnem občutku lastne vrednosti in samospoštovanja, od nekongruentne. Bistvo nekongruentnih komunikacij pa so obrambni vzorci, ki varujejo našo ranljivost, pomanjkanje temeljnega občutka o lastni vrednosti, strah, žalost in obup. Satir (1995) prepozna štiri obrambne komunikacijske vzorce, na katere je v pogovoru dobro biti pozoren: pomirjanje, obtoževanje, racionalizacija in odmikanje. Še pomembnejše je zavedanje, da za vse našete obrambne vzorce velja načelo, da so neizgovorjene besede in drža v neskladju z občutki in počutjem. Ti vzorci lahko partnerja popeljejo v konflikte in motnje v komunikaciji, kar je neizogibno v dolgotrajnih odnosih (Ličen, 2011, str. 28), ki niso brezkonfliktni in terjajo trud obeh partnerjev za razrešitev sporov.

Komunikacija v partnerskem odnosu mora biti torej konstruktivna, to pa pomeni, da lahko partnerja brez zadržkov drug z drugim delita svoja občutja, misli, čustva, hkrati pa tudi nestrinjanja, skrbi in strahove, kar vodi v rast in razvoj odnosa (Iršič, 2004, str. 25).

Razvidne pa morajo biti tudi vloge v družini in med partnerjema, kar se zgodi, ko postane razviden prispevek vsakega izmed partnerjev in je posledično mogoče nadaljne spreminjanje vlog. Vloge predstavljajo pričakovanja vedenj, ki jih pripišemo drug drugemu. Gre za vzajemnost – vsaka sprememba enega spremeni vedenje obeh izmed partnerjev. Vloge so relativno trajne, vendar pa se s prehodi v nove življenjske cikle in skozi lasten življenjski proces tudi spreminjajo (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 90).

Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2020, str. 88) nadalje pravita, da je soustvarjanje razvidnosti pravil v odnosih produktivna naloga socialnega dela z družino na drugi ravni. Spreminjanje pravil je na drugi strani kompleksen postopek, saj zahteva predhodno ravno razvidnost komunikacijskih vzorcev in vlog. Za pravila v družini velja, da so nujna, saj zagotavljajo ohranitev družine in ravnanje v varnih mejah. Sprva, ko se pravila izoblikujejo, je jasno, zakaj so potrebna, a zanimivo je, da potem pravila zaživijo lastno življenje, so neodvisna in preprosto veljajo. Ko se v pogovoru ubesedijo, je jasno, da imajo člani različne sezname pravil, na videz ista pravila razumejo različno. Socialni delavec pripomore v procesu podpore in pomoči napraviti pravila razvidna.

1.4.6. Koncept odpornosti kot izhodišče za soustvarjanje zelenih sprememb

Koncept odpornosti je aktualen koncept znanosti in strok, ki se ukvarjajo s procesi podpore in pomoči ljudem. K temu so pripomogle tudi številne raziskave o življenjskih izidih ljudi, ki so se znašli v težavnih življenjskih okoliščinah in so v otroštvu doživeli različne obremenilne dogodke, a jim je kljub temu uspelo doseči pozitivne izide in rast (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 116). Odpornost je sposobnost za uspešno prilagajanje in pozitivno delovanje kljub tveganjem, stresu ali travmam (Farrel, Bowen in Goodrich, 2015, str. 275). Moore (2014, str. 12) meni, da postane človek odporen takrat, ko kljub vsej nesreči in bolečini, ki jo doživi, slednje uporabi kot vir moči, ki prinese nove priložnosti. Ti viri moči omogočijo posameznikom in družinam, da se uspešno odzovejo na krize in izzive ter si opomorejo in rastejo na podlagi teh izkušenj. Mnogi avtorji so v preteklosti menili, da je odpornost človekova naravna lastnost, v kolikor jo ima, danes pa vemo, da je odpornost lastnost, ki jo lahko razvijemo pri vsakem posamezniku ne glede na okoliščine. Na odpornost moramo gledati v kontekstu posameznika kot takega in tudi v kontekstu njegovih interakcij z okoljem. V pristopu, ki temelji na

odpornosti, gre za shajanje, prilagajanje ali kompetentnost pri ravnanju ob težavah, da bi prepoznali in razumeli priložnosti za transformacijo in rast, ki lahko izhaja iz krize (Walsh, 2003, str. 400).

Odpornost uporabnikov krepimo na dveh ravneh: na prvi ravni vzpostavimo delovni odnos, ki sploh omogoča vzpostavljanje pogovora ter omogočimo vsem sodelujočim uporabnikom instrumentalne definicije problemov – s tem jim omogočimo pozicijo, da so tudi sami strokovnjaki, ki imajo lastne osebne izkušnje, posledično pa delamo v smeri preprečevanja naučene nemoči in krepimo odpornost. Človek dobi izkušnjo sodelovanja, smisla in vpliva na izide. Na drugi ravni pa krepimo odpornost z raziskovanjem razvidnosti človekovega življenja in odnosov, ki jih vzpostavlja s pomembnimi ljudmi v svojem življenju. Govorimo o potrebnih spremembah na odnosni ravni in o tem, kaj je vredno ohraniti. Načenjamo teme o komunikaciji, o načinu organiziranja življenja, reševanja konfliktov, o sistemu prepričanj, o vlogah, pravilih ... (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 116–127).

1.5. NAVEZANOST

1.5.1. Opredelitev navezanosti

Navezanost (attachment) je močna potreba in želja po fizični navzočnosti in podpori drugega, ki se aktivira zlasti v težkih in za posameznika ali posameznico obremenilnih situacijah. Od tistega, na katerega smo navezani, pričakujemo čustveno toplino, podporo, zaščito in spoštovanje. Navezanost ni odvisna le od tistega, ki se čuti navezanega na drugo osebo, temveč tudi od osebe, ki mu lahko ponudi pozitiven in tesen medosebni odnos. Ta oseba mora biti sposobna in pripravljena za oblikovanje in ohranjanje tesnih odnosov in čustvene bližine (Ule, 2009, str. 324).

1.5.2. Teorija navezanosti

Raziskovanje in teorije navezanosti v veliki meri izhajajo iz Bowlbyjeve teorije navezanosti. Bowlby je bil angleški psihoanalitik in otroški psihiater, ki je teorijo navezanosti opredelil kot skupek razlag, ki se ukvarjajo predvsem z dvema problemoma: pojasnijo, zakaj so ljudje nagnjeni k vzpostavljanju močnih, selektivnih in trajnih vezi in kako lahko prekinitev ali že samo grožnja prekinitve teh vezi povzroči boleča čustva in nazadnje psihopatologijo (Marrone, 2014).

Teorija navezanosti je nastajala postopoma, k temu pa je veliko pripomogla tudi psihologinja Mary Ainsworth. Kljub nekaterim popravkom in dopolnitvam se teorija navezanosti v samem

bistvu ni pretirano spreminjala (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 57). Prvotno teorijo navezanosti Johna Bowlbyja je dopolnil njegov sin Richard, ki meni, da poleg primarne figure navezanosti otrok ustvarja tudi drugotno navezanost z drugimi osebami, ki skrbijo zanj (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

Terapevtska in razvojna stroka sta se v prejšnjem stoletju kar nekaj desetletij ukvarjali z vprašanjem, kaj je jedro zdravega in čustveno bogatega razvoja posameznika. Ob tem sta prišli do spoznanja, da osebnostnega razvoja ni mogoče niti spodbuditi niti razumeti, ne da bi poudarili ključno vlogo varne navezanosti med otrokom in starši ter vlogo v odraslih odnosih pridobljene varne navezanosti, ki omogoča celotnemu družinskemu sistemu globinsko preoblikovanje notranjih nefunkcionalnih vzorcev iskanja čustvene bližine in opore (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 57).

Marrone (2014) v svojem delu ugotavlja, da so dolgotrajna intimna razmerja značilna za skoraj vse ljudi in veljajo za sestavni del človeške narave. Navaja tri splošna dejstva, vezana na navezanost:

- najmočnejša čustva, povezana z veseljem ali bolečino, se pojavijo med dogodki, povezanimi z navezanostjo;
- kakovost in spremenljivost najzgodnejših odnosov določata razvoj osebnosti in duševno zdravje
- način, kako ljudje oblikujejo in upravljajo odnose, temelji na prejšnjih izkušnjah z odnosi (Marrone, 2014).

1.5.3. Navezanost v otroštvu

Če starš dostopa do otroka z ljubeznijo, nežnostjo in sprejemanjem, bo otrok sebe doživljal prav skozi te oči – kot cenjeno, dobro osebo. Če se starš primerno odzove na otrokove potrebe, posebej takrat, ko je otrok žalosten in vznemirjen, bo ta razvil zaupanje, da je svet varno mesto in da mu bodo drugi pomagali, ko bo v težavah (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

Musek (1995, str. 169) pravi, da je družina osnovni ambient, v katerem nastaja in se oblikuje posameznikova osebnost. Vpliv družine se ne kaže samo v vzgoji, eksistencialno pomembno je že to, da daje posamezniku okrilje, v katerem doživlja ljubezen in sprejemanje in v katerem se čuti zaželenega in varnega. Raziskovalni podatki povsod po svetu prepričljivo kažejo, da je pomemben vzrok za posameznikove težave v življenju družina. Moteno družinsko življenje in odnosi so velikokrat razlog za šolsko neuspešnost, nasilje, agresivnost, kriminal, za vse oblike odvisnosti in, kar je za nas v tem trenutku najbolj pomembno, za nevrotske težave, kamor pa

seveda spada tudi anksioznost. Problemi, težave in konflikti v družinskem življenju so torej resen izvor velikega števila duševnih, osebnostnih in življenjskih problemov. Odsotnost, pomanjkanje ali nepopolnost družinskega življenja ima za osebnostni razvoj posameznika podobne negativne posledice kot motnje in konflikti v družini.

Teorija navezanosti poudarja ključni pomen odnosa med materjo in otrokom v prvih treh letih življenja za zdrav čustveni razvoj otroka. Otrok potrebuje varen odnos s starši, odsotnost teh odnosov je za otroka škodljiva, škodljiv pa je lahko za otroka tudi vpliv, ki ga ima notranji svet staršev na njihov odnos do otroka (Erzar in Kompan Erzar, 2011, str. 56).

Bowlby je raziskoval razvoj navezanosti otrok od rojstva do konca adolescence. Po njegovem mnenju je otrokova navezanost na pomembne druge oziroma na like navezanosti, predvsem na mater, biološko podgrajena, vendar se naprej oblikuje pod vplivom interakcijskih vzorcev med otrokom in pomembnimi drugimi. Za razvoj navezanosti so ključnega pomena prva leta otroštva, zlasti negativne izkušnje iz tega obdobja, kot so zanemarjanje, odsotnost staršev, surovo ravnanje z otrokom. Te izkušnje se v otroku ponotranjijo in postanejo sestavina njegove individualnosti. Ponotranjeni vzorci otrokovih interakcij z njegovimi liki navezanosti (mati, oče, drugi otroci v družini, stari starši) v njegovem nadaljnjem življenju lahko sooblikujejo njegove medosebne odnose, zlasti odnose s spolnimi partnerji (Ule, 2009, str. 325).

Interakcije otroka z osebami, ki omogočajo zadovoljevanje njegovih osnovnih potreb, podpirajo v njem občutek gotovosti in gradijo pozitivni, delujoči model odnosov, miselne reprezentacije pomembnih drugih in samega sebe v odnosu. Če liki navezanosti v dajanju podpore in zaščite otroku ne delujejo dovolj zanesljivo, se v njem izoblikuje negativni model odnosov. Primarni pozitivni ali negativni modeli odnosov se ohranijo v duševnosti in igrajo veliko vlogo v adolescenci, ko mladostnik vzpostavlja tesnejše vrstniške in prve intimne odnose. Pri tem se pogosto nezavedno ravna po svojih primarnih modelih odnosov. Intimni odnosi posameznika v adolescenci in odraslosti predstavljajo nove oblike močne navezanosti (Mikulincer in Shaver, 2007).

Ko se otrok razvija, navezanost vse bolj uravnava sam. Vzorec navezanosti tako postane del otroka samega, saj otrok sam določa, kaj bo zaznal in kaj prezrl, kako bo oblikoval nove situacije in kako jih bo načrtoval. Odnosi v otroštvu določajo, kakšne ljudi in situacije bo posameznik iskal in katerim se bo izogibal. Na ta način posameznik vpliva na izbor svojega lastnega okolja (Bowlby, 1998, str. 72).

1.5.4. Navezanost v odraslosti

Že Bowlby (1969, str. 221), ki velja za utemeljitelja teorije navezanosti, je trdil, da navezanost ni prisotna le v otroštvu, temveč se nadaljuje tudi v odraslosti v medosebnih stikih z drugimi ljudmi ter vpliva na posameznikovo doživetje tekom celotnega življenja.

Odrasli bi kot svoje osebe navezanosti navedli starše ali, če ti niso več živi, sorojence, intimne partnerje in prijatelje, kar pomeni, da vse te odnose postavljajo na isto raven kot je raven odnosa s starši. Intimni partnerji lahko nadomestijo občutek varnosti, ki ga dajejo starši, vendar to ne velja za vse partnerske odnose. Sklepamo lahko, da je sam začetek vzpostavljanja odraslih intimnih zvez hkrati tudi končna točka raziskovalnega vedenja, ki mu daje okvir in varnost navezanosti na starše (Erzar in Kompan Erzar, 2011).

Navezanost med odraslimi osebami je praviloma bolj obojestranska kot pri otroku, saj je navezanost v otroštvu vendarle pretežno simbiotična. To pomeni, da sta partnerja medsebojno bolj uglasena kakor recimo otrok, ki je vsestransko odvisen od skrbniških oseb, te pa obratno niso tako odvisne od njega. Pri odraslih lahko govorimo o dejanski obojestranski navezanosti takrat, kadar vsak od obeh partnerjev omogoča čustveno bližino, zaupnost in intimnost drugemu partnerju. Za odrasle ni tako pomembna fizična bližina partnerjev kakor je njihova psihološka dosegljivost. V vsakem primeru pa so v stresnih okoliščinah poudarjeni nezavedni vzorci navezanosti, na primer ko se poveča potreba po varnosti in bližini (Ule, 2009, str. 326).

Pri odraslem človeku se lahko njegovi stili navezanosti spreminjajo in uveljavljajo v vseh odnosih, v katerih posameznik išče podporo, zaščito in naklonjenost. Ljudje, ki imajo pretežno izogibovalni in anksiozni stil navezanosti, lahko imajo celoten spekter negativnih medosebnih odnosov, vse od prijateljstev, odnosov med sodelavci in socialnih odnosov nasploh (Ule, 2009, str. 327).

1.5.5. Stili navezanosti

1.5.5.1. Varen stil navezanosti

Varna navezanost, ki se razvije v odnosih s starši, je pri mladostnikih povezana s samospoštovanjem, višjo kakovostjo življenja, pozitivnim čustvovanjem, dobrim počutjem, prilagojenostjo na šolo in odsotnostjo identitetne zmedenosti (Cugmas, 2020, str. 31). Otrok razvije varen stil navezanosti, če je starš usklajen z otrokom in se primerno odziva na njegove telesne in čustvene potrebe, predvsem kadar je žalosten in/ali vznemirjen (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

Za osebe z varnim slogom navezanosti je značilno, da imajo pozitivna tako model sebe kot drugih, zato se hitro zblížajo z drugimi, so zanesljive, počutijo se varne in nimajo strahu pred zapustitvijo, cenijo same sebe, so stvarne, težave rešujejo dejavno in konstruktivno, čustva jasno izražajo, jezo doživljajo in izražajo okoliščinam primerno, manj agresivno in jo lahko nadzirajo (Bartholomew in Horowitz, 1991, str. 234). Sprejemajo tolažbo in oporo od drugih ter brez težav prosijo za pomoč (Wearden, Lamberton in Crook, 2005). Uravnovežijo intimnost z ohranjanjem lastne neodvisnosti (Uytun, Öztop in Esel, 2013, str. 168).

Varna navezanost je oblikovana v obliki dveh temeljnih sporočil, ki dobro opišeta odnos med posameznikom in njemu pomembno drugo osebo:

- »Stojim ti ob strani in tvoja varnost je zame na prvem mestu. Kadar se čutiš ogroženega, prestrašenega ali žalostnega, ti bom stal ob strani.«
- »Nisem na voljo samo tebi in nisem ti na voljo ves čas. Imam tudi svoje potrebe« (Rakovec, 2022, str. 71).

1.5.5.2. Preokupiran stil navezanosti

Za osebe s preokupiranim slogom navezanosti je značilno, da imajo negativen model sebe in pozitiven model drugih, zato imajo nizko samospoštovanje, druge pa vrednotijo visoko. Želijo si stikov z njimi, imajo veliko čustvenih vzponov in padcev. So ljubosumne, posesivne, jezo izražajo nefunkcionalno in jo težko nadzirajo, bojijo se izgube in osamljenosti (Bartholomew in Horowitz, 1991, str. 235).

V otroštvu razvije otrok preokupirano navezanost, če starš včasih odgovarja na otrokove potrebe in je dostopen, včasih pa ne odgovarja na otrokove potrebe in je nedostopen. Otrok posledično zaradi naštetega svojega starša doživlja kot nezanesljivega, ker ne more predvideti njegovih dejanj, postane negotov in plašen. Ima negativno samopodobo, nizko samoučinkovitost (karkoli počne, ne more predvideti starševih dejanj) in od drugih pričakuje enako nestanovitnost, kot jo doživlja v primarni družini. Zato je lahko »lepljiv« in neselektivno ustvarja na videz tesnejše odnose z mnogo odraslimi. Pogosto išče večjo bližino, kot so jo drugi pripravljeni nuditi, obnaša se ljubosumno, poskuša se popolnoma povezati, vedno je v strahu, da bo nekoga izgubil, če ne deluje po principu medsebojne odvisnosti – torej s prijatelji, pozneje tudi s partnerji. Ne glede na to, kolikokrat mu nekdo izkaže ljubezen, bo tesnobno navezan otrok in bo pozneje kot odrasla oseba iskal nove potrditve in se v odnosu počutil ogroženo (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

1.5.5.3. Izogibajoč (plašen) stil navezanosti

Za osebe s plašljivo izogibajočim se slogom navezanosti je značilno, da so razvili negativna modela sebe in drugih, zato se bojijo stikov z drugimi, čeprav si jih želijo. Težko zaupajo drugim in sebi, so ljubosumne, nerade se spuščajo v ljubezensko razmerje in se bojijo zavrnitve (Bartholomew in Horowitz, 1991). Imajo pa nekaj tesnih prijateljev. Prijateljstva gojijo dolgo in menijo, da v odnosu do prijateljev več dajejo kot sprejemajo. Izogibajo se medosebnim konfliktom. Obremenjujejo se s tem, kako jih vidijo drugi in se jim zaradi strahu pred zavrnitvijo raje izognejo (Uytun, Öztop in Esel, 2013, str. 168).

V otroštvu se razvije izogibajoča navezanost, kadar je starš nedostopen in se neprimerno odziva na otrokove potrebe. Starši imajo lahko radi svoje otroke in zadovoljujejo njihove osnovne telesne potrebe, toda ko otrok pokaže željo po bližini, se izogibajo globljim odnosom. Izogibajoče navezani otroci za nekoliko časa nehajo iskati bližino in odnos, da ne bi bili znova odrinjeni. So negotovi v raziskovanju, zavračajo svoja čustva, do tujcev se vedejo enako kot do bližnjih in jih je strah samo, kadar so sami. V odrasli dobi delujejo hladno in odmaknjeno, drugi si navadno želijo več bližine, kot jo sami lahko prenesejo. Zdi se samostojni in samozadostni, težko vzpostavijo globljo povezavo, globoko v sebi pa so na splošno zelo osamljeni (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

1.5.5.4. Neorganiziran (odklonilen) stil navezanosti

Za osebe z odklonilnim se slogom navezanosti je značilno, da so razvile pozitiven model sebe in negativen model drugih, zato menijo, da so same sebi zadostne in ne priznajo, da si želijo bližine drugih. So neodvisne od drugih, usmerjene so v delo in interesne dejavnosti. Prijateljstva gradijo na interesih. Ne počutijo se prijetno, če si ljudi pustijo preblizu, zato vzdržujejo z njimi čustveno razdaljo (Bartholomew in Horowitz, 1991, str. 233). Zanje je značilna nizka raven samorazkrivanja, intimnosti, bližine z drugimi in vpletenosti v odnose (Uytun, Öztop in Esel, 2013, str. 168).

Neorganizirana navezanost se razvija pri otrocih, ki trpijo pred zastraševanjem in nerazumevanjem skrbnikov, pogosto so žrtve zlorabe. Na videz so odmaknjeni od staršev, ne izkazujejo jim topline in ljubezni, temveč nezadovoljstvo in jezo, dokler v nekem trenutku ne hrepenijo po starševski pozornosti. Imajo zmanjšano željo po igri in družbi, a povečano agresivnost v vedenju, kar jim povzroča težave v odnosih z vrstniki, pozneje tudi v partnerskih odnosih (Buljan Flander in Roje Đapić, 2020).

1.5.6. Teorija navezanosti kot znanje za ravnanje v socialnem delu

Teorija navezanosti kot znanje za ravnanje v socialnem delu z družinami in pri pogovorih z zakonci/partnerji izjemno pripomore k razumevanju odnosov, ki se lahko zdijo včasih kompleksni in nerazumljivi. Teorijo navezanosti bi moral poznati vsakdo, ki se zanima za delo z družinami, zakonskimi/zunajzakonskimi pari, otroki itn. Razumevanje procesov, povezanih s teorijo navezanosti, lahko podpre socialne delavce in uporabnike pri skupnem raziskovanju in sooblikovanju želenih odnosnih izkušenj in možnih potrebnih sprememb (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 109).

Teorija navezanosti je ena od teorij, ki lahko socialnim delavcem ponudi okvir za poimenovanje značilnosti kompleksnih, večdimenzionalnih odnosov, lahko ponudi besede, s katerimi poimenujemo posameznikove izkušnje in jim damo legitimnost (Johnson, 2004, str. 24). Otrokov razvoj je v temelju odvisen predvsem od odnosa s starši oz. drugimi primarnimi skrbniki. Navezanost je ključna pri zdravem razvoju otroka, pomembna je v odraslih odnosih ter pri učinkovitem in ljubečem starševstvu (Kompan Erzar, Rožič in Simonič, 2011, str. 104). Čačinovič Vogrinčič in Mešl (2020, str. 115) pravita, da če otrok ne pridobi občutka navezanosti, ne dobi občutka dobrega stika in ga verjetno ne bo znal vzpostaviti v poznejših odnosih, če ne bo pridobil novih, pozitivnih izkušenj.

Za socialno delo so obetavna spoznanja novejših raziskav, ki kažejo, da kakovost zgodnjih izkušenj v otroštvu ne določa posameznikovega življenja v celoti, kakor lahko tudi poznejše negativne življenjske izkušnje, na primer izgube ali bolezni, zamajejo varno navezanost. Procesi podpore in pomoči lahko izboljšajo navezanost in s tem tudi krepijo odpornost posameznikov in družin. Preoblikovanje navezanosti, povezanosti in ločenosti je ključno za razumevanje odnosnih nalog. Nove, pozitivne izkušnje je treba graditi vztrajno in potrpežljivo, kar pa je pogost izziv v procesih podpore in pomoči v socialnem delu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 115).

Teorija navezanosti lahko ponudi nekatera osnovna znanja o temeljnih razlikah v vzpostavljanju medosebnih odnosov, ki so lahko v pomoč vsakemu pomagajočemu, tako prostovoljcu kakor svetovalcu, socialnemu delavcu ali terapevtu. V pomoč so mu lahko pri razumevanju osebnega in interakcijskega sveta uporabnika, pri razumevanju lastnega osebnega in interakcijskega sveta in pri razumevanju interakcijskega sveta, ki nastaja med njim in uporabnikom (Kobal, 2001, str. 351).

1.6. SAMOPODOBA

1.6.1. Opredelitev samopodobe

Samopodoba je organizirana celota lastnosti, potez, občutij, podob, stališč, prepričanj, sposobnosti in drugih psihičnih vsebin, ki jih posameznik pripisuje samemu sebi in za katere je značilno, da jih posameznik v različnih stopnjah razvoja in v različnih situacijah pripisuje samemu sebi; tvorijo referenčni okvir, s katerim posameznik uravnava in usmerja svoje ravnanje; so v tesni povezavi z obstoječim vrednostnim sistemom posameznika ter z vrednostnim sistemom ožjega in širšega družbenega okolja in so pod nenehnim vplivom delovanja obrambnih mehanizmov – nekakšne membrane med nezavednim in zavednim, ki prepuščajo le tiste vsebine, ki so sprejemljive za posameznikov jaz (Kobal, 2000, str. 25).

Samopodoba je konstrukt dinamične narave, ki se postopoma razvija na osnovi samoopazovanja ter na podlagi spoznanj in izkušenj, ki si jih oseba pridobiva skozi različne socialne interakcije z okoljem (Dolenc, 2015, str. 26). Povezuje se tudi z drugimi pomembnimi vidiki psihološkega blagostanja, vključno z občutji sreče, motivacijo, doživljanjem anksioznosti in depresivnosti ter s prizadevanji na učnem področju (Craven in Marsh, 2008, str. 106–115).

S takšno organizirano celoto pojmovanj, stališč, sposobnosti, doživljanj itd. posameznik uravnava in usmerja svoje ravnanje (Musek, 1992, str. 64). Raziskave jasno kažejo, da se samopodoba z leti spreminja in čedalje bolj strukturira (Kobal Grum, Ucmán in Leskovšek, 2003, str. 60).

1.6.2. Vrste samopodobe

1.6.2.1. Telesna samopodoba

Telesna samopodoba predstavlja osnovno komponento posameznikove identitete, ki je v mladostništvu še posebej izpostavljena, zato je tudi najbolj občutljiva in ranljiva. Med najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na razvoj telesne samopodobe, prav gotovo sodita telesna pripravljenost in gibalna aktivnost (Dolenc, 2015, str. 7). Ko govorimo o telesni samopodobi, govorimo o telesu, zdravju, telesnemu videzu, telesnih sposobnostih in seksualnosti posameznika (Kobal Grum, 2017). Fizična podoba posameznika je pomembna dimenzija, ki izvablja vrednostne psihološke odzive okolice, ti pa se postopoma ponotranjijo v razvijajoč se občutek lastne vrednosti (Dolenc, 2010, str. 33). Telesna samopodoba je lahko opredeljena tudi kot skupek zaznav, spoznanj, občutij in izkušenj, ki jih ima oseba v odnosu do

svojega telesa. Konceptualno je potrebno razlikovati med konstruktoma telesne samopodobe (physical self-concept) in telesnega videza (body image). Slednji se nanaša predvsem na posameznikovo zaznavo telesne privlačnosti in zadovoljstva s svojim zunanjim videzom, medtem ko telesna samopodoba vključuje tako posameznikovo oceno lastnega telesnega videza kot tudi oceno gibalnih sposobnosti in znanj (Dolenc, 2015, str. 36).

1.6.2.2. Čustvena samopodoba

Čustvena samopodoba so zaznave in prepričanja o izražanju in obvladovanju čustev o samem sebi kot ne/mirnem, ne/sproščenem in čustveno ne/uravnovešenem, o tem, ali je posameznik pretežno dobro ali slabo razpoložen, ali se močno vznemiri ali pa dobro obvlada svoja čustva (Kompere, 2015). Prepoznavanje, opazovanje, ocenjevanje, opisovanje in pripravljenost na pogovor o določenih čustvenih stanjih pri posamezniku pa je razvojno pogojeno (Bracken, 1996).

1.6.2.3. Družbena (socialna) samopodoba

Kompere (2015) pravi, da obsega socialna samopodoba zaznave, prepričanja in presoje o odnosih z okolico in drugimi pomembnimi bližnjimi osebami: s starši, sorojenci, sodelavci ali s partnerjem. To so zaznave o lastnih sposobnostih sklepanja prijateljstev, o lastni priljubljenosti in o kakovosti odnosov z bližnjimi. Del samopodobe pa se nanaša na oddaljene druge. Pri tem se posameznik sprašuje o tem, kakšen vpliv ima na širšo skupnost ter doživlja in presoja lastne odnose do zakonov in družbenih moralnih norm. Socialna samopodoba zajema odnose z drugimi, vključuje prijaznost in družabnost ter je povezana s telesno samopodobo posameznika (Kobal Grum, 2017).

1.6.2.4. Šolska (akademska) samopodoba

Akademska samopodoba je zaznava lastnih spretnosti in sposobnosti za učenje. Gre za posameznikova lastna prepričanja o tem, koliko je zmožen biti uspešen in za zaznavanje lastnega uspeha. Pri odraslih je akademska samopodoba vključena v samopodobo o sposobnostih in počutju; to je doživljanje in vrednotenje lastne inteligentnosti, posebnih talentov in zmožnosti za delo ter zaznava psihičnega in telesnega zdravja. Ta pa se povezuje še s samopodobo o dosežkih: o kulturni izobraženosti, dosežkih na delovnem mestu, o materialni lastnini in o osebni kontroli (Kompere, 2015). Pozitivna akademska samopodoba zajema zaupanje v lastne sposobnosti, kompetentnost in osredotočenost na uspeh (Kobal Grum, 2017).

1.6.3. Motivacijska funkcija samopodobe

1.6.3.1. Pozitivna (visoka) samopodoba

Pozitivna samopodoba se razvija v okolju, ki podpira in krepi postopke in ravnanja, ki gradijo samopodobo (Youngs, 2000, str. 12). Pozitivno gledanje nase povezujejo raziskovalci tudi s psihičnim blagostanjem in psihičnim zdravjem. Mnogi menijo, da je pozitivno gledanje nase pomembna sestavina psihičnega zdravja (Taylor in Brown, 1988, str. 197).

Youngs (2000, str. 21) meni, da je posameznik z visoko samopodobo bolj pripravljen na sodelovanje (v različnih dejavnostih ne čuti pritiska, da mora uspeti, če želi sodelovati), ima zmožnost samorazkrivanja, je sposoben sprejeti nasvet, ne da bi v njem čutil kritiko, je zadovoljen sam s sabo (ne potrebuje stalnega potrjevanja drugih) in čuti močno željo po doseganju (želja po izzivih, uspehih, premagovanju lastnih ovir). Rus (1994) ugotavlja, da se pozitivna samopodoba oziroma visoko samovrednotenje povezuje z boljšo psihološko prilagojenostjo in čustveno stabilnostjo, z večjo aktivnostjo in »občutkom« psihične moči, z večjim zaupanjem vase in v svoje sposobnosti, s pozitivnejšimi pričakovanji glede socialnega sprejetja s strani drugih oseb, s pozitivnejšim sprejemanjem drugih oseb, s stališči, ki se manj nagibajo k predsodkom, z manjšo odvisnostjo od vrednotenja okolja (Dolenc, 2015, str. 33) in z večjim optimizmom (Rus, 1994).

1.6.3.2. Negativna (nizka) samopodoba

V različnih študijah zasledimo ugotovitve, po katerih se negativna samopodoba povezuje z nekaterimi neugodnimi izidi ali je celo razlog zanje. Tako lahko negativno samopodobo povezujemo s pogostejšim agresivnim odzivanjem (Marsh, Prada, Yeung in Healey, 2001), z višjo stopnjo anksioznosti in depresivnimi simptomi (Erkolahti, Ilonen, Saarijarvi in Terho, 2003), zlorabo različnih substanc (Pastor, Balaguer, in García-Merita, 2006, str. 21) in s težavami na storilnostnem področju (Gresham, Lane, MacMillan, Bocian in Ward, 2000).

Znaki negativne samopodobe (Youngs, 2000, str. 22) so negativno vedenje, nenehno samopodcenjevanje, občudovanje brez tekmovanja, pretirano kritiziranje in pretirana zaskrbljenost glede mnenja okolice. Rus (1994) ob tem ugotavlja, da se nizka samopodoba oziroma nizko samovrednotenje povezuje z anksioznostjo, s psihosomatskimi simptomi in glavoboli, z osebno negotovostjo in občutkom manjvrednosti, s težnjami po samoobtoževanju, z izogibanjem socialnih kontaktov in z večjo odvisnostjo od drugih.

1.6.4. Samopodoba in stili navezanosti

Kim Bartholomew je predlagala izpopolnjen model stilov navezanosti, ki temelji na dveh dimenzijah, in sicer na pozitivni ali negativni samopodobi in pa pozitivnih in negativnih pričakovanj do partnerjev (Hinde, 1997).

Na tem mestu se bom osredotočila na dejstvo, ki je bilo potrjeno preko preverjanja njenega modela stilov navezanosti in ki je pokazalo, da so posamezniki s pozitivno samopodobo manj odvisni od partnerja, tisti z negativno samopodobo pa nenehno iščejo samopotrditve pri partnerju (Ule, 2009, str. 327).

1.6.5. Samopodoba in anksioznost

Spoznanja o odnosu med samopodobo in anksioznostjo, do katerih so se dokopali številni raziskovalci (Burns, 1979), se večinoma skladajo s postavkami, da je zveza med njima obratno sorazmerna: čim bolj ima posameznik izoblikovano pozitivno samopodobo (in visoko samospoštovanje), tem nižja je njegova stopnja anksioznosti. In obratno: manj, kot se oseba ceni in čuti vrednega, sposobnega in uspešnega, bolj je tesnobna. Zveza med omenjenima pojavoma ni vzročno posledična, lahko pa z gotovostjo sklepamo, da je korelacija med njima negativna (Kobal, 2000, str. 165).

1.6.6. Vpliv socialnih delavcev na samopodobo uporabnikov

Socialni delavec vpliva na uporabnika že s svojo prisotnostjo in s prvim pozdravom, pogledom, stiskom roke. Šugman Bohinc (1997, str. 302) pravi, da je za odnose v socialnem delu značilna kibernetična krožnost, kar pomeni, da je vplivanje socialnega delavca in uporabniškega sistema vzajemno – ne vodi in usmerja le socialni delavec uporabnika, temveč tudi slednji vodi in usmerja prvega. Drug na drugega sovplivata. Nasploh je potrebno v pogovorih z uporabniki upoštevati in dosledno vnašati v proces vse elemente delovnega odnosa, saj je to teoretski okvir, ki vodi socialne delavce pri delu. Socialni delavec je še posebej pozoren na osebno vodenje, pri čemer mu pomagata empatija in podeljevanje osebnih izkušenj. Ljudje si ne moremo pomagati, da ne bi nenehno zrcalili eden drugega in čutili, kar čutijo drugi, zato med nami neprestano nastaja medosebni prostor. V trenutkih prisotnosti se kot socialni delavci pogosto zavestno skupno gibamo in uglašujemo s sogovorniki z namenom, da bi povečali možnosti za vzpostavljanje osebnega stika. Kvaliteta odnosa lahko preraste v trenutke tu in zdaj, za katere velja osredotočena prisotnost, ki je osebne narave. Gre za neponovljivo priložnost, ki lahko uspešno preraste v prelomnico v odnosu, kjer se sogovornika srečata izrazito na osebni ravni in

za nekaj trenutkov nista ujeta v vloge. Tako odnos napreduje v trenutke srečanja, najbolj intenzivne trenutke osebnega stika (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 67–74). Paziti mora, da s sogovorniki ves čas komunicira, jih spoštuje in jim vliva moč, kar omogoča, da pogledajo na problem z drugega zornega kota, s pomočjo česar lahko uvidijo rešitev. Pomembno je, da zna mobilizirati sogovornikove vire moči (znanja, talente, uspešno rešene pretekle situacije) in jim na ta način povrne motivacijo in pozitivno energijo, ki delujeta kot orodji za razrešitev problema. S tem, ko išče pozitivne lastnosti, najde izhodišče za iskanje rešitev. S prijaznimi in pozitivnimi besedami da uporabniku moč, hkrati pa mu omogoči varen prostor, v katerem lahko spregovori in se zaupa (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015, str. 9–14). Jezik, ki ga vnašamo v pogovor, je jezik socialnega dela, ki vključuje, dodaja moč in človeka ne razvrednoti. Ves čas je socialni delavec pozoren tako na besedno kot nebesedno govorico, ki je še izrazito pomembna, saj pove včasih več kot tisto, kar je uporabnik dejansko zmožen ubesediti. Pri tem opazujemo in zrcalimo obrazno mimiko, držo telesa, kretnje in druge nebesedne izraze (Čačinovič Vogrinčič, 2003, str. 199). Socialni delavec z vsem naštetim vpliva tako na uporabnikovo samopodobo kot na njegovo počutje v odnosu. V nadaljevanju pa bom predstavila še konkretne korake za krepitev moči in iskanje rešitev, kar krepi uporabnikovo samopodobo in njegovo lastno sprejemanje, doživljanje.

1.6.7. K rešitvi usmerjen pristop v socialnem delu

Uporaba k rešitvi usmerjenega pristopa je opora za raziskovalne pogovore v socialnem delu. V središču k rešitvi usmerjenega modela so viri, moči in kompetence sogovornika. Osebnost in druge individualne značilnosti niso statične in se lahko spremenijo; spoznanje in poznavanje vzroka problema nista potrebni, da bi omogočili spremembo. Odgovornost strokovnjaka je, da ustvari ozračje za spremembo, še posebej za spremembo vedenja po srečanju (Franklin in Conroy Moore, 1999, str. 108). Preobrat od reševanja problema - kjer strokovnjak zbere informacije od uporabnika, da bi ocenil naravo in resnost njegovega problema in oblikoval intervencijo, ki bi rešila problem - h graditvi rešitev je resnično velik preobrat. Temelji na raziskovanju virov v sedanjosti in upov za prihodnost in se ne usmerja v sedanje probleme in pretekle vzroke. Model je usmerjen v sedanjost in prihodnost. Edina relevantna preteklost je povezana z rešitvami v prihodnosti, na primer s časom, ko je sogovornik uspešno obvladal obstoječi problem (vprašanja izjem). Pomembno je poudariti, da to ne pomeni, da k rešitvi usmerjene socialne delavke/delavci ne bodo poslušali zgodb o problemih, ki jih sogovorniki predstavijo na srečanju (Mešl, 2018, str. 93–95).

Možni koraki in glavne tehnike procesa pomoči v rešitev usmerjeni terapiji so raziskovanje uporabnikovega življenja, zbiranje kratkega opisa problema, postavljanje odnosnih vprašanj, raziskovanje izjem od problema, uporaba lestvic, uporaba vprašanj, ki spodbujajo ravnanja obvladovanja in motivacije, vprašanja čudeža, pogajanje o spremembi, dajanje komplimentov in nalog (Mešl, 2007).

1.7. TRAVMATIČNE IZKUŠNJE

1.7.1. Opredelitev travmatičnih izkušenj

Travmatične izkušnje lahko razvrstimo na kontinuum od skritih do očitnih, od manj do zelo intenzivnih, od enkratnih dogodkov do dolgotrajnih ali ponavljajočih se, lahko so naravnega izvora (npr. potres) ali jih povzročajo ljudje. Specifična definicija travme pa je odvisna od konteksta, v katerem o njej razpravljamo (Mešl, Drglin in Kuhar, 2021, str. 948).

Značilnosti travmatičnih dogodkov (Lewis, 2001, str. 77) so izjemno ogrožajoč dogodek/katastrofa, nesposobnost obvladovanja, dezorganizacija psiholoških/fizioloških odgovorov in čustvena prizadetost (huda anksioznost, občutki krivde).

Posledica travmatičnega dogodka je travmatična izkušnja, ki je opredeljena kot čustveno stanje tesnobe in nelagodja, oboje pa je posledica spominov na travmatični dogodek, ki je preprečil človekov občutek varnosti pred škodo ter ga posledično naredi za stresorje zelo ranljivega (Mahoney in Markel, 2016).

Vpliv travmatičnih dogodkov, še posebej več travmatičnih dogodkov skozi posameznikov življenjski potek, lahko vodi k številnim problemom, ki niso le posttravmatska stresna motnja, temveč tudi zasvojenosti, depresija, vedenjske težave, anksioznost, psihoze ter nekatere osebnostne motnje (Rakovec, 2022, str. 49). Pogosta reakcija, ki se razvije kot odgovor na travmatični dogodek, je posttravmatska stresna motnja, ki nastane kot zakasnel ali podaljšan odziv na izjemno hude stresne dogodke (Rakovec, 2022, str. 32–38). Zanj so značilni negativna samopodoba, občutki sramu in krivde, vezani na travmatični dogodek, in težave pri ohranjanju odnosov oziroma občutenju bližine z drugimi (Svetovna zdravstvena organizacija, 2018). Prav močna občutja krivde lahko škodujejo odnosom in zavirajo njihovo rast, to pa izgleda tako, da se v travmatiziranem posamezniku pojavljajo globoka občutja nevrednosti, da si ne zasluži pozitivne podpore v odnosu; zaradi krivde lahko postane zasvojen, lahko pretirano varuje odnos in opravičuje sicer vprašljiva dejanja svojega partnerja (omalovaževanje pitja alkohola, nasilja partnerja nad osebo), želi prekiniti partnerski odnos, ker je postal preveč

intimen in ljubeč, slednje pa predstavlja osebi grožnjo, da bo gotovo kmalu spet nekaj narobe, zato se raje umakne iz odnosa; obstaja tudi možnost odtujitve in distanciranja od drugih in pa občutek pomanjkanja asertivnosti, ko posameznik meni, da so drugi in njihove potrebe pomembnejši (Catheral, 2004, str. 224).

Kar se tiče partnerskih odnosov, se številni pari, ki poiščejo terapevtsko pomoč, spoprijemajo s simptomi, povezanimi s travmo, nič bolj pa zadev ne olajša problem ne-varne navezanosti. Posledice travme zagotovo vodijo do tega, da bo imel preživeli še večje težave recimo z reguliranjem čustev kakor pa negotov par v stiski, ki ni nikoli doživel travme. Ljudje s travmatično izkušnjo pogosto skušajo boriti dve bitki hkrati: težave v partnerskem odnosu in bitko z odmevi travmatičnega dogodka, ki je nenehno obujen v odnosu. Preživeli potrebuje več podpore od partnerja kakor oseba, ki nima izkušnje travme, je pa zanjo manj zmožen prositi (Rakovec, 2022, str. 74).

1.7.2. Socialno delo in pristop, utemeljen na razumevanju travme

Pristop, utemeljen na razumevanju travme, je politika in praksa, temelječa na znanju iz raziskav o pojavnosti travme in o vplivih travme na ljudi. Pristop izhaja iz principov varnosti, zaupanja, izbire, sodelovanja, krepitev moči in pristopa, temelječega na perspektivi moči. Poudarja psihološko, čustveno in fizično varnost, tako za strokovnjake kot za preživele ter ustvarja priložnosti za preživele, da na novo vzpostavijo občutek kontrole in moči (Hopper, Bassuk in Olivet, 2010, str. 80).

Obstaja veliko opredelitev pristopa, utemeljenega na razumevanju travme (ang. Trauma-Informed Care) ter modelov za vključevanje v različne organizacije, vendar pa so v splošnem v pristop vključeni štirje ključni elementi in sicer zavedanje razširjenosti in vpliva travme, pri čemer je pomemben profesionalni razvoj strokovnega osebja, prepoznavanje znakov travmatične izpostavljenosti, odzivanje na travmo z uporabo znanja v praksi, ki je znanstveno podprto, in izogibanje re-travmatizaciji posameznikov (SAMHSA, 2014, str. 11). Rakovec (2022, str. 54) se strinja z nujnostjo izogibanja re-travmatiziranja in pravi, da lahko škodo povzročimo, kadar sklepamo o travmatiziranosti in kadar menimo, da potrebujejo vsi uporabniki z izkušnjo travme enako pomoč.

Pristop zahteva od organizacij, ki temeljijo na tem pristopu, zavedanje travme vseh zaposlenih (receptorjev, osebja za sprejem, negovalnega osebja, strokovnih delavcev, direktorjev), prav tako pa zavedanje reakcij, povezanih s travmo z namenom preprečitve ponovne travmatizacije uporabnika. Pomembno je, da uporabniku ni potrebno iti skozi procese, ki imajo podobne

značilnosti kot njihove travmatične izkušnje (Harris in Fallot, 2001). S tem se strinjata tudi Nunno in Holden (1998), ki pravita, da je vse osebe neke organizacije na nek način v stiku z uporabnikom, zato je pomembno, da prejmejo prav vsi zaposleni informacije o travmi in njenih posledicah. Slednje je bolj učinkovito, kakor zgolj intenzivno usposabljanje manjšega spektra osebja – prav vsi zaposleni imajo določen vpliv na uporabnika.

Čeprav mnogi uporabniki morda ne prepoznajo potrebe po povezovanju s svojo zgodovino, pa storitve, ki temeljijo na pristopu, temelječem na razumevanju travme, uporabnikom nudijo priložnost in varno okolje, da raziščejo vpliv travme, njihove prednosti in ustvarjalne prilagoditve pri obvladovanju travmatičnih spominov ter možnost za okrepitev svoje odpornosti (SAMHSA, 2014, str. 8).

Obstajajo pa možne ovire za pristop, temelječ na razumevanju travme in sicer pomanjkanje pozornosti za kulturo organizacije in za potrebne organizacijske potrebe, pomanjkljive spretnosti strokovnih delavcev, ki neposredno sodelujejo z ljudmi (možna posledica nezadostnega izobraževanja, pomanjkanja supervizij), neustrezni odzivi na zgodovino travme in izkušnje ljudi, s katerimi strokovni delavci sodelujejo, pomanjkanje zavedanja o potencialnem vplivu vsakega, ki pomaga (pozitivnem in negativnem), program, ki je pretirano usmerjen na pravila in postopke, in napačno pripisovanje »namenskosti« človekovega vedenja (Hodas, 2006, str. 56–58).

Z vidika socialnega dela lahko povežemo temeljna postmoderna izhodišča, ki se močno povezujejo s temeljnimi izhodišči pristopa, temelječega na razumevanju travme. Kakor pri pristopu, je tudi v socialnem delu pomemben delovni odnos, ki ga vzpostavimo z ljudmi, sogovornik kot ekspert iz izkušenj, ki soustvarja želene izide v procesih podpore in pomoči, delo v sedanjosti, delo s pozicije perspektive moči, krepitev odpornosti, etika udeležnosti, znanje za ravnanje in ostali. To so ključni koncepti socialnega dela, na katerih temeljijo tudi sodobni pristopi na področju dela s travmami (Mešl in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 215–217).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Formuliranje problema raziskave je eno prvih opravil, ki se jih lotimo, ko se odločamo za novo raziskavo in je med vsemi opravili v začetnih fazah raziskave najpomembnejše (Mesec, 2009, str. 61).

Problematika anksioznosti v partnerskem odnosu je za stroko socialnega dela pomembna z več vidikov. Socialni delavci prav gotovo potrebujejo znanje in spretnosti za delo z ljudmi, ki doživljajo razne oblike duševnega stanja nemira in duševne krize. Pomembno je, da se socialni delavci zavedajo ozadja duševne stiske in okoliščin ter so pozorni na celoten kontekst, v katerem je oseba doživela oziroma doživlja občutke anksioznosti. Raziskava se mi zdi pomembna ravno zaradi pregleda nad dejavniki, ki so povezani z anksioznostjo v partnerskem odnosu, saj lahko na ta način začnemo nuditi pomoč na samem začetku, v koreninah. Za dobro počutje v kvalitetnem partnerskem odnosu je pomembnih več dejavnikov, ki sem se jih v svojem delu dotaknila, mednje pa spada samopodoba, ki jo lahko socialni delavci pri delu z uporabniki, tako posamezniki kot pari, krepijo in jih podprejo v tem, kar so in kar zmorejo. Pri tem je vodilo dela k rešitvi usmerjen pristop, ki med drugim poudarja delo s perspektive moči. Na pojav in intenziviteto anksioznosti v partnerskem odnosu je pomembno tudi zavedanje vpliva travmatičnih izkušenj iz preteklosti. Socialni delavci naj bi imeli potrebno znanje o travmi, njenih značilnostih in o raznolikosti posledic teh doživetij tudi na doživljanje partnerskega odnosa. Menim, da je bistvenega pomena za razumevanje anksioznosti v partnerstvu tudi poznavanje vzorcev navezanosti, ki jih razvijemo v svoji primarni družini v času zgodnjega otroštva, saj lahko tako lažje razrešujemo stiske ne-varnih stilov navezanosti v poznejšem obdobju našega življenja in v različnih odnosih, ki jih kreiramo vse življenje. Z anksioznostjo v partnerskem odnosu je povezano tudi splošno zadovoljstvo v odnosu, zavedanje slednjega pa lahko pomaga razrešiti marsikatero partnersko zagato in posameznikova lastna čustva, misli. Socialni delavci uporabnike skozi različne oblike pomoči sprejemamo, poslušamo in podpiramo pri razumevanju lastnega konteksta, v katerem se prepletajo vsi dejavniki, ki vplivajo na to, kakšne (partnerske) odnose smo sposobni tvoriti danes. Razumevanje dejavnikov, ki so posameznika v partnerski zvezi potisnili v cono anksioznosti, je tako ključnega pomena za razvidnost in ozaveščenost, ki sta pogoja za nadaljne možne spremembe v odnosih.

Z raziskavo sem želela ugotoviti, kolikšen je prispevek socialnih delavcev na področju vsakega izmed omenjenih vidikov (anksioznost v partnerstvu in dejavniki anksioznosti, kamor sem

uvrstila samopodobo, stile navezanosti, travmatične izkušnje in pa splošno zadovoljstvo v partnerskem odnosu). Zanimalo me je tudi, kakšne metode dela uporabljajo socialne delavke/delavci v strokovnem svetovanju parom, prav tako pa tudi, kaj konkretno jim od znanja socialnega dela, ki so ga pridobili na Fakulteti za socialno delo, koristi v praksi na centrih za socialno delo. Želela sem ugotoviti še, s kakšnimi izzivi se srečujejo pri delu z uporabniki v strokovnem svetovanju parom in kako opisujejo delo s pari ter katere so tiste osebnostne lastnosti in kompetence, ki jih potrebujejo pri delu s pari v strokovnem svetovanju paru.

2.1. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

V svoji diplomski nalogi želim odgovoriti na naslednja raziskovalna vprašanja:

R1: Kako socialne delavke/delavci opisujejo delo s pari, ki se udeležijo strokovnega svetovanja paru in za katere se izkaže, da se čutijo v partnerskem odnosu anksiozne?

R2: Kakšen je prispevek socialnih delavk/delavcev v strokovnem svetovanju paru z vidika zadovoljstva v partnerskem odnosu kot dejavnika anksioznosti v partnerskem odnosu?

R3: Kakšen je prispevek socialnih delavk/delavcev v strokovnem svetovanju paru z vidika navezanosti kot dejavnika anksioznosti v partnerskem odnosu?

R4: Kakšen je prispevek socialnih delavk/delavcev v strokovnem svetovanju paru z vidika samopodobe kot dejavnika anksioznosti v partnerskem odnosu?

R5: Kakšen je prispevek socialnih delavk/delavcev v strokovnem svetovanju paru z vidika travmatičnih izkušenj kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu?

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna, saj sem zbirala besedne opise, ki zadevajo raziskovani pojav (Mesec, 2009, str. 85). Osnovno empirično gradivo naloge so mnenja in pogledi socialnih delavk, ki izvajajo strokovno svetovanje parom na centrih za socialno delo, prav tako pa so vključene njihove izkušnje, znanja in morebitni predlogi za spremembe. Raziskava je tudi empirična oziroma izkustvena, saj sem zbirala novo, neposredno izkustveno gradivo, ki sem ga uporabila za preverjanje hipotez in znanstveno dokazovanje (Mesec, 2009, str. 84).

3.2. MERSKI INSTRUMENT

Merski instrument, ki sem ga uporabila v raziskavi, so smernice za delno standardiziran intervju, ki obsega petnajst vprašanj. Vprašanja so večinoma odprtega tipa, razdeljena pa so v pet tematskih sklopov: delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru, znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu, znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu, znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu in znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu. Pred samim intervjuvanjem sem sogovornice povprašala še po demografskih podatkih, in sicer po spolu, starosti in delovni dobi na področju varstva otrok in družine, natančneje pri strokovnem svetovanju parom.

3.3. POPULACIJA IN VZOREC

- **stvarna opredelitev:** socialne delavke/delavci, zaposleni na centru za socialno delo, ki izvajajo storitev strokovno svetovanje paru
- **krajevna opredelitev:** centri za socialno delo v bližini domačega kraja
- **časovna opredelitev:** april 2023

Populacijo v raziskavi sestavljajo socialne delavke, ki izvajajo storitev strokovno svetovanje paru in so bile v času izvedbe moje raziskave zaposlene na centru za socialno delo.

Vzorec, ki sem si ga izbrala, je neslučajnostni, ker vsaka enota populacije pri izboru ni imela enake možnosti, da pride v vzorec, in priročni, saj je bila raziskava izvedena na skupinah ljudi, ki so bile meni kot raziskovalki najbolj dostopne (Mesec, 2009, str. 153). Intervjuvala sem namreč socialne delavke, ki izvajajo strokovno svetovanje paru in so zaposlene na

centrih za socialno delo v bližini domačega kraja. Moj vzorec je tako sestavljalo sedem socialnih delavk v starosti od 30 do 58 let. Na centru za socialno delo so zaposlene od 2 do 25 let. Intervjuvanje sem opravila v mesecu aprilu 2023.

3.4. METODA ZBIRANJA PODATKOV

Podatke sem zbirala z metodo spraševanja v obdobju med 10. 4. 2023 in 30. 4. 2023. Podatki so bili pridobljeni s pomočjo merskega instrumenta in sicer s smernicami za delno standardiziran intervju. Smernice za intervju se nahajajo v Prilogi 1.

Socialne delavke sem k sodelovanju povabila preko elektronske pošte in se z njimi dogovorila za termin izvedbe intervjujev. Štiri intervjuje sem izvedla v živo na sedežih centrov za socialno delo, tri intervjuje pa preko spleta s pomočjo aplikacije Zoom. Intervjuji so trajali med 25 in 40 minutami. Pred začetkom vsakega pogovora sem zbrala soglasja za snemanje pogovora ter sogovornicam pojasnila, da bi mi slednje močno olajšalo zapisovanje pogovorov in kasnejšo analizo. Sogovornicam sem hkrati zagotovila varstvo osebnih podatkov, zato sem izjave intervjuvank označila s črkami od A do G brez imen sodelujočih. Podatke, ki sem jih pridobila, sem uporabila izključno za namen tega diplomskega dela.

3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Po izvedbi intervjujev sem na podlagi posnetkov naredila transkripcijo pogovorov in jih označila s črkami od A do G. Empirično gradivo, ki sem ga pridobila, sem v Wordovem dokumentu analizirala na kvalitativen način. Najprej sem opravila odprto kodiranje, pri čemer sem iz transkripcij intervjujev izbrala izjave, ki se navezujejo na določeno temo. V obliki tabele sem vsaki izjavi (enoti kodiranja) pripisala pojem, podkategorijo, kategorijo in temo. Tabela odprtega kodiranja se nahaja v prilogi 2. Sledilo je osno kodiranje, s pomočjo katerega sem uredila zastavljene teme, kategorije, podkategorije in pojme znotraj njih ter oblikovala končne rezultate raziskave. Osno kodiranje se nahaja v prilogi 3.

4. REZULTATI

V tem poglavju predstavljam rezultate, ki sem jih pridobila z analiziranjem sedmih intervjujev, opravljenih s socialnimi delavkami, zaposlenimi na različnih centrih za socialno delo v Sloveniji. Razdeljeni so po posameznih raziskovalnih temah in kategorijah, podkrepljeni pa so z izjavami intervjuvank, ki jih zapisujem z ležečo pisavo v oklepaju z dodano številko izjave.

Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

Najprej me je pri delu v strokovnem svetovanju paru zanimal način dela socialnih delavk. Tri intervjuvanke so izpostavile, da poteka delo po metodah socialnega dela, kar predstavlja dober teoretičen okvir in oporo pri delu (*»Pri delu se poskušam držati metod socialnega dela, ker mi predstavlja to nek dober teoretičen okvir.« (G5)*). Kar pet intervjuvank je poudarilo skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema (definiranje stisk, težav, izzivov) (*»... in potem nekako skupaj oblikujemo, kaj je problem.« (F2)*). Veliko intervjuvank je izpostavilo skupno oblikovanje načrta dela (oblikovanje ciljev, glavnih tem pogovorov, načina in časa srečanj) (*»dogovorimo se za neke korake in načrt, kako bomo delali in kaj ...« (C11)* in *»Delo poteka tako, da skupaj s parom naredim nek okviren načrt dela, pri čemer se pogovorimo o tem, kdaj bodo potekala srečanja, kakšna so neka pravila, recimo, da je vse zaupno ...« (G2)*). Kot način dela s pari je bilo izpostavljeno tudi skupno naslavljanje in raziskovanje za oba partnerja pomembnih tem, dve socialni delavki pa imata za vsako svetovalno srečanje predpisane okvirne teme, ki se jih v pogovorih skupaj s pari držita. Rezultati so pokazali, da socialne delavke neposredno naslavlajo stile navezanosti, travmatične izkušnje, konstruktivne načine komuniciranja in pa anksioznost ter njene posledice na odnos partnerjev, saj prav neposredno naslavljanje izzivov omogoča razvidnost situacije, posledično pa odpira možnosti za razreševanje težav. Pri delu izredno pomaga naslavljanje težav s pomočjo specifičnih primerov, socialne delavke pa se poslužujejo osvetljevanja izzivov na način, ki je sogovornikom približan in razumljen. Pri samem delu se dvema socialnima delavkama zdi koristno tudi naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki niso delovale, na drugi strani pa naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki pa so delovale (*»Poskušam se navezati na to, kako sta se do sedaj spopadala s težavo in kaj je recimo delovalo, kako sta do sedaj uspešno reševala problem ...« (F7)*) in predstavljajo vir moči za par ter izhodišče za iskanje rešitev. Kar tri socialne delavke pa so priznale, da preusmerijo partnerje v primeru hujših stisk in nezmožnosti iskanja rešitev znotraj strokovnega svetovanja v terapijo.

Kar tri socialne delavke opisujejo delo v strokovnem svetovanju paru kot terapevtsko področje s terapevtskimi cilji dela, kar pa zna biti za socialne delavke tudi precejšen izziv (*»... ker je dejansko tole področje zelo terapevtsko, kar zna biti tudi težava, a ne ...« (C15)*). V svetovanje so vključeni partnerji s težavami v medosebnih odnosih, pogoj za izvajanje strokovnega svetovanja pa mora biti skupna želja obeh partnerjev za ohranitev partnerskega odnosa, kar pa je po mnenju treh socialnih delavk tudi cilj strokovnega svetovanja. Delo je opisano kot proces, v katerem socialna delavka/delavec skupaj s pari odkriva njihove stiske.

Pet izmed sedmih socialnih delavk meni, da je njihova najizrazitejša vloga v strokovnem svetovanju pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav (*»Jaz pomagam paru pri tem, da povesta, kakšne so njune težave.« (F11)*), štiri socialne delavke pa nadalje svojo vlogo vidijo v svetovanju glede premagovanja izzivov, s katerimi se partnerja soočata. Svoj prispevek vidijo socialne delavke tudi v samem soustvarjanju procesa, ena izmed njih pa je odločna, da je končni izid strokovnega svetovanja vse prej, kot le v njenih rokah (*»Odgovorna sem za proces in ne za končni izid.« (F13)*).

V pogovorih s socialnimi delavkami so tri izmed njih izpostavile vidik različnosti in enkratnosti, edinstvenosti uporabnikov, ki vpliva na sam proces dela. Dve socialni delavki menita, da na sam proces dela vpliva stopnja zavedanja partnerjev o njihovi situaciji v partnerskem odnosu ter o lastnem prispevku vsakega izmed njih k težavi. K samemu poteku pogovora in učinkovitosti strokovnega svetovanja pa pripomore tudi, koliko so partnerji na srečanjih zadržani in koliko so pripravljeni podeliti s socialno delavko (*»Sam proces dela je povsem odvisen od tega, kakšna sta partnerja, koliko sta zadržana, sproščena ...« (G8)*). Velik dejavnik pa je še motivacija partnerjev, saj je za socialne delavke delo precej lažje, če tudi partnerja pokažeta določeno mero zanimanja za sodelovanje.

V nadaljevanju me je zanimalo, katere so tiste kompetence in znanja, ki jih pri delu s pari v strokovnem svetovanju potrebujejo socialne delavke. Pet socialnih delavk je poudarilo znanje socialnega dela, kamor se je v največjem številu uvrstilo znanje s področja socialnega dela z družino (*»Normalno, da potrebuje in mora znati uporabljati veščine socialnega dela, še posebej znanje s področja družine, odnosov ...« (F16)*). Med potrebnimi kompetencami je ena socialna delavka navedla tudi strokovno znanje psihodinamičnih procesov znotraj družine, druga pa znanje družinske mediacije, ki ji pri delu s pari predstavlja dodaten vir znanja in spoprijemanja s perečimi težavami parov. Dve izmed socialnih delavk sta znotraj potrebnega znanja socialnega dela navedli še splošno znanje o veščinah komunikacije, o tehnikah pogajanj in o pozornemu poslušanju uporabnikov ter sprotnemu povzemanju, pri tem pa je izključeno

kakršnokoli vnaprejšnje predvidevanje situacije para (*»Znati mora dobro komunicirati s partnerjema, poslušati in ne vnaprej nekaj predvidevati.« (F17)*).

Socialne delavke so kot potrebne kompetence navajale tudi različna znanja drugih področij in strok, od tega so štiri socialne delavke izpostavile dodatno znanje družinske mediacije in psihoterapije (*»Veliko doprinese tudi dodatno znanje iz katere od psihoterapevtskih smeri in družinske mediacije.« (A23)* in *»Mislim, da bi potrebovali več znanja tudi z drugih področij, ne vem, kakih terapevtskih področij verjetno.« (D10)*), dve socialni delavki pa dodatno znanje psihologije. Ena izmed socialnih delavk je omenila še znanje realitetne terapije in znanje teorije izbire, ki ji pri delu koristita, govora pa je bilo še o nekaterih drugih znanjih.

Socialne delavke so v veliki meri prepričane, da je oseba, ki opravlja strokovno svetovanje paru kompetentna takrat, ko je tudi strokovno usposobljena (*»Prav gotovo mora biti oseba, ki izvaja strokovno svetovanje, strokovno usposobljena za to delo, kar nalaga tudi sam zakon.« (F15)*). Pogoji kompetentnosti sta tudi stopnja in smer izobrazbe, dve socialni delavki pa menita, da je kompetentnost na tem področju pogojena z vseživljenjskim izobraževanjem in usposabljanjem. Ena izmed socialnih delavk meni, da je kompetentna zaradi izkušenj, ki jih že ima na tem področju dela.

Določeno mero kompetentnosti po mnenju socialnih delavk predstavljajo osebnostne lastnosti in znanja socialnih delavk/delavcev, kamor spada celoten spekter osebnostnih lastnosti, izkušenj, znanj, ravnanj in razmišljanj ter empatija in zmožnost vživljanja v situacijo sogovornika. Dve socialni delavki sta omenili tudi zanesljivost, odgovornost, empatijo in zmožnost vživljanja v situacijo sogovornika ter sposobnost delovanja v stresnih situacijah, drugi dve socialni delavki pa menita, da je pri delu s pari pomembna sposobnost samonadzorovanja (*»Pomembne pa so tudi neke lastne lastnosti, meni osebno je ključnega pomena, da se znam distancirati od situacije v smislu, da se me ne dotakne na osebni ravni. (G16)*).

Znotraj te teme me je zanimalo, kje vidijo socialne delavke možne predloge za izboljšanje dela s pari. Pet socialnih delavk je mnenja, da je potrebnega več izobraževanja s tega področja (*»One bi rabile še posebej neko usposabljanje, no, saj jaz tudi, pač izobraževanje na temo svetovanja parom, kaj vse je potrebno paziti, biti pozoren, eno tako osvežitev znanja in da si bolj pripravljen.« (D17)* in *»Prav gotovo je koristno, če bi se socialni delavci na tem področju več izobraževali, glede na to, da je storitev relativno nova.« (G17)*), dve socialni delavki pa menita, da bi morale socialne delavke vaditi, kako bi ubesedile situacijo para, da bi ta postala razvidna. Ena izmed sogovornic je predlagala, da bi se za socialne delavke uvedle kot nekakšne

vaje, znotraj katerih bi vadile na uporabi perspektive moči in etike udeležенosti. Eden izmed predlogov je bil medsebojno deljenje izkušenj in mnenj socialnih delavcev s tega področja, ki bi na ta način slišali še druga mnenja in spoznali še druge načine dela, pristopanja do različnih parov v strokovnem svetovanju. Slišati pa je bilo tudi mnenje, da naj bi strokovno svetovanje sploh ne bila naloga centra za socialno delo, temveč kakšne druge institucije, drugega programa podpore in pomoči.

V svojih intervjujih sem socialne delavke povprašala, kaj jim predstavlja izzive in ovire pri delu s pari v strokovnem svetovanju oziroma kateri so dejavniki, ki otežujejo proces dela s pari. Vse socialne delavke menijo, da je strokovno svetovanje paru zelo zahtevno delo, predvsem zaradi reševanja čustvenih napetosti med partnerjema in ker gre navadno za več težav hkrati (*»Hja, delo v strokovnem svetovanju je zahtevno, ker so težave partnerjev kompleksne.« (C1) in »Delo zna biti precej naporno, ker gre navadno za neke globlje čustvene težave med partnerjema in težave v odnosu.« (G4)*). Pet socialnih delavk meni, da proces velikokrat vpliva nanje, saj je težko vzdrževati jasno mejo med lastnim doživljanjem situacije in tem, kako jo vidita partnerja (*»Včasih je težko biti povsem hladen do parov, ker si vzamem nekatere stvari preveč k srcu, kar močno vpliva name.« (C2)*), ena izmed njih posebej izpostavi nezvestobo v odnosu kot prepreko, ki jo ovira pri delu s takšnim parom, saj nezvestobe ne odobrava in se je čustveno dotakne. Kot izziv je na drugi strani izpostavljeno ravno prepoznavanje lastne soodgovornosti za proces dela. Ovira za učinkovito delo s premikanjem proti rešitvi je pomanjkanje časa za razvijanje procesa znotraj posameznih primerov parov v strokovnem svetovanju (*»Razgovori tako običajno potekajo uro in pol, čeprav bi včasih potrebovali več časa.« (A30)*), tri socialne delavke navajajo neredna srečanja s pari kot težavo pri delu. Sogovornici sta mnenja, da je izziv prevelik obseg dela še na ostalih področjih, saj znotraj dela na centru za socialno delo ne opravljata zgolj strokovnega svetovanja (*»Težko je vrniti pogovore v delo, ker imam še druga področja zraven.« (C22)*). Težave se pojavljajo pri usklajevanju zahtev zakonodaje, ki socialnim delavkam določa obveznosti in naloge, in pričakovanj uporabnikov. Slednji pogosto pričakujejo, da bo socialna delavka rešila vse težave partnerjev ali celo izvajala naloge, za katere ni upravičena (*»Da lahko naredim samo tisto, kar mi nalaga zakonodaja, kar je pa precej okrnjeno.« (C19)*). Pričakovanja parov so po mnenju dveh socialnih delavk velikokrat previsoka, kot posledico in hkrati ponoven izziv pa navajata nezadovoljstvo uporabnikov na eni ter nezadovoljstvo socialnih delavk na drugi strani. Izziv za učinkovito delo, ki bi parom pomagalo pri reševanju medsebojnih sporov, je premalo izkušenj socialnih delavk na tem področju dela, velikokrat kot posledica prekratkega obdobja zaposlitve na področju oziroma na centru za socialno delo. Tri socialne delavke so mnenja, da je področje

dela nasploh terapevtsko in da zanj niso usposobljene (*»Delo je sicer kar bolj zahtevno tudi z vidika, da bi ga lahko opravljali terapevti, ne socialni delavci.« (D4)*). Težave se nadaljujejo, ko si socialna delavka ne zmore priznati, da je izziv za svetovalni proces preveč težaven in ga sama ne zmore nasloviti ter sodelovati pri iskanju rešitev. Tri sogovornice menijo, da je svetovalno delo oteženo, kadar je par oziroma vsaj eden izmed partnerjev nemotiviran za sodelovanje (*»Pa včasih se izkaže, da partnerja v resnici nista tako motivirana za svetovanje, jaz pa moram vseeno zadeve nekako vsaj speljati.« (C23)*), prav tako je izziv nadaljevanje pogovora z uporabnikom, ki svojega prispevka ali odklonilnega vedenja v odnosu do partnerja ne vidi in zgolj pričakuje spremembe in drugačen odnos zgolj s strani svojega partnerja. Delo je zahtevno tudi z vidika previdnega poimenovanja izzivov oziroma težav parov, saj gre za delikatne in pogosto kompleksne izzive v partnerskem odnosu, dve socialni delavki pa imata težave tudi, kadar pride do lastnih predsodkov in sodb, pri čemer morata biti pozorni, da lastnega mnenja ne vsiljujeta tudi paru (*»in potem poskušam nekako napraviti situacijo razvidno, ampak spet ne na način, da bi vsiljevala neko svoje mnenje.« (F40)*). Ena izmed sogovornic je priznala, da je delo kot tako pestro z vidika stalnega prilagajanja veščin, metod in tehnik dela glede na različnost parov in njihovih težav, druga pa, da je izziv, odvisno od para, s katerim sodeluje, lahko že samo iskanje in prepoznavanje virov moči za spremembe. Problem ene izmed sogovornic zna biti vodenje pogovora in ohranjanje povezave med partnerjema, kadar pride med njima do trenj, sporov in izpadov močnih čustev.

Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

Zanimalo me je, katere metode dela uporabljajo socialne delavke pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev partnerjev, pravil v njihovem odnosu, vlog in čustvenih odnosov. Pet socialnih delavk je kot najmočnejše orodje za delo izpostavilo pogovor, ki ga izvajajo z obema partnerjema hkrati ali pa individualno, dve socialni delavki pa dosledno izvajata individualna srečanja z vsakim partnerjem posebej, v kolikor je zaznati, da to potrebujejo (*»Po potrebi se partnerjema omogoči tudi individualne termine razgovorov (če se oba s tem strinjata).« (A38)*). Sledi vzpostavitev dobrega delovnega odnosa, v katerem so pomembni dobri, pozitivni in konkretni cilji, pravila srečanj in sodelovanja, potrebe, vrednote in pričakovanja vseh udeležениh. Tudi sklenitev dogovora o sodelovanju ter sprotno preverjanje dogovora na vseh srečanjih je metoda dela, ki ga zagovarjajo tri izmed vseh sogovornic (*»... sklepanje dogovorov, katerih realizacija se preveri na naslednjem srečanju ...« (A35)*). Tri socialne delavke zagovarjajo stalno raziskovanje v socialnem delu, ki ga dosežejo z raziskovalnim intervjujem

para ter tehniko naslavljanja čustev (*»Pomembno je, da se pogovarjamo o čustvih obeh partnerjev ...« (F47)*). Posamične socialne delavke so kot najbolj uporabljene metode pri svojem delu navedle še mobiliziranje virov moči para, risanje eko-zemljevida, igro vlog, branje literature in pogovor o prebranem, tehniko praznega stola, karte z vprašanji, pojasnjevanje s pomočjo konkretnih primerov, uporabo nedokončanih stavkov, ki jih morata partnerja sama dokončati, iskanje izjem ter odnosna vprašanja. Ena izmed socialnih delavk je poudarila še zrcaljenje nebesedne in besedne govorice, validacijo, aktivno poslušanje, validacijo in preokvirjanje situacije, druga socialna delavka pa pri delu sproti in dosledno povzema pogovor z uporabnikoma.

Socialne delavke so pojasnile, zakaj so našteje metode dela v strokovnem svetovanju paru koristne in učinkovite. Štiri socialne delavke so mnenja, da z uporabo metod parom pomagajo pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu (*»Z vsem tem pomagam partnerjema pri tem, da znata pojasniti besedno drug drugemu, kako se počutita v njunem odnosu.« (F49)*). Po tri socialne delavke trdijo, da so metode v pomoč pri vzpostavljanju medsebojne komunikacije partnerjev (*»... in s tem v bistvu vzpostavita spet neko globoko medsebojno komunikacijo.« (F50)*) ter pri odkrivanju komunikacijskih vzorcev para in njunega odnosa (*»Z vsem naštetim se mi zdi, da pripomore k prepoznavanju vzorca in načina komunikacije, ki v bistvu predstavlja oviro za partnerja ...« (D28)*). Dve socialni delavki sta pomen uporabe metod videli v vzpostavitvi novih pristopov ter načinov komunikacije (*»... in razvijamo to komunikacijo, jo krepimo, izboljšujemo.« (F52)*), ne le v prepoznavanju že ustaljenih vzorcev komunikacije med partnerjema, hkrati pa so metode v pomoč pri ponovni pridobitvi notranje motivacije partnerjev za sodelovanje v strokovnem svetovanju in za ohranitev partnerskega odnosa. Ena izmed omenjenih socialnih delavk vidi uporabo metod kot sredstvo za skupno iskanje možnosti za spremembe.

Socialne delavke sem povprašala, kako si same razlagajo delo na dveh ravneh znotraj dela na področju socialnega dela z družino ter kaj se jim zdi še posebej pomembno vključiti v svetovanje. Tri socialne delavke so mnenja, da sta obe ravni raziskovanja izjemno pomembni ter da poteka delo dejansko na več kot le dveh ravneh. Štiri socialne delavke so izpostavile pomen začetnega vzpostavljanja delovnega odnosa pri delu na dveh ravneh (*»Delo na dveh ravneh pomeni, da socialna delavka najprej vzpostavi delovni odnos z družino.« (A40)*). Tri izmed sogovornic trdijo, da na prvi ravni oblikujejo dogovor o sodelovanju ter oblikujejo instrumentalno definicijo problema, torej stiske in težave para. Kar šest socialnih delavk pravi, da gre za raziskovanje družinske skupine na drugi ravni, kar vključuje skupno raziskovanje ovir in motenj v odnosu, dinamike odnosov, želja, potreb, ciljev, skupnih interesov ter možnosti za

njihovo uveljavitev, hkrati pa gre tudi za soustvarjanje sprememb na drugi ravni. Pri tem se socialne delavke zavedajo pomena vključitve in prispevka vsakega izmed članov, ki so udeleženi v problemu in v rešitvi (*»... pomembna so pričakovanja vseh družinskih članov in tudi njihova pripravljenost za spremembe.« (D43)*). Posamične socialne delavke so delo na dveh ravneh predstavile še kot skupno iskanje rešitev, sprejemanje družine kot konfliktna skupine, analiziranje situacije, zagotavljanje dobrih izkušenj v procesu pomoči, uporabo teoretičnega koncepta v dejanski praksi pri delu s pari ter omogočanje individualnega pogovora z osebo.

Kot pomemben element dela na dveh ravneh vidijo tri socialne delavke varno okolje ter sproščeno vzdušje, kar omogoča vzpostavitev delovnega procesa. Pomembno se jim zdi, da pri delu upoštevajo perspektivo moči (*»Pri tem je vedno, vedno pomembna naravnost v pozitivne spremembe, v pozitivne močne točke enega in drugega partnerja.« (G44)*) in etiko udeležенosti, torej da sta upoštevana in slišana oba partnerja. Dve socialni delavki sta omenili vzpostavljanje in učenje medsebojnega dialoga, ki je skozi proces svetovanja skupaj s partnerjema pomemben element, ki pripomore k sodelovanju in iskanju skupnih rešitev. Socialna delavka je v pogovoru izpostavila strokovno kompetentnost socialnih delavcev, uporabo jezika socialnega dela ter upoštevanje osebnega vodenja strokovnega svetovanja, druga socialna delavka pa meni, da je še en izmed pomembnih elementov, ki olajša sam proces, medsebojna usklajenost in delovanje partnerjev kot celote, vendar na to nima vpliva.

Tri socialne delavke menijo, da je njihova naloga ter prispevek k delu predvsem skrb za proces in za vzpostavitev ter ohranjanje strukture pogovora, hkrati pa k delu s pari doprinesejo z uporabo različnih tehnik in veščin (*»Poznavanje in uporaba sodobnih konceptov socialnega dela nam je strokovnim delavcem pri tem v pomoč in podporo in pripomore k učinkovitosti pomoči.« (F73)*). Naloga je tudi vzpostavljanje in ohranjanje delovnega odnosa s parom ter soustvarjanje rešitev, štiri sogovornice pa svoj prispevek vidijo v ohranjanju varnega dialoškega prostora (*»Kot sem rekla, definitivno to, da dam občutek neke domačnosti in da se dobro počutita, ker potem se odpreta lažje in proces dejansko steče.« (C43)*). Na drugi strani je ena izmed socialnih delavk izpostavila še pomen fizično pomirjujočega prostora in pojasnila, da slednje doseže s stalnim prezračevanjem sobe, odstranjevanjem predmetov, ki odvrčajo pozornost ter vlaženjem zraka. Sama pravi, da z vsem naštetim pomaga vzpostaviti varen prostor. Tri socialne delavke so omenile upoštevanje obeh partnerjev v pogovoru ter pomoč pri vzpostavljanju razvidnosti situacije obema partnerjema. Dve socialni delavki vidita svoj prispevek v upoštevanju celotnega konteksta in ozadja uporabnikov, posamezne sogovornice pa so navajale še vključevanje drugih strokovnih delavcev v proces ter povezovanje z njimi, v

kolikor je to potrebno, krepitev moči para, upoštevanje verbalne in neverbalne komunikacije para, pomoč pri izražanju čustev partnerjev, ločevanju čustev od vedenja ter pomoč pri preusmeritvi čustev od osebe k problemu.

Tako pri raziskovanju in definiranju prve ravni (instrumentalne definicije pogovora) kot pri soustvarjanju za več razvidnosti in ozaveščenosti partnerjev vidijo socialne delavke določene ovire in izzive. Dve socialni delavki sta ponovno izpostavili, da je delo pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev, odnosa, pravil in vlog zahtevno. Socialne delavke so kot izzive pri delu izpostavljale lastnosti in vedenja parov, kot je pobuda in motivacija s strani zgolj enega izmed obeh partnerjev ali celo splošna nemotiviranost za pogovor, nesproščenost para. Delo otežujejo nerazrešene težave partnerjev iz preteklosti, še težje pa je, kadar gre za globlje, kompleksne težave v odnosu partnerjev. Socialna delavka je izpostavila, da je proces težko voditi in usmerjati, kadar se uporabnik ne zaveda lastnega čustvenega stanja, drugi dve pa naslavljata obrambno držo partnerjev ter njuno obtoževanje kot oviro. Delo je oteženo, kadar imata partnerja različne poglede na situacijo in kadar sta v svojih stališčih toga, nepremakljiva. Ponovno pa je kot izziv izpostavljeno pomanjkanje časa za delo in razvijanje procesa. Poleg naštetega pa so socialne delavke navajale izzive, ki se tičejo njih samih. Izziv predstavlja čustvena vpletenost socialne delavke v situacijo uporabnikov (*»... da se lahko hitro zapleteš in si preveč oseben v smislu, da mešaš kakšne svoje občutke zraven, kar ni okej. Vedno je treba ločiti, kaj je uporabnik, kaj pa sem jaz.« (C34)*), tri sogovornice vidijo usmerjanje pogovora v rešitve včasih kot zelo zahtevno nalogo, poleg tega pa je zahtevno iskanje ustreznega načina dela z vsakim parom posebej. Kadar so izzivi para za socialno delavko pretežki, je zanjo izredno boleče priznanje, da je proces neuspešen. Ena izmed socialnih delavk meni, da je potrebno biti ves čas pozoren na zagotavljanje izražanja mnenja obema partnerjema ter umirjanje poteka pogovora v primeru navala močnih čustev partnerjev.

Socialne delavke v primeru, ko naletijo na ovire in izzive v procesu dela, v večini poskušajo slednje odpraviti z naslavljanjem motenj in izzivov ter z motiviranjem obeh partnerjev za delo, ena izmed socialnih delavk pa se trudi paru omogočiti izkušnjo, da je bila vključitev v svetovanje vseeno smiselna izbira. Izzive premagujejo z obnovitvijo in dopolnitvijo dogovora o sodelovanju, posameznica pa slednje dopolnjuje s povzemanjem in sprotnim preverjanjem vsebine pogovora. Dve sogovornici se v primeru ovir v procesu dela poslužujeta tehnik, ki pomagajo iskati rešitve in izjeme, drugi dve z uporabo odprtih vprašanj, posameznica pa prilagaja različne tehnike dela glede na vrsto izziva v procesu dela z namenom ponovne vzpostavitve kongruentne komunikacije med udeleženi. Omenjena je bila tudi

pomoč pri preokvirjanju situacije ter izkazana radovednost in zanimanje za uporabnika, kadar pride do ovir in motenj.

Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

Vse socialne delavke poznajo teorijo navezanosti, dve izmed njih menita, da je poleg strokovnega svetovanja paru pogosto uporabna še v drugih postopkih na centrih za socialno delo. Izvor navezanosti razlagajo kot odnos med otrokom in pomembnim drugim v prvih treh letih otrokovega življenja. Socialne delavke poznajo različne vrste navezanosti ter da se odnosi oblikujejo na podlagi prevladujočih stilov navezanosti (*»Ta stil človeka je povezan s tem, kako tvori svoje odnose z drugimi in kako se v odnosih sam počuti.« (F84)*).

Poznavanje teorije navezanosti se zdi sogovornicam izjemno pomembno, slednja jim pomaga pri razumevanju odzivanja partnerjev v partnerskem odnosu (*»Pomembna je, ker potem bolj razumeš, zakaj in kako se partnerja obnašata v odnosu.« (B36)*) ter pri podpiranju občutkov, ki jih imata partnerja. Teorija je socialnim delavkam v pomoč pri razumevanju potreb partnerjev v partnerskem odnosu ter predstavlja sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske (*»Če razumemo teorijo navezanosti, te stiske in težave lažje prepoznamo, vemo od kod izvirajo.« (E48)*), za izboljšanje partnerskega odnosa ter za vzpostavljanje varnega prostora za pogovor.

Socialne delavke so deljene glede mnenja o tem, v kolikšni meri same pripomorejo k izboljšanju navezanosti para. Tri socialne delavke menijo, da same neposredno ne pripomorejo k izboljšanju navezanosti (*»Jaz ne vem, koliko dejansko lahko socialni delavec pripomore k navezanosti, ne ravno ...« (D60)*), dve izmed pa njiju dodajata, da pride do izboljšanja navezanosti tekom terapevtskega procesa. Kljub vsemu z določenimi ravnanji spodbujajo razvoj varne navezanosti, kar se lahko po mnenju ene izmed sogovornic doseže z vzpostavitvijo varne navezanosti med uporabnikom in socialno delavko, druga poudarja pomen vzpostavitve varnega prostora za pogovor. Pet socialnih delavk meni, da pripomore ozaveščanje partnerjev o njihovi navezanosti in o medsebojni podpori, ki si jo lahko nudita (*»Seveda pa je treba najprej ozavestiti situacijo, da se partnerja sploh dejansko zavedata, če se kateri v odnosu počuti anksioznega.« (C54)*), dve sogovornici glede na ozaveščenost situacije partnerjev pomagata nadalje iskati skupne rešitve. Pomembno je še previdno ravnanje s čustvi in vedenji partnerjev ter prepoznavanje teh čustev in potreb partnerjev v partnerskem odnosu.

Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

Socialne delavke krepijo vire moči partnerjev v strokovnem svetovanju paru in pripomorejo k njihovi boljši samopodobi s pogostimi pohvalami in komplimenti (*»Vire moči krepim s pohvalo in komplimenti, ki so v procesu dela vedno izjemno pomembni. Z njimi pokažem partnerjema, da imata dobre lastnosti in ravnanja, na katerih morata vztrajati.« (F91)*), dve socialni delavki izrecno krepi medsebojno pozitivno komunikacijo in pohvale med partnerjema. Sogovornice delujejo s perspektive moči in z iskanjem virov moči partnerjev ter usmerjajo partnerje k temu, da bi lastne vire moči izkoristili in aktivno delovali na svojih močnih področjih, poleg tega pa se jih spodbuja k skupnim aktivnostim, ki krepijo medsebojno povezanost. Pomembno je vrednotenje že doseženih sprememb para (*»Pomaga mi tudi pregled doseženega, kar pomeni, da se s partnerjema pogovarjam o že doseženih napredkih, spremembah, kar je velika motivacija za par.« (F92)*) ter iskanje pozitivnih izjem v odnosu in vedenju partnerjev. K boljši samopodobi partnerjev pripomore tudi naslavljanje negativnega samogovora partnerjev ter naslavljanje vedenj, ki kažejo na nizko samopodobo. Socialne delavke pomagajo pri preokvirjanju situacije in pri tem, da pogledata partnerja na lasten delež in na celotno situacijo z druge perspektive. Sogovornice pa menijo, da pripomorejo k boljši samopodobi tudi z ravnanji, kot so razumevanje in sprejemanje partnerjev ter njunega pogleda na situacijo, normaliziranje vseh čustev, tudi negativnih ter dojemanje partnerjev kot ekspertov iz izkušenj.

Vse intervjuvane socialne delavke poznajo k rešitvi usmerjen pristop in menijo, da je temelj socialnega dela. Pomemben je dober delovni odnos, v katerem vidijo uporabnika kot eksperta iz izkušenj. Socialne delavke opisujejo k rešitvi usmerjen pristop kot soustvarjanje zelenih izidov (*»Jaz kot socialna delavka se skupaj s partnerjema dogovorim za neke skupne korake in cilje, ki jih skušamo doseči.« (C60)*), ki so predhodno skupno definirani in kot osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje, ti pa morajo biti jasno definirani in uresničljivi. Sogovornici sta poudarili pomen raziskovanja, kaj v odnosu med partnerjema že deluje (*»Pri tem se opiram na to, kaj v odnosu partnerjev že uspeva in kaj jima gre dobro, to se lahko obdrži in dela na tem, je neko izhodišče.« (G76)*), hkrati pa gre za iskanje novih strategij spopadanja s težavami. Ena izmed sogovornic pojasni, da je pomembno ustvarjanje razmer za sproščeno in varno deljenje razmišljanj, tri socialne delavke pa menijo, da je ključnega pomena spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stiske (*»... hkrati pa je to naloga socialnega delavca, da spodbuja uporabnika k participaciji in sodelovanju za svoje reševanje težav.« (F99)*). Socialna delavka pojasni, da so pomembna pogajanja in kompromisi med udeleženi, sama pa se skuša izogibati lastnemu dajanju nasvetov, če to zares ni potrebno.

Metode k rešitvi usmerjenega pristopa, ki jih socialne delavke pri svojem delu največkrat uporabijo, so odnosna vprašanja (*»Večinoma postavljam odnosna vprašanja, ker s tem oba na nek način vključujem v proces, npr. ker partner pove, kako misli, da ga drugi partner dojema in ta drugi partner potem z zanimanjem posluša, kaj meni ...« (F107)*), raziskovanje izjem, vprašanje čudeža (*»... vprašanje čudeža se mi zdi še posebej koristno, ker si partnerja v bistvu povesta pričakovanja in njune želje.« (D70)*), uporaba lestvice in vprašanja, ki so vezana na raziskovanje sedanjosti ter možnosti za prihodnost. Dve socialni delavki se pri delu poslužujeta dajanja konkretnih nalog (*»S pari se včasih dogovorimo za kakšno nalogo, ki jo opravita doma. Ta naloga je vezana predvsem na graditev njunega odnosa, nekaj, s čimer se bolje povezujeta.« (E80)*). Posameznice so kot metode dela omenile še opredelitev problema, raziskovanje uporabnikovega življenja in pogajanje o spremembi, same pa pri tem uporabljajo tehnike pozornega in aktivnega poslušanja ter dajanja pohval partnerjema.

Pet socialnih delavk dojema metode kot izjemno koristne za delo, dve pa menita, da je doseg ciljev lažji z uporabo teh metod. Z metodami se vzpostavlja odnos sodelovanja, spoštovanja, zaupanja in sočustvovanja, dve socialni delavki pa menita, da so metode sredstvo za raziskovanje in razumevanje uporabnikovega sveta ter za prepoznavanje, kako partnerja sama zaznavata problem in kje vidita možne spremembe. Dve sogovornici vidita pomen uporabe metod v krepitvi uporabnikovih potencialov (*»S temi metodami krepim vire moči in enega in drugega partnerja.« (G84)*), ena izmed njiju pa meni, da omogoči z uporabo metod uporabniku občutek, da se zanj zanima in je radovedna v procesu dela.

Pomanjkljivosti glede uporabe metod k rešitvi usmerjenega pristopa vidi večina intervjuvank v (pre)redki uporabi metod pri praktičnem delu v strokovnem svetovanju (*»... da se v kakih svetovanjih premalo uporabljajo ...« (G85)*), po dve socialni delavki pa menita, da strokovni delavci in delavke le bežno poznajo metode (*»... ali pa jih sploh ne poznajo tako zelo.« (F110)*) ali pa jih poznajo, vendar zanje ne poznajo strokovnih izrazov (*»... uporabljamo, brez da bi jih znali poimenovati na nek strokoven način.« (A80)*).

Tri socialne delavke predlagajo organizirana izobraževanja o metodah in delu k rešitvi usmerjenega pristopa z namenom boljšega poznavanja in uporabe metod pri delu (*»Predlog bi bil ta, da bi se bolj izobrazili o tehnikah dela, o metodah ...« (G87)*), posameznici pa vidita prostor za izboljšave v učenju jezika in besed za poimenovanje metod ter v kontinuiranem, vseživljenjskem raziskovanju metod, ki delujejo in izpopolnjevanju uporabe le teh pri delu.

Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu

Pet socialnih delavk pozna ali pa je že slišalo za pristop, utemeljen na razumevanju travme, dve socialni delavki pa pristopa ne poznata. Ena izmed socialnih delavk je travmo opisala kot obremenjujočo izkušnjo, ki je lahko nasilje, zanemarjanje, zloraba, zatiranje ali diskriminacija ali kot neko drugo enkratno izkušnjo travme, ki je lahko nesreča ali izguba pomembne osebe. Sogovornica meni, da ostanejo posledice po travmatičnem dogodku ne le v otroštvu, temveč tudi v odrasli dobi, ter da se kažejo na različnih področjih življenja preživele osebe. Meni, da je travma velikokrat spregledana kot vir socialnih stisk ter da se osebe z izkušnjo travme največkrat ne zavedajo, da je ravno travma vir stisk in težav. Tri socialne delavke menijo, da je pristop socialnim delavcem opora za krepitev uporabnikove odpornosti (*»... nudimo ji podporo in krepimo njeno osebnost, ravnanja.« (F116)*), dve izmed pa da je v pomoč pri razumevanju travme in njenih posledic ter preprečevanju retravmatizacije (*»... je pa dobro poznati neko razumevanje travme, da ne narediš več škode kot koristi.« (D78)*). Pristop po mnenju dveh socialnih delavk zajema iskanje različnih oblik pomoči travmatizirani osebi (*»... in iskanju različnih oblik pomoči travmatizirane osebe, lahko se povežemo z drugimi institucijami, ki lahko pomagajo ...« (F113)*) ter predstavlja oporo za vzpostavljanje delovnega odnosa s preživel o sebo. Ena izmed sogovornic je mišljenja, da vsebuje pristop ozaveščanje preživelega o travmi, ki je posledično sposoben razviti drugačen odnos do sebe in svojega vedenja.

Socialna delavka meni, da pristop, utemeljen na razumevanju travme omogoča izogibanje statičnega reševanja problemov različnih partnerjev s podobnimi travmami. Tri socialne delavke so mišljenja, da je potrebno v strokovnem svetovanju poznati in razumeti vplive travmatičnih izkušenj na dinamiko odnosa med partnerjema (*»Vem, da travmatične izkušnje močno vplivajo na dinamiko partnerskega odnosa in na to, kako se partnerja v odnosu sploh odzivata, kako se odločata, kako zaznavata neke dogodke in situacije.« (D75)*), vrste in pojavne oblike travm ter njene posledice. Dve socialni delavki menita, da je znotraj pristopa, utemeljenega na razumevanju travme, zajeto znanje celotnega socialnega dela (*»Menim, da mi lahko vsa znanja in izkušnje, o katerih sem že govorila, pomagajo oziroma koristijo pri delu s travmo.« (E103)*).

Pet socialnih delavk je mnenja, da za delo s pari s travmatičnimi izkušnjami niso kompetentne, ob tem pa so tri izmed omenjenih socialnih delavk pojasnile, da bi partnerja v primeru zaznave lastne nekompetentnosti preusmerile v terapevtsko svetovanje. Socialne delavke, ki se v strokovnem svetovanju še niso srečale s primeri uporabnikov z izkušnjo travme,

so štiri, medtem ko sta dve socialni delavki, ki sta povedali, da se ne čutita kompetentni, že imeli takšne primere. Le ena sogovornica se za delo s travmo čuti dovolj kompetentno, svoj prispevek k pomoči partnerjema pa vidi v iskanju virov moči žrtve za okrepitev njene odpornosti ter v iskanju aktivnosti, ki pomagajo v utrjevanju samozavesti in k pridobitvi, vrnitvi občutka varnosti in moči za življenje.

Štiri socialne delavke so pojasnile, da znanja o travmah niso pridobile v času študija (*»... ampak v času mojega študija te teme posebej nismo obravnavali.« (A84)*), dve pa sta ga pridobili na Fakulteti za socialno delo. Znanje o travmi sta dve sogovornici pridobili z lastnim raziskovanjem področja in tematike (*»Sama sem področje samo malo raziskovala, zato posebnih znanj nimam.« (A90)*), tri socialne delavke poročajo o pridobitvi znanja preko izobraževanj, ki jih organizira Fakulteta za socialno delo (*»Sedaj je bilo veliko govora o tem na zadnjih dveh kongresih socialnega dela.« (A85)*). Ena izmed intervjuvank je znanje travme pridobila preko dodatnih izobraževanj s področja nasilja v družini in zlorab, zanemarjanj otrok, poleg teoretičnega znanja pa je pridobila tudi praktične izkušnje s področja nasilja v družini, kar ji je prineslo nova znanja. Druga socialna delavka je poročala o pridobitvi znanj o travmi preko izobraževanj, ki jih organizira Skupnost centrov za socialno delo, Socialna zbornica, Akademija za socialne vede, določeno mero znanja pa je prav tako pridobila z izkušnjami v strokovnem svetovanju. Ena izmed sogovornic je znanje o travmi pridobila s (podiplomskim) študijem zakonske in družinske terapije.

Tri socialne delavke so mnenja, da imajo socialne delavke in delavci pomanjkljivo poznavanje travme, njenega razvoja in posledic (*»Verjetno bi potrebovala več znanja o travmi, kako se razvije, kakšne so posledice v otroštvu in v odrasli dobi, pa tudi kakšen vpliv ima travma glede na starostno obdobje v katerem se zgodi.« (E105)*). Dve sogovornici vidita pomanjkljivo znanje v načinih podpore in pomoči osebam s travmatično izkušnjo (*»Manjkajo znanja, kako pomagati parom s travmatičnimi izkušnjami, kako ravnati v odnosu do njih.« (G106)*), ena izmed socialnih delavk pa je omenila, da bi morali imeti tudi takšno znanje o travmi, kakršnega imajo terapevti, poudarila pa je tudi pomanjkljivo poznavanje pristopa, utemeljenega o travmi.

Socialne delavke imajo nekatere predloge za pridobitev in splošno izboljšanje znanja o travmi, kot je recimo predlog dveh socialnih delavk o obveznem izobraževanju vseh socialnih delavk in delavcev o travmi (*»... se mi zdi, da potrebujemo na tem področju več teoretičnega izobraževanja ...« (G91)*), posameznice pa so predlagale še samoiniciativno izobraževanje o

travmah, spremljanje sodobnejših raziskav o travmi in pristopu, branje literature, ki je vezana na travmo ter praktično usposabljanje pred pričetkom svetovanja parom s travmo.

Dve socialni delavki sta izpostavili nekatere izzive pri delu, največji problem pa vidita v nejasni sistemski določitvi dela – menita, da bi morali delo s pari oziroma posamezniki s travmami opravljati terapevti. Kot posledico in hkraten izziv ena izmed sogovornic navaja nekakovostno delo zaradi neusposobljenosti socialnih delavk in delavcev za terapevtsko področje dela pri delu s travmo ter nezadovoljstvo strank.

Na koncu me je zanimalo še, katere osebnostne lastnosti in kompetence potrebujejo socialne delavke v strokovnem svetovanju s pari, ki imajo izkušnjo travme. Pet socialnih delavk je omenilo empatijo, štiri socialne delavke so omenile razmejevanje med lastnimi čustvi in čustvi uporabnika kot nujno potrebno osebnostno lastnost (*»... kar se tiče glede osebne ravni je, da imam distanco oziroma neko razmejitev in razumevanje lastnih odzivov in tega, kar se dogaja v svetovanju.« (D95)*), sledila je zmožnost vživljanja v pripovedi in situacije partnerjev, sposobnost razumevanja dinamike odnosa, radovednost za raziskovanje uporabnikove situacije (*»Pri delu sem radovedna in vsakič znova poslušam in delam dejansko tako, kot da je nek primer prvič slišan.« (D96)*), posameznice pa so navedle še potrpežljivost, prilagodljivost, umirjenost, komunikativnost, sposobnost prepoznavanja potreb partnerjev, sposobnost ohranjanja stika z lastnimi čustvi, zavzemanje za aktivno spreminjanje situacije in zavračanje pasivnosti ter netoleranco do nasilja, zanemarjanja, zlorab in diskriminacije. Ena izmed sogovornic meni tudi, da je potrebno delo sprejemati in vzeti kot izziv, ne pa zgolj kot reševanje tujih problemov. Največ socialnih delavk meni, da je nujna kompetenca za delo s pari v strokovnem svetovanju s pari, ki imajo izkušnjo travme, strokovno znanje (*»Kar se tiče kompetenc, logično, da znanje socialnega dela najbolj pripomore, pa še veliko drugih znanj. Na tem področju moraš imeti veliko znanja ...« (D88)*) ter izkušnje na področju dela s pari, s katerimi pridobijo največ znanja. Ena socialna delavka meni, da so pomembne tudi življenjske izkušnje nasploh, ostali posamezniki pa sta navedli aktivno poslušanje ter znanje in sposobnost vzpostaviti delovni odnos. Dve posameznici sta pojasnili še, da je za delo v strokovnem svetovanju paru potrebna lastna vključenost v individualno psihoterapevtsko obravnavo z namenom predelovanja čustev in poznavanje drugih institucij ter strok podpore in pomoči.

5. RAZPRAVA

V tem poglavju odgovarjam na zastavljena raziskovalna vprašanja na podlagi zapisanih rezultatov ter svoje ugotovitve povezujem s teoretičnimi izhodišči.

Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

Po pričakovanjih potrebujejo socialne delavke za delo s pari v strokovnem svetovanju koncept znanja za ravnanje, ki ga morajo pri svojem delu dosledno upoštevati. Kakor pravi Čačinovič Vogrinčič (2003, str. 201), socialni delavec v praksi ne ostane brez besed, saj ima znanje za ravnanje – znanje za vzpostavitev in vzdrževanje delovnega odnosa, hkrati pa za podelitev svojega znanja, ki ga prevede v osebni jezik uporabnika in nazaj v jezik stroke. Stroka socialnega dela razvija svoj jezik in na socialnih delavkah in delavcih je odgovornost, da ga tudi sami razvijajo in uporabljajo z ljudmi, ki pridejo po podporo in pomoč (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 37). Socialne delavke pri svojem delu upoštevajo opravila, ki jih narekuje strokovno svetovanje paru (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2023), kot je opredelitev stiske s pomočjo instrumentalne definicije problema ter dogovor s partnerjema o načinu reševanja problema, opredelitev ciljev in priprava načrta dela, pri čemer socialne delavke ugotavljajo namene, interese ter potrebe partnerjev. Pri svojem delu dosledno s povzemanjem in aktivnim poslušanjem reflektirajo proces dela s partnerjema ter z uporabo metod socialnega dela prepoznavajo odnose med partnerjema, lastne odzive partnerjev in načine sodelovanja, zavedajo pa se tudi smisla pogajanja pri reševanju konfliktov. Načelo pogajanja (Lüssi, 1990, str. 90–91) postavi socialno delavko oziroma delavca v vlogo aktivnega posrednika, ki spodbuja konstruktivno in empatično komunikacijo med udeleženci, iskanje skupnih interesov ter upoštevanje različnih perspektiv, cilj pa je doseči rešitev, ki bi bila v največji možni meri zadovoljiva za vse. Sogovornice delujejo s perspektive moči in na ta način soustvarjajo spreminjanje odnosov med partnerjema. Opravilo, ki ga morajo socialne delavke in delavci upoštevati, je načrt krepitev moči, pri katerem gre za socialno učenje in spreminjanje odnosov med partnerjema ter za predvidenje virov moči (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2023). Socialne delavke poudarjajo izviren in prilagodljiv način svetovanja z različnimi pristopi in tehnikami z različnimi pari, saj so si med seboj različni in prihajajo po pomoč zaradi različnih težav v partnerskem odnosu. Pri delu naslavlja anksioznost ter posledice le-te na odnos partnerjev, v pomoč in oporo pa je naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki so v preteklosti delovale. Sklare (2005, str. 9–10) pravi, da je smiselno ohraniti početje ali ga celo stopnjevati, v kolikor se je v preteklosti izkazalo za uspešno

in učinkovito, poleg tega pa je smiselno početje, ki se ni izkazalo kot učinkovito, raje opustiti. Socialnim delavkam in delavcem še svetuje, da naj nikar ne popravljajo nečesa, kar ni zlomljeno – če uporabnik nečesa ne vidi kot problem, ni smiselno, da govorimo o tem kot o problemu, ker lahko povzročimo dodatne težave na področjih, ki so jih ljudje dotlej dobro obvladali. Svoj največji prispevek pri delu z anksioznimi partnerji vidijo sogovornice predvsem v prepoznavanju in ubeseditvi težav ter v soustvarjanju pozitivnih sprememb. Socialne delavke opisujejo delo s pari z anksioznostjo kot zahtevno, predvsem zaradi intenzivnosti in kompleksnosti čustvenih težav med partnerjema ter zaradi pritiska na socialne delavke, da te težave rešijo. Številne raziskave so potrdile, da lahko opravljanje čustvenega dela poveča možnosti za stres in izgorevanje (Ashforth in Humphrey, 1993, str. 88–90). Socialne delavke menijo, da je področje dela terapevtsko, zato potrebujejo tako znanja socialnega dela kot tudi znanja drugih področij in strok. Prepričane so, da je pogoj kompetentnosti za delo strokovna usposobljenost, vseživljenjsko izobraževanje na tem področju ter vrsta let izkušenj pri delu s pari. 19. člen Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu naslavlja dolžnost izobraževanja in usposabljanja, saj pravi, da morajo biti socialne delavke in delavci za svoj osebni in poklicni razvoj pripravljeni vlagati v stalno izobraževanje in usposabljanje v okviru dela, ki ga opravljajo (Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, 2014). Pomembne za kakovostno delo so tudi osebnostne lastnosti, kot so empatija in lastna zmožnost čustvene razmaknitve od problema partnerjev in osebnega pogleda na njuno situacijo. Za delo v strokovnem svetovanju paru so socialne delavke mnenja, da bi potrebovale več izobraževanja s tega področja, saj je naloga centra za socialno delo, ki ga določa Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo CSD, relativno sveža novost. Sogovornice menijo, da bi jim bilo v veliko pomoč medsebojno deljenje izkušenj in mnenj socialnih delavcev in delavk s tega področja, poleg tega pa so mnenja, da bi za strokovno svetovanje paru potrebovale več praktičnega usposabljanja in vaje pri uporabi iskanja virov moči in osredotočenosti na iskanje rešitev, upoštevanja etike udeležnosti in vaj za razvidnost ter pomoč pri ubeseditvi situacije. Izziv pri delu s pari vidijo sogovornice predvsem v vplivu procesa na socialno delavko. Delo na področju socialnega varstva bi lahko označili kot čustveno delo, saj doživljajo zaposleni zaradi interakcij z ljudmi in pričakovanj organizacije različna čustva. S pogostostjo teh interakcij pa so povezane negativne posledice, kot so stres, izgorelost, nezadovoljstvo na delovnem mestu (Rihter, 2016, 182–183). Sogovornice vidijo slabosti v nerednih srečanjih s pari, ogromni količini dela na drugih področjih ter v splošnem pomanjkanju časa za pogovore. Pogovor zahteva čas in v socialnem delu je potrebno ta čas varovati, si ga izbojevati ne glede na najrazličnejše zahtevne naloge znotraj določenega institucionalnega okvira (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str.

61). Napor vidijo sogovornice tudi v zahtevnem usklajevanju zakonodaje s pričakovanji uporabnikov glede strokovnega svetovanja paru. Pričakovanja so večinoma previsoka, kar posledično vodi v nezadovoljstvo socialne delavke kakor tudi uporabnikov. Socialne delavke izpostavljajo premalo izkušenj na tem področju dela, kar je posledica prekratke delovne dobe v strokovnem svetovanju paru. Izzivi pa se skrivajo tudi v pristopu uporabnikov, ki so lahko včasih precej nemotivirani za delo ali v odnosu do partnerja ne vidijo svojih težav, pričakujejo pa zgolj spremembe v vedenju svojega partnerja. Vsak partner v komunikaciji vidi svoje vedenje zgolj kot odziv na vedenje partnerja, ki ga moti (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 87), naloga socialne delavke pa je, da opaženo naslovi in je v pomoč pri spremembah v načinu medsebojne komunikacije med partnerjema. Sogovornici vidita velik zalogaj tudi v previdnosti vsiljevanja lastnega mnenja in se soočata z lastnimi sodbami oziroma predsodki. Ena izmed kompetenc, ki naj bi jo imeli tudi študentje Fakultete za socialno delo, zatoorej zaposleni v socialnem varstvu še toliko bolj, in ki naj bi jo tekom študija pridobili, je prepoznavanje in razumevanje raznovrstnosti ter odzivanje nanjo. V tem kontekstu je potrebno razviti sposobnost za osvetljevanje lastnih predsodkov in diskriminatorskih ravnanj ter aktivno delovati proti njim (Mesec in Jurček, 2020, str. 262).

Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

Večina socialnih delavk je kot najpomembnejšo metodo pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev para, pravil v njunem medsebojnem odnos ter vlog in čustvenih odnosov izpostavilo pogovor, ki ga izvajajo z obema partnerjema hkrati ali pa individualno glede na situacijo para. Pogovor in pogovarjanje je ena izmed najpomembnejših spretnosti v socialnem delu in temelj socialnega dela, saj pomaga vzpostavljati odnos med strokovnjakom in uporabnikom, zaupanje, razumevanje in empatijo, identifikacijo problemov in ciljev ter spremljanje napredka pri doseganju ciljev (Flaker, 2003, str. 243–244). Za raziskovanje situacije para je ključnega pomena vzpostavitev dobrega delovnega odnosa, ki temelji na dogovoru o sodelovanju. Odnos med socialno delavko in uporabnikom je delovni odnos in prva naloga socialne delavke je, da ta delovni odnos vzpostavi. Tak odnos predstavlja v praksi uporabno oporo tako za strokovnjake kakor za uporabnike (Čačinovič Vogrinčič, 2002, str. 91). Večina socialnih delavk je kot najpomembnejši način raziskovanja situacije para naštel raziskovanje uporabnikovega življenjskega sveta. Svet uporabnika je osnova in merilo socialnega dela, saj se tu stroka sreča s tem, kar se v resnici dogaja ljudem in kar ljudje doživljajo. Socialni delavec pridobiva informacije o socialnih, ekonomskih, kulturnih, osebnih in drugih dejavnikih, ki kreirajo in

vplivajo na življenje uporabnika (Flaker, 2020). Sogovornicam pomaga pri delu risanje ekozemljevida, ki je pripomoček pri raziskovanju virov in sredstev v življenjskem svetu uporabnika ter omogoča hitro oceno stanja in potreb uporabnika. Socialna delavka in uporabnik ga uporabita na tisti točki delovnega projekta, ko sprejmeta jasen dogovor o cilju njunega skupnega dela (Šeme, 2019). Kot metode so socialne delavke izpostavile še branje literature in pogovor o prebranem, zanimiva pa se mi je zdela tehnika praznega stola, ki je sicer značilnejša za terapevtske procese. Slišati je bilo še uporabo kart z vprašanji, nedokončane stavke, iskanje izjem ter odnosna vprašanja, ki sploh pri raziskovanju razvidnosti situacije pridejo socialnim delavkam v izredno pomoč. Odnosna vprašanja pomagajo sogovornikom govoriti o težavah iz perspektive tretjega, zato so problemi videti manj ogrožajoči za razpravo (Mešl, 2018, str. 107), kar je še posebej koristno v strokovnem svetovanju paru, ko gre za kompleksne in za oba partnerja čustveno zahtevne teme. Socialne delavke so mnenja, da je uporaba metod v strokovnem svetovanju paru koristna in učinkovita, z njimi pa pomagajo parom pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu, pri vzpostavljanju medsebojne komunikacije med partnerjema in vzpostavljanju novih, bolj asertivnih načinov komuniciranja med partnerjema. Socialne delavke vidijo našteje metode dela kot sredstvo za skupno iskanje možnosti za spremembe. Potrebno pa je paziti na to, da socialna delavka ali delavec metod, kot so odnosna vprašanja, vprašanje čudeža, vprašanja na lestvici ter iskanje izjem, ne uporablja naučeno in avtomatično v vseh pogovorih in vedno na enak način. Izbor najbolj primerne metode je odvisen od konteksta pogovora, vrste težav in glede na unikatnost vsakega uporabnika posebej (Mešl, 2018, str. 108). Delo na dveh ravneh znotraj socialnega dela z družino predstavlja za socialne delavke pri raziskovanju in odkrivanju situacije para pomemben okvir, začetek dela na prvi ravni pa vidijo v vzpostavitvi dogovora o sodelovanju in oblikovanju instrumentalne definicije problema ter v raziskovanju deleža posameznega partnerja v procesu reševanja. Na drugi ravni gre za raziskovanje družinske skupine, kar vključuje skupno raziskovanje dinamike odnosov, želja, potreb, ciljev, skupnih interesov ter možnosti za njihovo uveljavitev, hkrati pa gre za soustvarjanje sprememb. Delo na dveh ravneh je po mnenju sogovornic tudi sprejemanje družine kot konfliktne skupine. Družina kot tudi partnerska zveza je oblika skupnosti, katere naloga je, da na svoj poseben in edinstven način obvlada neskončne razlike med posamezniki in ustvari skupino, ki bo omogočila srečanje, soočenje in odgovornost za ravnanje, slednje pa je pomembna tema dela na drugi ravni – razvidnost in ozaveščenost (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 80–81). Pri delu se socialne delavke ves čas osredotočajo na perspektivo moči in etiko udeležенosti obeh izmed partnerjev v procesu dela, pomembno pa je tudi osebno vodenje. »Osebno« poudari udeležенost socialne delavke ali delavca v razgovoru in se kaže v

zavzeti komunikaciji, v udeležnem odzivu na dogajanje »tu in zdaj« ter v osebnem prispevku k novim izkušnjam v procesu dela (Čačinovič Vogrinčič, 2002, str. 92). Sogovornice vidijo svoj največji prispevek k delu v skrbi za sam proces in vzpostavitvi ter ohranjanju strukture pogovora in se na drugi strani zavedajo, da niso odgovorne za sam izid in rezultat srečanj. Pred sodobnim pojmovanjem strokovnjaka kot odgovornega za vzdrževanje procesa (Čačinovič Vogrinčič, 2000, str. 83) in ne za končni izid, je O'Hanlon v tretjem valu v psihoterapiji strokovnjaka še vedno poimenoval kot nekoga, ki prinese rešitev (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 28). Odgovornost za proces dela pomeni za sogovornice uporabo in vnos tehnik in veščin socialnega dela v sam pogovor ter v ohranjanju varnega dialoškega in hkrati fizičnega prostora, v katerem lahko par spregovori. Svoj prispevek vidijo socialne delavke še v upoštevanju celotnega konteksta situacije para ter v vključevanju in povezovanju z drugimi strokovnimi delavci, v kolikor je to potrebno. Slednje zapoveduje tudi Lüssijevo načelo sodelovanja, ki pravi, da naj socialna delavka ali delavec sodeluje z vsemi tistimi, ki lahko pomagajo in koristijo pri delovanju v smeri skupnega cilja (Ovsenik, Čačinovič Vogrinčič in Lüssi, 1990, str. 91). Sogovornice pomagajo parom s svojo naravnostjo k iskanju virov moči ter pri izražanju lastnih čustev. Ubesediti čustva in preseči samoumevno nemost pa je v procesih soustvarjanja razvidnosti in ozaveščenosti zahtevna naloga (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 81). Spretnost, ki jo v delo dosledno vnašajo, pa je tudi upoštevanje tako neverbalne kot verbalne komunikacije obeh partnerjev. Samo delo predstavlja tudi določene ovire in izzive, kot so nemotiviranost enega ali obeh partnerjev za delo, kompleksne nerazrešene težave para iz preteklosti, močno obrambno držo enega ali obeh partnerjev. V partnerski zvezi se partnerja velikokrat skozi nekongruentno komunikacijo varujeta z obrambnimi komunikacijskimi vzorci, ki so razmeroma trajno izoblikovane strukture v odnosu in pripomorejo k ohranjanju partnerske zveze. Naloga socialne delavke ni, da razbije te obrambne vzorce, temveč, da ustvari v odprtem prostoru pogoje za to, da si partnerja pri uvajanju sprememb lahko povesta, kaj čutita, mislita in potrebujeta drug od drugega. Pri tem je socialni delavki v pomoč, da naredi refleksijo o opaženih obrambnih vzorcih skupaj s parom in z njim raziskuje, kako ga lahko podpre pri soustvarjanju kongruentnih sporočil (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 86). Izziv in oviro pri delu pa vidijo tudi v pomanjkanju časa za posamezne pogovore in razvijanje procesa, saj opravljajo delo še na drugih področjih in jim zmanjka časa za kakovostno in celovito obravnavo para. Rihter (2016, str. 181) pravi, da je zadnja kriza posegla na področje socialnega varstva, ko je želela uravnovežiti javne finance, pri tem pa je vlada močno posegla na področje plač in napredovanj ter omejila zaposlovanje v javnem sektorju. Posledično je še danes manj zaposlenih na posameznih centrih za socialno delo, zaposleni socialni delavci in delavke pa

tako opravljajo več dela, kot bi ga sicer in ostaja manj časa za kakovostno delo z uporabniki. Težava nastane, kadar se socialna delavka čustveno ne more odmakniti in oddaljiti od situacije para ali ji slednje velikokrat predstavlja velik napor. Pri tem se lahko socialni delavci in delavke zopet zanesejo in oprejo na teoretična znanja stroke, kot je recimo Lüssijevo načelo interpozicije, ki omogoča strokovnjaku spreminjanje bližine in oddaljenosti. Socialna delavka je v delovnem odnosu do vseh udeleženih empatična in sočutna, kar ji omogoča bližino, hkrati pa se lahko vedno od situacije nekoliko odmakne in nanjo pogleda z razdalje, kar ji omogoča manevrski prostor za ravnanje ter preprečuje, da bi se identificirala z uporabnikom (Ovsenik, Čačinovič Vogrinčič in Lüssi, 1990, str. 88–89). Sogovornice vidijo velik izziv v usmerjanju pogovora v rešitve, ki je včasih zares oteženo, predvsem zaradi splošne naravnosti enega ali obeh partnerjev k težavam, stiskam. Rezultati raziskave so pokazali, da tudi študentje in študentje včasih težko vztrajajo pri preoblikovanju govora, usmerjenega k problemu, v govor, usmerjen k rešitvi. Težko je ostati potrpežljiv v nevednosti in s sogovornikom podrobno raziskovati zametke rešitev (Mešl, 2018, str. 108). Zanimivo se mi je zdelo, da vidijo socialne delavke težavo v vsakokratnem novem iskanju načina dela z vsakim parom posebej, kar zna biti poseben izziv, pa vendar je izvirni delovni projekt pomoči teoretična opora strokovnjakom, ki jim določa, da se vsakokrat na novo in posebej oblikuje za vsakega človeka, za vsako skupino udeleženih posebej, ker so soustvarjeni skupaj z njimi in zanje (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 53). Sogovornica priznava, da zelo težko sprejme neuspešnost procesa, kadar so izzivi partnerjev zanje pretežki. Včasih pa je zahtevno tudi samo umirjanje poteka pogovora, kadar je močan naval čustev para. Socialne delavke poskušajo v primeru, da naletijo na ovire in izzive v procesu dela, nasloviti motnje ter motivirati par, da je bila vključitev v svetovanje kljub vsemu smiselna in pozitivna odločitev. Motnje so neizogiben del procesov podpore in pomoči, zato je pomembno, da jih socialni delavec prepozna, se jih ne prestraši, temveč jih poskuša rešiti. V takih trenutkih je ključnega pomena, da se zaveda težkih občutkov, ki jih doživlja v interakciji z uporabnikom in se ne umakne, temveč reflektira svoja doživljanja, se osebno udeleži ter stremlji k temu, da z uporabnikom ponovno vzpostavi dober odnos (Čačinovič Vogrinčič, Kopal, Mešl in Možina, 2015, str. 111–112). Izzive premagujejo z obnovitvijo in dopolnitvijo dogovora o sodelovanju. Pomaga tudi povzemanje in sprotno preverjanje vsebine pogovora, kadar se vsi skupaj znajdejo v situaciji, ko ne gre več naprej. Sogovornici se težjih trenutkih v procesu dela poslužujeta tehnik, kot je iskanje izjem ali postavljanje odprtih vprašanj. V pomoč pa je še tehnika preokvirjanja situacije, predvsem v trenutkih, ko eden ali oba izmed partnerjev ne vidita česa pozitivnega v procesu dela ali v medsebojnem odnosu.

Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

Večina socialnih delavk meni, da je poznavanje teorije navezanosti za delo v strokovnem svetovanju pomembno, saj predstavlja pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu, njihovih potreb ter pri podpiranju partnerjev glede lastnih občutkov, sama teorija navezanosti pa se uporablja v več postopkih na centrih za socialno delo. Teorija navezanosti kot znanje za ravnanje pomembno pripomore k razumevanju odnosov, ki se lahko včasih zdijo kompleksni in nerazumljivi. Razumevanje procesov, povezanih s teorijo navezanosti, lahko podpre socialne delavke in pare pri skupnem raziskovanju in sooblikovanju želenih odnosnih izkušenj in možnih potrebnih sprememb (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 109). Modeli navezanosti so razmeroma stabilni, njihovo spreminjanje pa je vedno dolgotrajen proces. Raziskava je pokazala nekatere pomembne premike in spremembe prostovoljcev tabornikov, ki so tekom družjenja razvijali nove odnose in se lažje soočali z običajnimi mehanizmi lastne navezanosti. Avtorica pravi, da se je potrebno izogniti predstavi o velikih spremembah in namesto tega dati pozornost majhnim, a tako pomembnim korakom in spremembam. Premik v pozitivno smer ne pomeni končne razrešitve problema, pomeni pa pomembno novo doživetje, vedenje, akcijo, interakcijo, refleksijo, ki posameznika vodi v želeno smer spremembe. Posameznik praviloma še ponavlja stare vzorce, hkrati pa razvija tudi nove načine doživljanja in vedenja. Doseganje varne navezanosti je lahko dolgoročen cilj, pa vendar lahko posameznik naredi majhne, konkretne korake v določenem odnosu (Kobal, 2001, str. 343–344). Sogovornice vidijo poznavanje teorije navezanosti kot sredstvo za izboljšanje partnerskega odnosa ter se zavedajo, da se odnosi med partnerji tudi v odrasli dobi oblikujejo glede na njihove lastne stile navezanosti, ki so jih razvili v zgodnjih letih svojega otroštva. Kot pravi Bowlby (1969, str. 221), navezanost ni prisotna le v otroštvu, temveč se nadaljuje tudi v odraslosti v medosebnih stikih z drugimi ljudmi ter vpliva na posameznikovo dožemanje tekom celotnega življenja. Navezanost med odraslimi osebami je praviloma bolj obojestranska kot pri otroku, ki je povsem odvisen od svojega starša, kar pomeni, da drug drugemu nudita čustveno bližino, zaupnost in intimnost (Ule, 2009, str. 326). Navedeno dejstvo o obojestranski navezanosti je lahko podlaga za delo s partnerjema, saj daje priložnost za medsebojno razumevanje in podpiranje, partnerja pa ob ubeseditvi situacije lahko razumeta medsebojne potrebe. Tri sogovornice so mnenja, da same kot posameznice v vlogi strokovnjakinj ne pripomorejo k izboljšanju navezanosti enega ali obeh partnerjev, ob tem pa vseeno menijo, da se izboljšanje navezanosti zgodi tekom procesa v strokovnem svetovanju paru. Pri odraslem človeku se lahko njegovi stili navezanosti spreminjajo in uveljavljajo v vseh odnosih, v katerih posameznik išče podporo, zaščito in naklonjenost (Ule, 2009, str. 327), za socialno delo pa so obetavna tudi spoznanja novejših

raziskav, ki kažejo, da kakovost zgodnjih izkušenj v otroštvu ne določa posameznikovega življenja v celoti (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 115). To pomeni, da lahko tudi v delovnem odnosu s socialno delavko oseba pridobi novo izkušnjo, ki daje upanje za druge odnose, saj razvije nov način delovanja v odnosu. Ena izmed sogovornic meni, da lahko k boljši navezanosti enega ali obeh partnerjev prispeva preko vzpostavitve varne navezanosti med njo samo in uporabnikom, torej, da dobi uporabnik tekom procesa nove, drugačne izkušnje, ki vplivajo na njegovo navezanost. Nove, pozitivne izkušnje je treba graditi vztrajno in potrpežljivo, kar pa je pogost izziv v procesih podpore in pomoči v socialnem delu (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 115). Večina sogovornic vidi svoj prispevek k izboljšanju navezanosti enega ali obeh partnerjev s tem, ko ju ozavešča o njuni navezanosti in naslavlja medsebojno podporo, ki bi jo potrebovala eden od drugega. Socialni delavki se trudita skupaj s parom iskati skupne rešitve glede na ozaveščenost obeh partnerjev o njunih težavah z navezanostjo. Sogovornice vidijo svojo vlogo pri odkrivanju in ubeseditvi težav v vzpostavitvi varnega prostora za pogovor. Ena izmed socialnih delavk poudarja previdno ravnanje s čustvi in vedenji partnerjev, saj so le ta zaradi kompleksnih težav krhka, partner pa se lahko zapre vase, poleg tega pa je pozorna na prepoznavanje potreb partnerjev, ki jih skupaj z obema tudi ubesedi. Težave v medsebojni navezanosti partnerjev se sicer rešujejo znotraj k čustvom usmerjene partnerske terapije (Johnson, 2004, str. 25), kar ni v pristojnosti socialnih delavk in delavcev v strokovnem svetovanju paru. V zagovor temu je še toliko bolj pomembno, da socialna delavka opazi in prepozna težave v navezanosti med partnerjema z obvezo usmeritve k drugim oblikam pomoči, saj je v tem primeru v vlogi medija med različnimi oblikami pomoči in njeno pomočjo kot prvo možno na seznamu, v kolikor je strokovno svetovanje za par prva izkušnja pomoči za njun odnos.

Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

Večina socialnih delavk krepi vire moči partnerjev v strokovnem svetovanju paru in tako pripomore k boljši samopodobi s pogostimi pohvalami in komplimenti ter deluje s perspektive moči. Avtorji omenjajo, da je zelo pomembno prepoznati in proslaviti tudi najmanjši zaznan premik k boljšemu življenju (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 54). Socialne delavke iščejo vire moči skupaj s pari in jih spodbujajo k temu, da bi jih partnerji izkoristili in uporabili kot orodje za napredovanje. Socialna delavka ima namreč ključno vlogo pri mobiliziranju sogovornikovih virov moči, kot so znanje, talenti in pretekle uspešno rešene situacije. Z uporabo prijaznih in pozitivnih besed, ki dajejo sogovorniku moč, omogoča priložnost za povrnitev motivacije in pozitivne energije sogovorniku (Čačinovič Vogrinčič, Kopal, Mešl in

Možina, 2015, str. 9–14). H krepitvi pozitivne samopodobe prispevajo socialne delavke s krepitvijo medsebojne pozitivne komunikacije med partnerjema in medsebojnimi pohvalami, vrednotenjem že doseženih sprememb, hkrati pa naslavljanjem vedenj, ki kažejo na nizko samopodobo z namenom ozaveščanja le-teh pri posamezniku. V pomoč samemu procesu krepitve samopodobe so posebne naravnosti socialnih delavk, kot so sprejemanje in razumevanje pogleda obeh partnerjev na situacijo, normaliziranje vseh čustev ter dojemanje partnerjev kot ekspertov iz izkušenj. Vse socialne delavke poznajo k rešitvi usmerjen pristop in ga pri delu uporabljajo. Zavedajo se, da je pomemben dober delovni odnos, v katerem socialna delavka skupaj s parom definira želene izide, ki so pozitivni, uresničljivi in jasno definirani. Velikokrat uporabniki obtičijo v preteklosti, nad katero želijo imeti vpliv in jo kakorkoli spremeniti, kar pa seveda ni v njihovi moči. Iz tega razloga je smiselno in nujno postavljati dosegljive cilje, ki so realistični in ki uporabnike spodbujajo k ukrepanju in napredku. S postavljanjem majhnih korakov lahko uporabnik doseže želene spremembe, hkrati pa pridobi motivacijo za nadaljnje delo, saj lahko vsaka majhna sprememba prinese pozitivne rezultate (Sklare, 2005, str. 30). Socialne delavke so omenile tudi spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stiske. Slednje je močno povezano z načelom maksimiziranja odločanja avtorjev De Jong in Kim Berg (2002, str. 250–256), ki govori o pravici uporabnikov do svobodne izbire in sprejemanja lastnih odločitev. Socialne delavke in delavci znotraj tega načela vzpodbujajo sodelovanje uporabnikov in prevzemanje odgovornosti za svoje življenje. Sogovornica poudarja izogibanje dajanja nasvetov, če ti niso zares potrebni in bi paru koristili. K rešitvi usmerjen pristop se osredotoča na razumevanje sogovornikovega življenjskega sveta in poimenovanje možnih poti, pri čemer socialne delavke v pogovor ne vstopajo z neposrednimi nasveti, kako naj bi sogovornik ravnal (Mešl, 2018, str. 102). Metode k rešitvi usmerjenega pristopa, ki jih socialne delavke pri svojem delu največkrat uporabijo in za katere trdijo, da so izjemno koristne za delo, so odnosna vprašanja, ki pomagajo sogovornikom govoriti o problemih iz perspektive tretjega, zato so problemi videti manj ogrožajoči za razpravo, to pa omogoči nadaljnje raziskovanje sogovornikovih neodkritih virov. Socialna delavka lahko s pomočjo teh vprašanj prepozna, kako sogovornik zaznava problem, in tudi, kako zaznava perspektive drugih udeležениh v problemu (Mešl, 2018, str. 107). Sledi raziskovanje izjem, vprašanje čudeža, uporaba lestvice in vprašanja, ki so vezana na raziskovanje sedanjosti ter možnosti za prihodnost. Ravno to pa je značilnost k rešitvi usmerjenega pristopa – raziskovanje virov v sedanjosti in upov za prihodnost, pri čemer je preteklost le obdobje, v katerem je par uspešno obvladoval obstoječi problem (Mešl, 2018, str. 93–95). Koristno je dajanje konkretnih nalog, saj se (Čaćinović Vogrinčič in Mešl, 2020, str. 53) morajo soustvarjene rešitve in

zaželeni razpleti prevesti v akcijo, v dejanja in v konkretne korake, ki dogovore udejanjijo. Socialne delavke se trudijo vseskozi aktivno poslušati, kar štejemo pod nujne spretnosti pogovarjanja poleg samega vodenja pogovora. Pomembno je, da socialne delavke in delavci zavestno usmerjajo svojo pozornost na sogovornika z namenom, da ga v celoti slišijo in razumejo, poleg tega pa s tem izkazujejo sočutje, zanimanje in spoštovanje do sogovornika (Flaker, 2003, str. 247). Metode so socialnim delavkam v pomoč pri vzpostavljanju odnosa sodelovanja, spoštovanja in zaupanja, so pa tudi sredstvo za raziskovanje in razumevanje uporabnikovega sveta ter sredstvo za krepitev moči para. Največje pomanjkljivosti glede metod k rešitvi usmerjenega socialnega dela vidijo predvsem v bežnem poznavanju metod, za katere velikokrat nimajo besed, da bi jih poimenovali in v preredki uporabi metod pri delu. Če ostane socialni delavec ali delavka brez besed takrat, ko bi morala predstaviti svoj poklic, pomeni, da je negotova v svojem poklicu in v socialnem delu. Pomembno je, da se zaveda, da ima stroka socialnega dela teoretično znanje, ki je opora ravnanju v praksi, in da imamo besede, s katerimi poimenujemo proces (Lüssi, 1991, str. 23). Rezultati raziskave, izvedene v Sloveniji, so pokazali, da socialni delavci pri svojem delu v praksi ne uporabljajo eksplicitnih teoretičnih znanj v zadostni meri (Čačinovič Vogrinčič in Šugman Bohinc, 2000, str. 187–188), kar pomeni, da ne izkoristijo v celoti potenciala, ki ga ponujajo teoretični koncepti, posledično pa smo priča slabši kakovosti storitev, ki jih nudijo uporabnikom. Socialne delavke vidijo možne izboljšave prav v raziskovanju in izpopolnjevanju uporabe metod pri delu. Ključnega pomena je, da se socialnodelovno teoretično znanje prenese tudi v prakso socialnega dela, kar je pomembna naloga za razvoj znanosti in prakse socialnega dela (Čačinovič Vogrinčič, 2015, str. 181).

Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu

Večina intervjuvanih socialnih delavk je slišalo za pristop, utemeljen na razumevanju travme ter osnovne značilnosti pristopa. Vedo, da je v sodelovanju z ljudmi pomembno prepoznavanje navzočnosti simptomov travme in priznavanje vloge, ki jo ima travma v življenju ljudi (Steele in Malchiodi, 2012, str. 16). Dve sogovornici sta poudarili izogibanje in preprečevanje retravmatizacije ter povzročanje dodatne škode v procesih podpore in pomoči, ki jo lahko povzročimo, če ne poznamo človekove travmatiziranosti. Sogovornica je meni, da je bistveno dinamično reševanje problemov in delo s perspektive, da ne potrebujejo vsi pari s podobnimi travmatičnimi izkušnjami enake obravnave. Leskošek, Kodele in Mešl (2019, str. 215) menijo, da naredimo veliko škodo, če menimo, da potrebujejo vsi ljudje z izkušnjo travmatičnega dogodka enako pomoč. Tri sogovornice menijo, da je pristop, utemeljen na razumevanju travme dobra opora za krepitev uporabnikove odpornosti, ki jo po mnenju Moora (2014, str. 12) človek

pridobi takrat, ko je zmožen vso bolečino in nesrečo, ki jo je doživel, uporabiti kot vir moči, ki prinese nove priložnosti. Omenjeno je bilo tudi ozaveščanje preživelega o travmi, ki je na podlagi tega sposoben razviti drugačen odnos do sebe in svojega vedenja. Mnogi uporabniki ne prepoznavajo potrebe po povezovanju s svojo zgodovino, pa vendar je to nujno potrebno za raziskovanje vpliva travme, njenih prednosti in prilagoditev pri obvladovanju travmatičnih spominov (SAMHSA, 2014, str. 8). Sogovornice se zavedajo, da travmatične izkušnje bistveno vplivajo na dinamiko odnosa med partnerjema. Prav travmatične izkušnje povzročijo v posamezniku, da si v partnerskem odnosu ne zasluži podpore, je pretirano posesiven v odnosu ali pa želi prekiniti partnerski odnos (Catheral, 2004, str. 224). Večina socialnih delavk poroča o pomanjkanju pridobitve znanj o travmi in pristopu s strani Fakultete za socialno delo, same so (nepoglobljeno) znanje pridobile z lastnim raziskovanjem tematike, z udeleževanjem različnih kongresov s predavanji o tem pristopu, znanje pa so jim prinesle tudi izkušnje na različnih področjih dela na centru za socialno delo. Kar štiri socialne delavke so v strokovnem svetovanju zaposlene zgolj od dve do dve leti in pol, brez predhodnih posebnih izkušenj. Večina socialnih delavk meni, da za delo s pari s travmatičnimi izkušnjami niso dovolj kompetentne ter da bi pare v primeru, ko ne bi čutile, da zmorejo voditi proces, preusmerile v terapevtsko svetovanje. Slednje jim sicer dovoljuje tudi opisano opravilo, ki ga opisuje Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo, ki pravi, da lahko v okviru evalvacije spremenijo načrt, pri tem pa se lahko enega ali oba partnerja vključi v drugo storitev, v skupine za samopomoč (Skupnost centrov za socialno delo Slovenije, 2023). 10. člen Kodeksa etičnih načel v socialnem varstvu pravi, da lahko socialna delavka ali delavec napoti uporabnika k drugemu ustreznemu delavcu v primeru, ko nadaljne sodelovanje ne bi bilo v korist uporabnika, vendar šele potem, ko je predhodno poskrbel(a) za drugo nujno pomoč (Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu, 2014). Večina sogovornic ni imela primerov parov s travmatično izkušnjo, le ena izmed njih je imela takšno izkušnjo, vendar se za delo ni čutila dovolj kompetentna. V splošnem menijo, da imajo socialne delavke in delavci pomanjkljivo poznavanje travme ter pristopa, utemeljenega na razumevanju travme, zaradi česar posledično ni pravega pristopa v načinih podpore in pomoči parom s travmatičnimi izkušnjami. Vzrok za to je, da še ni vzpostavljenega premišljenega in načrtovanega uvajanja takšnega pristopa v organizacije na področju socialnega varstva, šolstva in zdravstva, zato ga strokovnjakinje in strokovnjaki še ne poznajo (Leskošek, Kodele in Mešl, 2019, str. 215). Socialne delavke menijo, da bi se lahko poznavanje travme in pristopa izboljšalo z obveznim izobraževanjem vseh socialnih delavk in delavcev o travmi. Hodas (2006, str. 32) meni, da vključuje pristop, utemeljen na razumevanju travme, pridobitev znanj o travmi, posledicah travme in o delu z

ljudmi z izkušnjo travme vseh zaposlenih, vključno z vodstvom, s strokovnimi delavci in podpornimi službami. Socialne delavke predlagajo tudi samoiniciativno izobraževanje, spremljanje sodobnejših raziskav o travmi in novih načinih pristopa za delo s travmo ter branje literature, vezane na to tematiko. Mešl in Čačinovič Vogrinčič (2020, str. 20) se strinjata z dejstvom, da dandanes še vedno niso prepoznane posebnosti in pomen prispevka znanosti in stroke socialnega dela in se ga še vedno ne jemlje dovolj resno, zato je raziskovanje na področju socialnega dela tako v Sloveniji kot v svetu samotno delo, odvisno od osebne zavzetosti. Po mnenju Atwool (2018, str. 1–8), je ključno sistematično izobraževanje zaposlenih, ki delajo z uporabniki s travmatičnimi izkušnjami skupaj s podporo zaposlenih na ravni organizacije in dejanskimi organizacijskimi spremembami. Pomembni so tudi usposobljeni supervizorji za kontinuirano podporo pri udejanjanju novih praks, ob vsem tem pa je ključno še sodelovanje med različnimi organizacijami, da bi podprli sistem, ki temelji na razumevanju travme (Atwool, 2018, str. 1–8). Vloga strokovnih delavk in delavcev pri tem je, da opozarjajo svoje institucije na priložnosti uvajanja občutljivih načinov dela, vloga institucij pa je, da jim to omogočijo in jih pri tem podprejo (Atwool, 2018, str. 1–8). V znanosti in stroki socialnega dela ne moremo delovanja na mikroravni, na kateri smo v odnosu z uporabnikom, zares ločiti od delovanja na mezo- in makroravni (Mešl in Kodele, 2016, str. 110). Ena izmed sogovornic je največji izziv pri delu videla v nejasni sistemski določitvi dela, posledično pa v neakovostnem delu zaradi neusposobljenosti socialnih delavk in delavcev ter nezadovoljstvu uporabnikov. Osebnostne lastnosti, ki jih potrebujejo pri delu s pari z izkušnjo travme, so empatija, razmejevanje med lastnimi čustvi in situacijo uporabnikov, nadalje pa razumevanje dinamike odnosa med partnerjema in radovednost pri raziskovanju situacije ter pri samem poslušanju sogovornikov. Biti radoveden v socialnem delu in zavzeti položaj »ne vedeti« v odnosu do uporabnikov ustvarja prostor za aktivno sodelovanje in skupno raziskovanje rešitev, socialne delavke pa pri tem postavljajo odprta vprašanja, s čimer spodbujajo sogovornike, da delijo svoje izkušnje, znanja in ideje (Mešl, 2007, str. 101). Socialna delavka v vlogi poslušalke naj bi dala sogovorniku vedeti, da jo zgodba zares zanima in da jo razume (Lamovec, 2001, str. 234). Posameznice so navajale še potrpežljivost, prilagodljivost, komunikativnost, sposobnost prepoznavanja potreb partnerjev, zavzemanje za aktivno spreminjanje situacije ter netoleranten odnos do nasilja in zlorab. Biti aktivno proti diskriminaciji in stigmatiziranju sta vrednoti, ki jih je potrebno v socialnem delu dosledno upoštevati (Flaker, 2003, str. 240). Kompetence, ki so potrebne za delo s pari z izkušnjo travme, so strokovno znanje, izkušnje na področju dela s pari ter splošne življenjske izkušnje socialnih delavk in delavcev, ki jih lahko pri delu uporabijo kot lasten vir moči. Dve sogovornici sta mnenja, da je za takšno delo nujna tudi lastna

vklučenost v psihoterapevtsko obravnavo z namenom predelovanja lastnih čustev, navedli pa sta tudi poznavanje drugih institucij in strok podpore in pomoči. Pristop izhaja iz principov varnosti, zaupanja, izbire in sodelovanja ter poudarja psihološko, čustveno in fizično varnost tako za strokovnjake kot za preživele (Hopper, Bassuk in Olivet, 2010, str. 80). Hkrati pa je na drugi strani naloga vsakega posameznika, vsakega pomagajočega, da tudi sam razrešuje nerešena osebna vprašanja in konflikte in prepozna lastne omejitve. Šele na tej točki se lahko odloči za delo na sebi in tudi za odgovornejše delo z drugimi. kakor je pomembna pomoč drugemu, je pomembna tudi samopomoč, iz tega vidika pa je samopomoč del pomoči drugemu (Kobal, 2001, str. 352).

6. SKLEPI

V nadaljevanju navajam sklepe, do katerih sem prišla na podlagi pridobljenih rezultatov.

- Socialne delavke pri svojem delu upoštevajo opravila in akte, ki jih za strokovno svetovanje paru predpisuje Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo.
- Socialne delavke menijo, da bi za opravljanje dela v strokovnem svetovanju paru potrebovale dodatna izobraževanja, saj gre za relativno novo nalogo, ki so jo v celoti začele opravljati 15. aprila 2019, ko je po Družinskem zakoniku stopila v veljavo. Pri delu se tako zanašajo večinoma na lastne izkušnje z drugih področij dela na centru za socialno delo.
- Socialne delavke menijo, da je delo v strokovnem svetovanju paru z anksioznimi partnerji terapevtsko, zato potrebujejo ne le znanja socialnega dela, temveč tudi znanja drugih smeri in strok (psihologija, psihoterapija, realitetna terapija), za opravljanje dela pa je potrebna strokovna usposobljenost.
- Socialne delavke vidijo v strokovnem svetovanju paru določene izzive, kot so pomanjkanje časa za pogovore zaradi preobremenjenosti z delom na ostalih področjih na centru za socialno delo, težave med usklajevanjem zahtev zakonodaje in pričakovanji parov, premalo izkušenj na tem področju dela ter vodenje procesa v primerih nemotiviranosti enega ali obeh partnerjev, njunih medsebojnih sporov, nezavedanja partnerjev o lastnem prispevku k odnosu in ostalih motenj v procesu dela. Delo je za socialne delavke zahtevno, saj se ukvarjajo z reševanjem kompleksnih čustvenih težav partnerjev, kar pa lahko negativno vpliva na njihovo lastno počutje. V primeru, da imajo težave pri ločevanju osebnega življenja od situacije para, lahko doživljajo stres in izgorelost.
- Socialne delavke poznajo socialno delo z družino in pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev, pravil, vlog in odnosa para dosledno uporabljajo načela in metode dela na dveh ravneh (na prvi ravni vzpostavljajo dogovor o sodelovanju in skupaj z obema partnerjema sooblikujejo instrumentalno definicijo problema, na drugi ravni pa raziskujejo situacijo partnerjev za več razvidnosti in ozaveščenosti, kar je predpogoj za ustvarjanje željenih sprememb). Svoj prispevek pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev, pravil, vlog in odnosa para vidijo socialne delavke v skrbi za proces, v vzpostavitvi in ohranjanju strukture pogovora ter v uporabi različnih, posameznemu paru prilagojenih tehnik in veščin dela na dveh ravneh, pri tem pa skrbijo za varen

dialoški in fizični prostor, v katerem lahko partnerja spregovorita. Pozorne so na upoštevanje obeh partnerjev v procesu dela in se trudijo upoštevati celoten kontekst ter ozadja partnerjev, ob vsem tem pa se opirajo na temeljne koncepte socialnega dela.

- Socialne delavke poznajo teorijo navezanosti in jo uporabljajo tako v strokovnem svetovanju paru kot tudi v drugih postopkih na centru za socialno delo. Teorija navezanosti jim predstavlja sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske para ter oporo in pomoč pri razumevanju dinamike posameznega partnerskega odnosa, medsebojne komunikacije, odzivanja in vedenja para.
- Socialne delavke se zavedajo, da je preoblikovanje stilov navezanosti dolgotrajen proces, vendar pa vidijo svoj prispevek k izboljšanju navezanosti enega ali obeh partnerjev predvsem v omogočanju nove, drugačne izkušnje tekom svetovalnega procesa, ki lahko izboljša navezanost in krepi odpornost para, poleg tega pa pomagajo pri ozaveščanju para o situaciji, kjer predstavlja navezanost enega ali obeh partnerjev težavo.
- Socialne delavke poznajo k rešitvi usmerjen pristop in se pri svojem delu poslužujejo različnih metod, kot so odnosna vprašanja, raziskovanje izjem od problema, vprašanja čudeža in vprašanja na lestvici, vendar pa so kljub temu mnenja, da gre le za bežno poznavanje metod, za katere pogosto nimajo besed, s katerimi bi jih poimenovala in opisale. Poleg tega menijo, da uporaba metod pri delu ni tako pogosta, kot bi morala biti, saj bi lahko metode bolj sistematično vključevale v svetovanje.
- Socialne delavke vidijo svoj prispevek pri izboljševanju samopodobe enega ali obeh partnerjev v delu s perspektive moči, iskanju virov moči para, komplimentih in pohvalah, vrednotenju že doseženih sprememb in vsakega najmanjšega koraka v smeri rešitve ter v krepitvi kongruentne komunikacije med partnerjema.
- Večina socialnih delavk je slišalo za pristop, utemeljen na razumevanju travme, vendar pa ga pri svojem delu ne uporabljajo, saj imajo premalo znanja o pristopu, hkrati pa nimajo izkušenj za delo s pari s travmatičnimi izkušnjami, zato je mnenja, da za delo s travmo niso dovolj kompetentne. V primeru, ko bi se v strokovnem svetovanju srečale s parom, ki ima travmatične izkušnje, bi ga raje preusmerile v drug program podpore in pomoči, kot je recimo terapevtsko svetovanje.
- Socialne delavke so znanje o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme, kolikor ga imajo, pridobile samoiniciativno z udeležbami na raznih kongresih ter z lastnim raziskovanjem tematike, poleg tega pa večina socialnih delavk poroča, da znanja o

pristopu, utemeljenem na razumevanju travme niso pridobile v času študija na Fakulteti za socialno delo.

- Osebnostne lastnosti in kompetence, ki jih socialne delavke potrebujejo v strokovnem svetovanju paru, še posebej, ko gre za pare z izkušnjo travme, so empatija, razmejevanje lastnih čustev od situacije para, radovednost pri raziskovanju situacije para, prilagodljivost, komunikativnost, zavzemanje za aktivno spreminjanje situacije, netoleranten odnos do nasilja in zlorab in usmerjenost k rešitvi. Socialne delavke menijo, da je za delo v strokovnem svetovanju paru potrebna strokovna usposobljenost ter kontinuirano izpopolnjevanje in izobraževanje za to področje dela.

7. PREDLOGI

- Predlagam uvedbo usposabljanj oziroma izobraževanj za socialne delavke in delavce, ki bi se osredotočala na specifične pristope in metode dela v strokovnem svetovanju parom. Poleg tega predlagam, da se vzpostavi zakonski okvir, ki bi zahteval opravljanje izpita iz strokovnega svetovanja parom kot pogoj za izvajanje naloge na centru za socialno delo. S tem bi zagotovili ustrezno usposobljenost in strokovnost delavcev ter dvignili raven kakovosti storitev za pare.
- Potrebno bi bilo zaposliti več socialnih delavcev, specializiranih za specifična področja na centrih za socialno delo, da bi preprečili preobremenjenost socialnih delavk in delavcev z delom. Takšna razširitev kadra bi omogočila izboljšanje kakovosti dela, zlasti v strokovnem svetovanju parom.
- Za doseg čim višje kakovosti dela in prispevka socialnih delavk in delavcev pri izboljševanju samopodobe partnerjev predlagam izobraževanje in pridobivanje specializiranega znanja o psihologiji samopodobe, tehnikah samospoznavanja in razvijanju pozitivne samopodobe ter sodelovanje na seminarjih, delavnicah ali izobraževalnih programih, ki se osredotočajo na to področje. Predlagam tudi redno reflektiranje lastnega dela socialnih delavk in delavcev, kar pomeni, da premišlujejo o svojih izkušnjah, pristopih in rezultatih ter o tem, kaj so se naučili in kako bi lahko izboljšali svoje delo. Reflektiranje omogoča socialnim delavkam in delavcem, da se zavedajo svojih močnih točk, prepoznavajo svoje omejitve in iščejo načine za napredovanje, kar pa neposredno koristi parom v strokovnem svetovanju.
- Predlagam vzpostavitev smernic in protokolov za uporabo metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu, ki bi socialnim delavcem omogočale teoretično podlago in usmeritev pri delu s pari. Smernice in protokoli za uporabo teh metod naj ne bodo namenjeni omejevanju socialnih delavk in delavcev v smislu monotone, naučene in vnaprej predvidene uporabe metod, temveč naj bodo oblikovani na način, ki omogoča prilagoditev situacijam in pristopom, ki so najbolj primerni za posamezen par in ki spodbuja kreativnost socialnih delavk in delavcev. Smernice in protokoli za uporabo metod bi koristili socialnim delavkam in delavcem, ki lahko v dolgih letih dela na centru za socialno delo včasih postanejo ujeti v rutino, saj bi jim omogočile osvežitev in oživitev znanja ter posledično dela v praksi.
- Predlagam premišljeno in sistematično uvedbo pristopa, ki temelji na razumevanju travme, v organizacije na področju socialnega varstva, kot so centri za socialno delo,

nevladne organizacije, socialni centri ali varstveni domovi itn., ter v druge sektorje, kot sta šolstvo in zdravstvo.

- Predlagam sistematično izobraževanje in usposabljanje vseh socialnih delavk in delavcev na centrih za socialno delo ter v drugih organizacijah na področju socialnega varstva, šolstva in zdravstva, o pristopu, utemeljenem na razumevanju travme. Organizirajo se lahko usposabljanja, seminarji ali delavnice, kjer bi pridobili znanje o razumevanju travme, njenih učinkih in pristopih za obravnavo posameznikov, ki so bili izpostavljeni travmatičnim izkušnjam. Izobraževanje naj vključuje tudi prepoznavanje znakov in simptomov travme ter pridobivanje veščin za nudenje ustrezne podpore.
- Predlagam tesnejše in vzajemnejše sodelovanje med različnimi organizacijami ter strokovnjaki z namenom zagotavljanja celostne podpore in pomoči uporabnikom, ki so doživeli travmatične izkušnje. Sodelovanje lahko vključuje redne sestanke, skupne načrte in izmenjavo informacij med centri za socialno delo in drugimi relevantnimi institucijami ter med strokovnjaki, ki imajo specializirano znanje o travmi. Centri za socialno delo lahko vzpostavijo timsko delo in svetovalne odbore, kjer se lahko srečajo strokovnjaki iz različnih institucij in skupaj oblikujejo smernice, protokole in strategije za obravnavo posameznikov, ki so doživeli travmo ter določijo ukrepe za zagotavljanje varnosti, podpore in okrevanja.
- Predlagam vzpostavitev kontinuirane podpore usposobljenih supervizorjev pri implementaciji novih praks dela s travmo. Supervizorji bi igrali ključno vlogo pri nudenju strokovne podpore in usmerjanju socialnih delavk in delavcev ter drugih strokovnjakov v centrih za socialno delo pri izvajanju novih pristopov in metod dela s posamezniki, ki so doživeli travmo. Supervizorji bi lahko redno organizirali supervizijske seje, na katerih bi socialne delavke in delavci ter drugi strokovnjaki imeli priložnost predstaviti primere dela z uporabniki, ki imajo izkušnje s travmo. Skozi refleksijo in analizo primerov bi supervizorji pomagali razvijati in izboljševati prakso ter nudili smernice za boljše razumevanje in obravnavo travme. Skupinsko delo omogoča povezovanje in učenje od drugih strokovnjakov, kar lahko prispeva k razvoju in izboljšanju prakse dela s travmo.

8. SEZNAM LITERATURE

1. Argyle, M. (1992). *The Social Psychology of Everyday Life*. London: Routledge.
2. Ashforth, B. E., & Humphrey, R. H. (1993). Emotional Labor in Service Roles: The Influence of Identity. *Academy of Management Review*, 18(1), 88–115.
3. Attwool, N. (2018). Challenges of Operationalizing Trauma-Informed Practice in Child Protection Services in New Zealand. *Child and Family Social Work*, 24(1), 1–8.
4. Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test of Four Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226–244.
5. Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss*. New York: Basic Books.
6. Bowlby, J. (1998). *Separation, Anger and Anxiety. Attachment and Loss: Volume 2*. London: Plimico.
7. Bracken, B.A. (1996). Clinical applications of a context-dependent, multidimensional model of self-concept. V B.A. Bracken (ur.), *Handbook of self-concept: developmental, social, and clinical consideration* (str. 463-503). New York: John Wiley & Sons.
8. Buljan Flander, G., & Roje Đapić, M. (2020). *Otrok v središču (konflikta) – ločitev staršev, visoki konflikti in odtujenje: znanost, teorija in klinična praksa*. Sveta Nedelja: Geromar d.o.o.
9. Burns, R. B. (1979). *The self-concept: Theory, measurement, development and behavior*. London and New York: Longman.
10. Catherall, D. R. (2004). *Handbook of Stress, Trauma, and the Family*. New York: Brunner-Routledge.
11. Craven, R., & Marsh, H. W. (2008). The Centrality of the Self-concept Construct for Psychological Wellbeing and Unlocking Human Potential: Implications for Child and Educational Psychologists. *Educational and Child Psychology*, 25(2), 104–118.
12. Cugmas, Z. (2020). *Večkratna navezanost*. Ljubljana: i2 družba za založništvo, izobraževanje in raziskovanje.
13. Čačinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
14. Čačinovič Vogrinčič, G. (2000). Vzpostavitev in ohranjanje svetovalnega odnosa: postmoderno v terapiji in svetovanju. *Psihološka obzorja*, 9(2), 81–86.
15. Čačinovič Vogrinčič, G. (2002). Koncept delovnega odnosa v socialnem delu, *Socialno delo*, 41(2), 91–96.

16. Čačinovič Vogrinčič, G. (2003). Jezik socialnega dela. *Socialno delo*, 42(4/5), 199–203.
17. Čačinovič Vogrinčič, G. (2015). Soustvarjanje pomoči v socialnem delu: Teoretski koncepti in produkcija novih znanj v raziskovanju prakse. *Socialno delo*, 54(3/4), 175–189.
18. Čačinovič Vogrinčič, G., & Šugman Bohinc, L. (2000). Učinkovitost (uspešnost) razgovora v socialnem delu z družino. *Socialno delo*, 39(3), 175–189.
19. Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2015). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
20. Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2020). *Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
21. De Jong, P., & Kim Berg, I. (2002). *Interviewing for Solutions*. Pacific Grove, ZDA: Brooks Cole.
22. Dernovšek, M. Z., Šprah, L., & Knežević Hočevár, D. (2000). *Stres in anksioznost*. Ljubljana: ZRC.
23. Dernovšek, M. Z., Gorenc, M., & Jeriček, H. (2006). *Ko te stresa stres: Kako prepoznati in zdraviti stresne, anksiozne in depresivne motnje*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja.
24. Dolenc, P. (2010). Telesna samopodoba kot pomemben motivacijski dejavnik za gibalno/športno aktivnost otrok in mladostnikov. *Revija za elementarno izobraževanje*, 3(1), 53–64.
25. Dolenc, P. (2015). *Telesna samopodoba in gibalna/športna aktivnost mladostnikov*. Koper: Univerzitetna založba Annales.
26. Ekman, P. (1992). Are There Basic Emotions? *Psychological Review*, 99(3), 550–553.
27. Erkolahti, R., Ilonen, T., Saarijärvi, S., & Terho, P. (2003). Self-image and Depressive Symptoms Among Adolescents in a Non-clinical Sample. *Nordic Journal of Psychiatry*, 57(6), 447–451.
28. Erzar, T., & Kompan Erzar, K. (2011). *Teorija navezanosti*. Celje: Mohorjeva družba.
29. Erzar, T., & Kompan Erzar, K. (2011). Vzpostavljanje varne navezanosti kot temelj dela s posamezniki, pari in družino. *AS. Andragoška spoznanja*, 17(3), 55–63.
30. Farrel, S. F., Bowen, G. L., & Goodrich, S. S. (2015). Strengthening Family Resilience. V J. Ardititi (ur.), *Family Problems: Stress, Risk and Resilience* (str. 273–290). Chichester: John Wiley and Sons, Ltd.
31. Flaker, V. (2003). Temeljne in nujne spretnosti socialnega dela. *Socialno delo*, 42(4/5), 237–257.

32. Flaker, V. (2020). *Operacija A: Raziskovanje življenjskega sveta in omogočanje dostopa do sredstev (operacije 2, življenjski svet 1)* [Blog]. Pridobljeno 30. 04. 2020 s <http://vitoflakeragenda.blogspot.com/2020/01/operacija-raziskovanje-zivljenjskega.html>
33. Franklin, C., & Conroy Moore, K. (1999). Solution-Focused Brief Family Therapy. V: C. Franklin, & C. Jordan (ur.), *Family Practice: Brief Systems Methods for Social Work* (str. 105–141). USA, England, Canada: Brooks/Cole Publishing Company.
34. Gresham, F. M., Lane, K. L., MacMillan, D. L., Bocian, K. M., & Ward, S. L. (2000). Effects of Positive and Negative Illusory Basaš: Comparisons Across Social and Academic Self-Concept Domains. *Journal of School Psychology*, 38(2), 151–175.
35. Guerrero, L. K., & Eloy, S. V. (1992). Relational Satisfaction and Jealousy Across Marital Types. *Communication Reports*, 5(1), 23–31.
36. Harris, M., & Fallot, R. D. (2001). *Using Trauma Theory to Design Service Systems: New Directions for Mental Health Services*. San Francisco: Jossey-Bass.
37. Hinde, R. A. (1997). *Relationships: A Dialectical Perspective*. London: Psychology Press.
38. Hodas, G. (2006). *Responding to Childhood Trauma: The Promise and Practice of Trauma-Informed Care*. Pridobljeno 30.3.2023 s <http://childrescuebill.org/VictimsOfAbuse/RespondingHodas.pdf>
39. Hopper, E. K., Bassuk, E. L., & Olivet, J. (2010). Shelter from the Storm: Trauma-Informed Care in Homelessness Services Settings. *The Open Health Services and Policy Journal*, 3(2), 80–100.
40. Iršič, M. (2004). *Umetnost obvladovanja konfliktov*. Ljubljana: Zavod RAKMO.
41. Johnson, S. (2004). *The Practice of Emotionally Focused Couple Therapy: Creating Connection*. New York, Hove: Brunner-Routledge, Taylor & Francis Group.
42. Kobal, D. (2000). *Temeljni vidiki samopodobe*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
43. Kobal, L. (2001). Zlimam se z ljudmi: ugotavljanje terapevtskih učinkov pri prostovoljcih z vidika teorije navezanosti. *Socialno delo*, 40(6), 335–353.
44. Kobal Grum, D. (2017). *Samopodoba v diferencialni psihologiji*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
45. Kobal Grum, D., Uzman, S., & Leskovšek, N. (2003). *Bivanja samopodobe*. Založba: Ljubljana i2.
46. *Kodeks etičnih načel v socialnem varstvu* (2014). Ur. l. RS 50/2014.
47. Kompan Erzar, K. (2006). *Ljubezen umije spomin*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
48. Kompan Erzar, K., Rožič, T., & Simonič, B. (2011). Vloga in pomen navezanosti pri razvoju otrok v nadomestnih družinah. *Socialno delo*, 50(2), 103–154.

49. Kompare, A. (2015). *Uvod v psihologijo: Učbenik za psihologijo v 2. letniku gimnazijskega in srednjega tehniškega oz. strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: DZS.
50. Lamovec, T. (1988). *Priročnik za psihologijo motivacije in emocij*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.
51. Lamovec, T. (2001). Življenje vsakega človeka je vredno romana. *Socialno delo*, 40(2/4), 231–235.
52. Leskošek, V., Kodele, T., & Mešl, N. (2019). *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
53. Levinger, G. (1980). Toward the Analysis of Close Relationships. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16, 510–544.
54. Lewis, M. (2001). Issues in the Study of Personality Development. *Psychological Inquiry*, 12(2), 67–83.
55. Ličen, N. (2011). Družinske prakse v poznejših letih kot izziv za učenje in raziskovanje. *Andragoška spoznanja*, 17(3), 31–39.
56. Lüssi, P. (1991). *Systemische Sozialarbeit*. Bern: Haupt.
57. Mahoney, D., & Markel, B. (2016). An Integrative Approach to Conceptualizing and Treating Complex Trauma. *Psychoanalytic Social Work*, 23(1), 1–22.
58. Marsh, H. W., Prada, R. H., Yeung, A. S., & Healey, J. (2001). Aggressive School Troublemakers and Victims: A Longitudinal Model Examining the Pivotal Role of Self-concept. *Journal of Educational Psychology*, 93(2), 41–419.
59. Marrone, M. (2014). *Attachment and Interaction : From Bowlby to Current Clinical Theory and Practice Second Edition*. London: Jessica Kingsley Publishers.
60. Mesec, B. (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: načrtovanje raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
61. Mesec, B., & Jurček, A. (2020). Zgodovina in razvoj kompetenc v izobraževanju za socialno delo v Sloveniji. *Socialno delo*, 59(4), 255–273.
62. Mešl, N. (2007). *Teorije ravnanja in uspešnost procesov pomoči v socialnem delu z družinami*. Pridobljeno 1.4.2023 s <file:///C:/Users/38640/Downloads/V%20re%C5%A1itev%20usmerjena%20kratka%20dru%C5%BEinska%20terapija.pdf>
63. Mešl, N. (2018). K rešitvi usmerjen pristop kot podpora soustvarjanju zelenih izidov v delovnem odnosu. *Socialno delo*, 57(2), 91–110.
64. Mešl, N., & Kodele, T. (2016). Udejanjanje sodobne doktrine socialnega dela: od obravnavanja strank k sodelovanju z ljudmi. *Socialno delo*, 55(3), 109–122.

65. Mešl, N., & Drobnič Radobuljac, M. (2019). Otrok z izkušnjo travme v postopkih zaščite. V V. Leskošek, T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 202–235). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
66. Mešl, N., Drglin, Z., & Kuhar, M. (2021). Posledice travmatičnih izkušenj otrok: prepoznavanje in odzivanje v slovenskih vrtcih in šolah. *Teorija in praksa*, 58(4), 947–970.
67. Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. The Guilford Press.
68. Moore, C. (2014). *The Resilience Breakthrough: 27 Tools for Tunrning Adversity into Action*. Austin, Texas: Greenleaf Book Groups Press.
69. Mullen, P. (1996). Editorial: Jealousy and the Emergence of Violent Andintimidating Behaviours. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 6(3), 199–205.
70. Musek, J. (1992). Struktura jaza in samopodobe. *Anthropos (Ljubljana)*, 24(3/4), 59–79.
71. Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina, vrednote*. Ljubljana: Educy d. o. o.
72. Musek, J., & Jug, M. (2003). Spol, stališča do partnerstva, kakovost partnerstva in ljubezenski slog v odnosu do partnerske nezvestobe. *Anthropos (Ljubljana)*, 35(1/4), 227–240.
73. Nunno, M., & Holden, M. (1998). *Implementing and Evaluating Therapeutic Crisis Intervention: A Crisis Prevention and Management Program*. Ithaca: Family Life Development.
74. Ovsenik, M., Čačinovič Vogrinčič, G., & Lüssi, P. (1990). Sistemski nauk o socialnem delu. *Socialno delo*, 29(1/3), 81–94.
75. Pastor, Y., Balaguer, I., & García-Merita, M. (2006). The Relationship Between Self-concept and a Healthy Lifestyle in Adolescence: An Exploratory Model. *Psicothema*, 18(1), 18–24.
76. Rakovec, P. (2022). *Travme in socialno delo. Izročki iz predavanj. Študijsko leto 2022/2023*. Ljubljana: UL, Fakulteta za socialno delo.
77. Rihter, L. (2016). Zaposlitev in delovne razmere na področju socialnega varstva. *Socialno delo*, 55(4), 181–190.
78. Rodriguez, L. M., DiBello, A. M., Øverup C. S., & Neighbors, C. (2015). The Price of Distrust: Trust, Anxious Attachment, Jealousy, and Partner Abuse. *Partner Abuse*, 6(3), 298–319.
79. Rus, V. S. (1994). *Socialna psihologija: Teorija, empirija, eksperiment, uporaba*. Ljubljana: Davean.

80. SAMHSA. (2014). *Trauma-Informed Care in Behavioral Health Services. A Treatment Improved Protocol*. Pridobljeno 30.3.2023 s https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK207201/pdf/Bookshelf_NBK207201.pdf
81. Satir, V. (1995). *Družina za naš čas*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
82. Schmitt, B. H. (1988). Social comparison in romantic jealousy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 14(2), 374–387.
83. Sklare, G. B. (2005). *Brief Counseling that Works: A Solution-Focused Approach for School Counselors and Administrators*. Thousand Oaks, California: Crown Press.
84. Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. (2023). *Katalog javnih pooblastil, nalog po zakonu in storitev, ki jih izvajajo centri za socialno delo*. Pridobljeno 28.3.2023 s <https://www.scsd.si/files/katalog%2022%20kon%C4%8Dni.pdf>
85. Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. (2023). *Varstvo otrok in družine*. Pridobljeno 28.3.2023 s <https://www.scsd.si/centri-za-socialno-delo/delovna-podrocja-csd/varstvo-otrok-in-druzine/>
86. Skynner, R. (1982). Framework for Viewing the Family System. V A., Bentovim, G. G. Barnes, & A. Cooklin (ur.), *Family Therapy* (str. 3–36). London: Academic Press.
87. Smith, R. H., Kim, S. H., & Parrott, W. G. (1988). Envy and Jealousy: Semantic Problems and Experiential Distinctions. *Pers Soc Psychol Bull*, 14(2), 401–409.
88. Steele, W., & Malchiodi, C. A. (2012). *Trauma-Informed Practices with Children and Adolescents*. London, New York: Routledge.
89. Svetovna zdravstvena organizacija (2018). MKB11 - Mednarodna klasifikacija bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov, 11. revizija.
90. Šeme, M. (2019). *Eko-zemljevid*. Zapiski predavanj pri predmetu Psihologija za socialno delo, UL, Fakulteta za socialno delo.
91. Šugman Bohinc, L. (1997). Epistemologija socialnega dela. *Socialno delo*, 36(4), 289–308.
- 92.
93. Taylor, S. E., & Brown, J. D. (1988). Illusion and Well-Being: A Social Psychological Perspective on Mental Health. *Psychological Bulletin*, 103(2), 193–210.
94. Ule, M. (2009). *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
95. Uytun, M., Öztop, D. B., & Esel, E. (2013). Evaluating The Attachment Behaviour in During Puberty and Adulthood. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26(2), 166–172.

96. Walsh, F. (2003). Family Resilience: Strengths Forged through Adversity. V F. Walsh (ur.), *Normal Family Processes: Growing Diversity and Complexity* (str. 399–428). New York: The Guilford Press. Wellington: Centre for Social Research and Evaluation, Ministry of Social Development.
97. Wearden, J. A., Lambertson, N., & Crook, N. (2005). Adult Attachment, Alexithymia, and Symptom Reporting. An Extension to the Four Category Model of Attachment. *Journal of Psychosomatic Research*, 58(3), 279–288.
98. White, G. L., & Mullen, P. E. (1989). *Jealousy: Theory, research, and clinical strategies*. Guilford Press.
99. Youngs, B. B. (2000). *Šest temeljnih prvin samopodobe: kako jih razvijamo pri otrocih in učencih*. Ljubljana: Educy.

9. PRILOGE

9.1. Priloga 1: Smernice za intervju

Demografski podatki:

Spol:

Starost:

Število let zaposlitve na področju:

Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

1. Kako bi vi opisali delo v strokovnem svetovanju s pari, za katere se izkaže eden ali več dejavnikov anksioznosti, zaradi katerih imajo težave v partnerskem odnosu (stil navezanosti, samopodoba, travmatične izkušnje iz preteklosti in zadovoljstvo v partnerskem odnosu, ki je pogojeno z načinom komuniciranja partnerjev, z vlogami, pravili, čustvenimi odnosi)?
2. Kaj menite, katere so tiste kompetence, ki so potrebne za delo s pari v strokovnem svetovanju paru?
3. Kaj vam predstavlja največji izziv pri delu s pari v strokovnem svetovanju paru?

Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

4. Katere metode dela uporabljate pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev partnerjev, pravil, vlog, čustvenih odnosov?
5. Ali poznate delo na dveh ravneh znotraj socialnega dela na področju družine? Kako bi vi razložili delo na dveh ravneh?
6. Kaj predstavlja za vas največji izziv pri raziskovanju komunikacijskih vzorcev partnerjev, pravil, vlog, čustvenih odnosov?

Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

7. Ali poznate teorijo navezanosti kot znanje za ravnanje v socialnem delu? Kaj veste o tem?
8. Kako pripomorate k izboljšanju navezanosti enega ali obeh partnerjev oziroma k preoblikovanju navezanosti?

Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

9. Kako krepite vire moči enega ali obeh posameznikov v partnerskem odnosu oziroma, kako pripomorate k pozitivni samopodobi parov, ki pridejo po pomoč na strokovno svetovanje paru?
10. Ali poznate k rešitvi usmerjen pristop v socialnem delu? Kako si ga razlagate s svojimi besedami?

11. Katere metode k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu vam koristijo? Ali poznate tehnike v rešitev usmerjeni terapiji, kot so raziskovanje uporabnikovega življenja, zbiranje kratkega opisa problema, postavljanje odnosnih vprašanj, raziskovanje izjem od problema, uporaba lestvic, vprašanja čudeža, pogajanje o spremembi, dajanje komplimentov in nalog? Kaj od tega uporabljate?

Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

12. Ali ste že slišali za pristop, utemeljen na razumevanju travme? Kako si vi razlagate ta pristop s svojimi besedami?
13. Katera znanja o travmi in odpornosti vam pomagajo oziroma koristijo pri delu v strokovnem svetovanju paru?
14. Kako ste pridobili ta znanja? Katera znanja ste pridobili na Fakulteti za socialno delo in katera znanja drugod? Katera znanja bi še potrebovali pri zmanjševanju obremenjujočih, potencialno travmatičnih izkušenj v strokovnem svetovanju paru?
15. Katere so vaše osebne lastnosti in kompetence, za katere menite, da jih potrebujete pri delu s pari, za katere se izkaže izkušnja travme (oziroma za vsaj enega od partnerjev)?

9.2. Priloga 2: Odprto kodiranje

Št. Izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A1	Delo v procesu strokovnega svetovanja poteka po metodah socialnega dela	Potek dela po metodah socialnega dela	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A2	najprej skupaj postavimo instrumentalno definicijo problema	Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A3	naredimo načrt sodelovanja, torej definiramo cilje, glavne teme pogovorov, načine in čas srečanj	Skupno oblikovanje načrta dela (cilji, glavne teme pogovorov, način in čas srečanj)	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A4	Tekom srečanj se potem »odpirajo« različne teme, ki so partnerjema pomembne	Skupno naslavljanje in raziskovanje za oba partnerja pomembnih tem	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A5	katere naslovimo in skupaj raziskujemo	Skupno naslavljanje in raziskovanje za oba partnerja pomembnih tem	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A6	Partnerjema pomagamo prepoznati in ubesediti težave, ki jih opisujeta	Pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A7	jima svetovati, kako lahko presežeta izzive, s katerimi se soočata.	Svetovanje glede premagovanja izzivov, s katerimi se partnerja soočata	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A8	Odvisno od sogovornika in njegovega znanja	Zavedanje partnerjev o situaciji, lastnem prispevku k težavi	Različnost uporabnikov	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A9	lahko včasih direktno naslovimo stile navezanosti, travmatične izkušnje, konstruktivne načine komuniciranja	Neposredno naslavljanje stilov navezanosti, travmatičnih izkušenj, konstruktivnih načinov komuniciranja	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A10	včasih pa te možnosti ni in /svetovanje poteka na bolj konkretni ravni in s konkretnimi primeri.	Naslavljanje težav s pomočjo specifičnih primerov	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

A11	Izzivi, ki so v pogovorih prepoznani	Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema – stiske, težave, izzivi	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A12	so vedno naslovljeni na način, da jih sogovornik razume in ima možnost ozvestiti	Osvetljevanje izzivov na način, ki je sogovornikom približan in razumljen	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A13	To delo predstavlja sicer velik izziv	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A14	v teh procesih strokovni delavec oz. delavka soustvarja proces	Soustvarjanje procesa s strani socialne delavke/delavca	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A15	proces vpliva tudi nanjo	Vpliv procesa na socialno delavko/delavca	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A16	Vsako svetovanje je drugačno	Različen način svetovanja pri različnih uporabnikih	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A17	določene neke »osnovne teme«, ki jih naslovimo v vseh svetovalnih procesih.	Predpisane okvirne teme za vsako svetovalno srečanje	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A18	Pogosto moraš pri delu s partnerji, kjer se pojavijo dejavniki anksioznosti biti previden pri poimenovanju izzivov, ki jih vidiš	Previdnost pri poimenovanju izzivov, težav	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A19	včasih pa tudi priznati, da težava presega svetovalni proces	Priznanje o preveliki težavnosti izziva za svetovalni proces	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A20	partnerja usmeriti v terapijo (predvsem pri hudih travmatičnih izkušnjah)	Preusmeritev partnerjev v terapijo v primeru lastne nekompetentnosti	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A21	Najpomembnejša kompetenca za delo s pari v strokovnem svetovanju je	Strokovno znanje psihodinamičnih procesov znotraj družine	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem

	strokovno znanje psihodinamskih procesov znotraj družine, družinskih sistemov				svetovanju paru
A22	predvsem znanje iz področja socialno delo z družino.	Znanje s področja socialnega dela z družino	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A23	Veliko doprinese tudi dodatno znanje iz katere od psihoterapevtskih smeri in družinske medicije.	Dodatno znanje družinske medicije in psihoterapije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A24	Menim, da bi potrebovali več izobraževanja na tem področju, saj se družba močno spreminja in posledično tudi družinski odnosi	Več izobraževanja s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A25	Največji izziv je pomanjkanje časa	Pomanjkanje časa	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A26	Naloga strokovno svetovanje paru je samo ena izmed nalog, ki jih opravljam, saj imam še ogromno drugih,	Ogromno dela še na drugih področjih	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A27	zato težko par naročam na »redna« srečanja	Neredna srečanja s pari	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A28	se običajno srečujemo 1x na mesec	Neredna srečanja s pari	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A29	poleg tega pa je tudi težko predvideti več časa	Pomanjkanje časa	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A30	Razgovori tako običajno potekajo uro in pol, čeprav bi včasih potrebovali več časa	Pomanjkanje časa	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
A31	Pogovor	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot

					dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A32	Risanje eko- zemljevida	Risanje eko- zemljevida	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A33	igro vlog	Igra vlog	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A34	branje literature (knjige ali kratke zgodbe) in pogovor o prebranem	Branje literature in pogovor o prebranem	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A35	sklepanje dogovorov, katerih realizacija se preveri na naslednjem srečanju	Sklenitev dogovora o sodelovanju in sprotno preverjanje na srečanjih	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A36	Te metode dela partnerjema pomagajo pri ubeseditvi svojih občutkov v odnosu	Pomoč pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A37	tako omogočajo vzpostavljanje komunikacije	Pomoč pri vzpostavljanju medsebojne komunikacije partnerjev	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
A38	Po potrebi se partnerjema omogoči tudi individualne termine razgovorov (če se oba s tem strinjata)	Individualni termini za partnerja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu

A39	Najpomembnejše pa je dobro vzpostavljen delovni odnos, kjer se vzpostavi zaupanje za soustvarjanje	Vzpostavitev dobrega delovnega odnosa- cilji, pravila, način komunikacije, potrebe, vrednote, pričakovanja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A40	Delo na dveh ravneh pomeni, da socialna delavka najprej vzpostavi delovni odnos z družino	Začetno vzpostavljanje delovnega odnosa	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A41	potem na drugi ravni pa z družino raziskuje njihovo družinsko skupino	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A42	in soustvarja spremembe, ki jih družina potrebuje	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A43	Izjemno pomembni sta obe ravni	Potek dela na več kot dveh ravneh	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A44	predvsem pa strokovna kompetentnost socialnih delavk in delavcev	Strokovna kompetentnost socialnih delavcev	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A45	da ta koncept v praksi uporabljajo	Uporaba koncepta v praksi	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A46	Pri raziskovanju razvidnosti in ozaveščenosti v	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot

	družini uporabljam pogovor				dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A47	kjer uporabljam jezik socialnega dela	Uporaba jezika socialnega dela	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A48	se vključujem v okviru osebnega vodenja	Upoštevanje osebnega vodenja	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A49	perspektive moči	Upoštevanje perspektive moči	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A50	in etiko udeležnosti	Upoštevanje etike udeležnosti	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A51	Trudim se ustvarjati varen prostor za pogovor o njunih občutjih in doživljanjih.	Ustvarjanje varnega dialoškega prostora	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A52	ko se partnerja vključita, ampak je pobuda in motivacija samo na strani enega	Pobuda in motivacija zgolj s strani enega partnerja	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A53	Takrat poskušaš tudi drugega partnerja motivirati za delo	Motiviranje obeh partnerjev za delo	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

A54	mu omogočiti izkušnjo, ki mu bo podala smiselnost vključitve v svetovanje	Omogočanje izkušnje, da je vključitev v svetovanje smiselna	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A55	Težko je, kadar sogovornik ni motiviran.	Nemotiviranost za pogovor	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A56	Takrat v pogovoru uporabljam veliko odprtih vprašanj	Uporaba odprtih vprašanj	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A57	katerimi raziskujem in izkazujem radovednost in zanimanje za posameznika.	Izkazana radovednost in zanimanje za uporabnika	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A58	Teorija navezanosti je ena izmed teorij, ki jih v zadnjem času pogosto uporabljamo tudi v drugih postopkih, ki jih vodimo na CSD (npr. ocena ogroženosti, priprava mnenj za sodišče, ...).	Pogosto uporabljena še v drugih postopkih na CSD	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A59	Poznavanje teorije navezanosti pri delu s pari je zelo pomembna	Poznavanje teorije pomembno	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A60	saj pomaga pri razumevanju družinske dinamike	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A61	odzivanja partnerjev v odnosu.	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

A62	Navezanost partnerjev na svoje starše, navezanost partnerjev drug na drugega, navezanost partnerja na okolje ali druge stvari in navezanost med staršem in otrokom	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A63	pomembne teme, ki jih raziskujemo	Poznavanje teorije pomembno	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A64	Od teh stvari namreč je odvisno, ali razumemo in podpremo partnerja v tem, kako se čutita v odnosu	Pomoč pri podpiranju partnerjev glede občutkov	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A65	kako doživljata sama sebe (v različnih vlogah)	Pomoč pri podpiranju partnerjev glede občutkov	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A66	kaj potrebujeta v partnerskem odnosu.	Razumevanje potreb partnerjev v njunem odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A67	Menim, da mi ne pripomoremo k izboljšanju navezanosti	Socialne delavke/delavci ne pripomorejo k izboljšanju navezanosti	Vir (ne)izboljšanja navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A68	partnerja to dosežeta sama tekom svetovalnega procesa.	Izboljšanje navezanosti tekom terapevtskega procesa	Vir (ne)izboljšanja navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A69	Sicer pa lahko sogovornik vzpostavi navezanost tudi na socialnega delavca/delavko	Vzpostavitev varne navezanosti med socialno delavko/delavcem in uporabnikom	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A70	lahko socialni delavec vpliva na neko izboljšanje oziroma preoblikovanje navezanosti in odnosov z drugimi ljudmi.	Vzpostavitev varne navezanosti med socialno delavko/delavcem in uporabnikom	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

A71	S pogostimi pohvalami	Pogoste pohvale, komplimenti	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A72	uporaba perspektive moči	Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A73	videnje partnerjev kot ekspertov iz izkušenj	Dojemanje partnerjev kot ekspertov iz izkušenj	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A74	spodbujanje v skupnih aktivnostih, ki so obema ljube	Spodbujanje partnerjev k skupnim aktivnostim	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A75	krepitev pohval in pozitivnih informacij v njuni medsebojni komunikaciji.	Krepitev medsebojne pozitivne komunikacije in pohval med partnerjema	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A76	Gre za delovni odnos	Dober delovni odnos	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A77	kjer je posameznik ekspert iz izkušenj	Uporabnik je ekspert iz izkušenj	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A78	kjer s strokovnim delavcem soustvarja zelene izide, ki jih skupaj predhodno definirata in raziskujeta v delovnem procesu	Soustvarjanje zelenih izidov, ki so predhodno skupno definirani	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A79	Koristijo vse metode	Koristne za delo (odnosna vprašanja, lestvica, vprašanje čudeža, raziskovanje izjem)	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A80	uporabljamo, brez, da bi jih znali poimenovati na nek strokoven način	Socialne delavke/delavci ne poznajo	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v

		strokovnih izrazov zanje		pristopa v socialnem delu	partnerskem odnosu
A81	mislim, da bi se lahko organiziralo predavanje za strokovne delavke na to temo	Organizirana izobraževanja o metodah in delu k rešitvi usmerjenega pristopa	Predlogi za izboljšave poznavanja metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A82	da bi tudi mi s tem pridobili bolj »definirane pripomočke«.	Naučiti se besed, jezika za poimenovanje metod	Predlogi za izboljšave poznavanja metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
A83	Sem že slišala	Pozna pristop	Poznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A84	ampak v času mojega študija te teme posebej nismo obravnavali.	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A85	Sedaj je bilo veliko govora o tem na zadnjih dveh kongresih socialnega dela.	Izobraževanja, ki jih organizira Fakulteta za socialno delo	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A86	Predvsem to, da to prepoznam	Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A87	in takrat partnerja usmerim v terapijo	Preusmeritev partnerjev v terapijo v primeru lastne nekompetentnosti	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A88	se ne čutim kompetentne, da bi te teme »odpirala« v okviru svetovalnega procesa.	Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
A89	Znanja na področju travme in odpornosti nisem pridobila v času študija	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih

					anksioznosti v partnerskem odnosu
A90	Sama sem področje samo malo raziskovala, zato posebnih znanj nimam.	Raziskovanje področja travm na lastno pobudo socialnih delavk/delavcev	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
A91	Na fakulteti je bil predvsem poudarek na socialnem delu z družino, kjer se mi zdi, da smo se res okrepili.	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
A92	Sedaj se stroka še naprej razvija in je pomembno, da se samoiniciativno o teh stvareh izobražujemo, beremo.	Samoiniciativno izobraževanje o travmah	Predlogi za pridobitev znanja o travmatičnih izkušnjah	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
A93	Predvsem empatija	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
A94	in potrpežljivost	Potrpežljivost	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
A95	V nadaljevanju pa seveda strokovno znanje.	Strokovno znanje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B1	Svetovalno delo na področju stilov navezanosti, samopodobe, travmatičnih izkušenj, komunikacije v partnerskem odnosu ter zadovoljstvu je po mojem mnenju zahtevno	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

B2	Cilji dela so terapevtski	Terapevtsko področje in cilji dela	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B3	prav tako področje dela	Terapevtsko področje in cilji dela	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B4	opravljajo pa ga socialni delavci	Neusposobljenost socialnih delavk/delavcev za terapevtsko področje dela	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B5	Ker za delo niso usposobljeni	Neusposobljenost socialnih delavk/delavcev za terapevtsko področje dela	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B6	so stranke nezadovoljne	Nezadovoljstvo uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B7	delavci pa tudi	Nezadovoljstvo socialnih delavk/delavcev	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B8	saj ne opravljajo dela, za katerega so usposobljeni	Neusposobljenost socialnih delavk/delavcev za terapevtsko področje dela	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B9	Potrebne so kompetence, ki obsegajo metode dela dinamičnih psihoterapij	Dodatno znanje družinske mediacije in psihoterapije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B10	Zame osebno je pri samem delu največji izziv prav to navigiranje med pričakovanji parov in zakonodajo	Zahtevno usklajevanje zakonodaje in pričakovanj uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B11	Težko je usklajevati oboje	Zahtevno usklajevanje zakonodaje in pričakovanj uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B12	Po eni strani se moram ravnati po zakonodaji in delati točno tako, kot piše v njej	Zahtevno usklajevanje zakonodaje in pričakovanj uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
B13	po drugi strani pa stranke pričakujejo,	Previsoka pričakovanja uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem

	da bom ne vem kaj vse sposobna narediti				svetovanju paru
B14	metoda, ki jo uporabljam, pogovor – individualen in v paru	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B15	Pogovor definitivno najbolj pripomore k temu, da se partnerja odpreta in zaupata	Pomoč pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B16	se začnejo odkrivati komunikacijski vzorci in njun odnos	Pomoč pri odkrivanju komunikacijskih vzorcev, odnosa	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B17	Delo poteka na več kot dveh ravneh	Potek dela na več kot dveh ravneh	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B18	Vključeno je individualno delo z osebo	Možnost individualnega pogovora z osebo	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B19	pomembni so odnosi, ki jih vzpostavljam	Začetno vzpostavljane delovnega odnosa	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B20	tudi okolje, v katerem delujem	Varno okolje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

B21	Potrebno je varno okolje	Varno okolje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B22	sproščeno vzdušje	Sproščeno vzdušje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B23	Pri delu je pomembno, kako par deluje kot entiteta	Medsebojna usklajenost in delovanje partnerjev kot celote	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B24	kakšne so možnosti v okolju	Varno okolje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B25	Vključujem vse, kar je nujno potrebno, da se stvari spremenijo, tudi druge strokovne delavce	Vključevanje drugih strokovnih delavcev v proces	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B26	sem pozorna na cel kontekst in na celo ozadje uporabnikov.	Upoštevanje celotnega konteksta in ozadja uporabnikov	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B27	Delo s samo sabo	Čustvena vpletenost socialne delavke/delavca v situacijo uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B28	je zahtevno nasploh	Splošno zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot

					dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B29	Čustveno si vpleten v težave in situacijo partnerjev	Čustvena vpletenost socialne delavke/delavca v situacijo uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B30	Težko sprejemaš, če na koncu ne uspeš ali pa če je sam proces dela neuspešen	Boleče priznanje, da je proces neuspešen (socialne delavke/delavci)	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B31	Pa tudi čas, premalo ga je za delo.	Pomanjkanje časa za delo	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B32	Vem za različne vrste navezanosti	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B33	da se odnosi oblikujejo na podlagi prevladujočih stilov navezanosti.	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B34	Teorijo navezanosti uporabljam kot sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske	Sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B35	potem lažje razumem stisko in lahko začnem pomagati prav tu	Sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B36	Pomembna je, ker potem bolj razumeš, zakaj in kako se partnerja obnašata v odnosu.	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

B37	Strokovni delavec ne more »izboljšati« navezanosti	Socialne delavke/delavci ne pripomorejo k izboljšanju navezanosti	Vir (ne)izboljšanja navezanosti	Prispevek socialnih delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B38	pomembno, kako delati s čustvi in vedenji, ki so neprimerna glede na situacijo,	Previdno ravnanje s čustvi, vedenji partnerjev	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B39	treba prepoznati realne potrebe, ki jih ima človek	Prepoznavanje potreb partnerjev	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B40	ozavestiti situacijo v svoji dejanskosti	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B41	treba skupaj poiskati rešitev, ki bo ustvarila mir za vse.	Skupno iskanje rešitev glede na ozaveščenost dejanske situacije partnerjev	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B42	Največkrat izpostavljam negativni samogovor	Naslavljanje negativnega samogovora partnerjev	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B43	vedenja, ki kažejo na nizko samopodobo	Naslavljanje vedenj, ki kažejo na nizko samopodobo partnerjev	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B44	v primeru, ki ga zmorejo začutiti, pokažem, kako bi bilo doživljanje situacije boljše/drugačno	Preokvirjanje doživljanja situacije, druga perspektiva	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B45	»Če bi vaš otrok bil v taki situaciji, bi pustili, da bi tako ravnali z njim, ali bi zadevo spremenili??	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B46	»Bi lahko kot tega otroka videli tudi sebe?«	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

B47	Tako si lažje predstavljajo in se postavijo v vlogo nekoga drugega, pogledajo na zadevo z druge perspektive.	Preokvirjanje doživljanja situacije, druga perspektiva	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B48	Gre za iskanje mnogoterih pozitivnih poti in občutkov	Soustvarjanje zelenih izidov, ki so predhodno skupno definirani	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B49	pomagajo pri usmerjanju na pot, na katero bi nas sicer usmerila intuicija, če bi ji pustili do besede.	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B50	Najbolj prav mi je do zdaj prišla metoda vprašanje čudeža	Koristne za delo (odnosna vprašanja, lestvica, vprašanje čudeža, raziskovanje izjem)	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B51	sem jo tudi največkrat uporabila	Vprašanje čudeža	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B52	Ostale poznam bolj bežno.	Bežno poznavanje metod	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
B53	Nisem slišala za ta pristop	Ne pozna pristopa	Nepoznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
B54	Sliši se kot ozaveščanje/dajanje informacij o spoznanjih v zvezi s travmo osebi, ki na podlagi razumevanja razvije drugačen odnos do sebe in svojega vedenja.	Ozaveščanje uporabnika o travmi, ki razvije drugačen odnos do sebe in svojega vedenja	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
B55	Ne bi vedela, nisem imela nekih takih	Ni bilo primerov parov	Število primerov parov	Koristna znanja o travmi in	Znanje o travmatičnih

	primerov, da bi se izkazalo, da ima par oziroma nekdo izmed partnerjev izkušnjo travme.		z izkušnjo travme	odpornosti za delo	izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B56	Vsa znanja sem pridobila drugod, ne na fakulteti.	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B57	Problem ni v iskanju primernih znanj	Nejasna sistemska določitev dela	Izzivi pri delu	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B58	temveč v jasni sistemske določitvi dela,	Nejasna sistemska določitev dela	Izzivi pri delu	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B59	dokler bodo socialne delavke terapevtke, pomočnice vzgojiteljic vzgojiteljice, spremljevalke učiteljice in podobno,	Nekakovostno delo zaradi neusposobljenosti socialnih delavk/delavcev za terapevtsko področje	Izzivi pri delu	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B60	bodo ljudje nezadovoljni, ker ne bodo dobili to, kar se obljublja	Nezadovoljstvo strank	Izzivi pri delu	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B61	menim, da je moja dobra lastnost, ki mi koristi pri delu, radovednost	Radovednost za raziskovanje uporabnikove situacije	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
B62	Da ne veš že vsega v naprej oziroma se ne delaš, kot da veš že vse, ampak si radoveden.	Radovednost za raziskovanje uporabnikove situacije	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
C1	Hja, delo v strokovnem svetovanju je zahtevno, ker so	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem

	težave partnerjev kompleksne.				svetovanju paru
C2	Včasih je težko biti povsem hladen do parov, ker si vzamem nekatere stvari preveč k srcu, kar močno vpliva name.	Vpliv procesa na socialno delavko/delavca	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C3	Težko je včasih tudi, ker ne veš točno, kaj bi rekel in moraš paziti, da izbereš prave besede, da ne prizadeneš stranke ali oba partnerja.	Previdnost pri poimenovanju izzivov, težav	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C4	Jaz osebno sem že imela primer, ko se mi je zdelo, da moje svetovanje partnerjema dejansko ne pomaga in sem ju žal morala usmeriti k terapevtki, ki sodeluje z našim centrom	Preusmeritev partnerjev v terapijo ob hujših stiskah	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C5	Težko je sam sebi priznati, da ne zmoreš svetovanja oziroma, da je prezahtevno in ne koristi strankam, vendar je to zanje dejansko rešitev.	Priznanje o preveliki težavnosti izziva za svetovalni proces	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C6	Sicer je pa vsako svetovanje drugačno, odvisno od partnerjev	Različen način svetovanja pri različnih uporabnikih	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C7	Nekateri so zelo zgovorni in sproščeni in se veliko dogovorimo na srečanju, nekateri pa so zadržani in traja celoten proces dalj časa.	(ne)zgovornost, (ne)zadržanost	Različnost uporabnikov	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C8	Pri samem delu se zato trudim kljub vsemu delati po metodah socialnega dela	Potek dela po metodah socialnega dela	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C9	ker se mi zdi, da ravno s tem, torej s socialnim delom in metodami, lahko v svetovanju največ prispevam. Ker za to sem jaz tukaj, za svetovanje, za socialno delo.	Svetovanje glede premagovanja izzivov, s katerimi se partnerja soočata	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

C10	Partnerja povesta svoje težave in ugotovita, kako se počutita, kaj lahko spremenita,	Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema – stiske, težave, izzivi	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C11	dogovorimo se za neke korake in načrt, kako bomo delali in kaj	Skupno oblikovanje načrta dela (cilji, glavne teme pogovorov, način in čas srečanj)	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C12	Za srečanja se nekako okvirno dogovorimo, o čem bomo govorili oziroma na čem bomo delali	Predpisane okvirne teme za vsako svetovalno srečanje	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C13	Definitivno znanje socialnega dela in sicer z več področij, meni osebno v svetovanju zelo koristi socialno delo z družino, ker je ogromna podlaga za raziskovanje komunikacije z družino in pari, pa da razumem njihove odnose.	Znanje s področja socialnega dela z družino	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C14	Menim, da je koristno tudi znanje psihologije nasploh	Dodatno znanje psihologije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C15	ker je dejansko tole področje zelo terapevtsko, kar zna biti tudi težava, a ne	Terapevtsko področje in cilji dela	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C16	Mi nimamo spet toliko znanja prav za neko svetovanje, pač, socialno delo ne pokriva vsega tega, včasih zna biti naporno.	Neusposobljenost socialnih delavk/ delavcev za terapevtsko področje dela	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C17	Ne vem, več izobraževanj na to temo	Več izobraževanja s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C18	ali pa da bi se vsi, ki delamo na tem področju na primer iz neke regije ali več regij, lahko tudi s cele Slovenije, dobili in da bi v bistvu	Medsebojno deljenje izkušenj, mnenj socialnih delavcev s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

	delili med seboj nasvete, izkušnje, mnenja in pač vse, kar koristi pri delu. To bi bilo super.				
C19	Da lahko naredim samo tisto, kar mi nalaga zakonodaja, kar je pa precej okrnjeno	Zahtevno usklajevanje zakonodaje in pričakovanj uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C20	Pa vedno je čas problem, ker bi pari gotovo potrebovali več časa za pogovore,	Pomanjkanje časa	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C21	mi imamo pa na centru na voljo res malo časa, ker je veliko ljudi in za vsakega je predpisan nek okvirni čas.	Neredna srečanja s pari	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C22	Težko je vriniti pogovore v delo, ker imam še druga področja zraven	Ogromno dela še na drugih področjih	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C23	Pa včasih se izkaže, da partnerja v resnici nista tako motivirana za svetovanje, jaz pa moram vseeno zadeve nekako vsaj speljati.	Nemotiviranost uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C24	Pogovor	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C25	ki omogoča, da partnerja spoznata, kako se počuti in eden in drug	Pomoč pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C26	in si povesta stvari, ki si jih morda sicer ne bi.	Pomoč pri vzpostavljanju medsebojne komunikacije partnerjev	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

C27	Pri delu uporabljam tehniko naslavljanja lastnih čustev	Tehnika naslavljanja lastnih čustev	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C28	in spodbujam partnerje, da govorijo o sebi in svojih čustvenih stanjih.	Pomoč pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C29	Velikokrat uporabljam tehniko praznega stola, to deluje v marsikaterem primeru	Tehnika praznega stola	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C30	Je pa res, da so tudi primeri, ko usmerimo partnerje v individualno psihosocialno podporo izven CSD, saj pri nas psihoterapije ne moremo izvajati oziroma za to nismo pristojni.	Preusmeritev partnerjev v terapijo ob hujših stiskah	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
C31	Da uporabniki ne zmorejo govoriti o sebi, ker imajo pomanjkanje samozavedanja lastnega čustvenega stanja.	Uporabnikovo pomanjkanje zavedanja o lastnem čustvenem stanju	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C32	Po navadi se nam zatakne, ker imajo neke nepredelane zamere, ampak saj zato sta tu	Nerazrešene težave partnerjev iz preteklosti	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C33	Je pa kar izziv včasih delati s tem.	Splošno zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

C34	da se lahko hitro zapleteš in si preveč oseben v smislu, da mešaš kakšne svoje občutke zraven, kar ni okej. Vedno je treba ločiti, kaj je uporabnik, kaj pa sem jaz.	Čustvena vpletenost socialne delavke/delavca v situacijo uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C35	Pa nasploh je strokovno svetovanje za moje pojme zahtevno delo, bolj kot pa recimo na kakšnem drugem področju.	Splošno zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C36	Čas sem pa že tudi omenila, meni se zdi, da ga je vedno premalo.	Pomanjkanje časa za delo	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C37	Gre za naše sodelovanje, delovni odnos	Začetno vzpostavljanje delovnega odnosa	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C38	skupaj raziskujemo, kaj so zavore, ovire	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C39	in delamo skupaj na tem	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C40	Pomembno je pa, da sta partnerja sproščena in se lahko zaupata	Sproščeno vzdušje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C41	ker se počutita dobro,	Varno okolje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem

					odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C42	jaz pa pazim na to, da ne kritiziram, ampak delamo na pozitivnem nivoju	Upoštevanje perspektive moči	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C43	Kot sem rekla, definitivno to, da dam občutek neke domačnosti in da se dobro počutita, ker potem se odpreta lažje in proces dejansko steče.	Ustvarjanje varnega dialoškega prostora	Prispevek socialne delavke/ delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C44	Pazim na to, da upoštevam oba partnerja in nisem na eni strani.	Upoštevanje obeh partnerjev v pogovoru (etika udeležnosti)	Prispevek socialne delavke/ delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C45	Poskušam jih nekako motivirati, da sta tukaj z razlogom in da imamo nek določen čas, ki ga izkoristimo, da nista zastonj prišla.	Motiviranje obeh partnerjev za delo	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C46	Če sta bolj redkobesedna, ne sprašujem zaprtih vprašanj, ker potem samo kimata ali odkimavata, jaz pa nekako potisnem partnerja v to, da sama kaj povesta	Uporaba odprtih vprašanj	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C47	Vem za različne vrste navezanosti	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C48	pari pa velikokrat pridejo na svetovanje ravno zaradi te ambivalentne navezanosti in anksioznosti v odnosu in tudi drugih ne-varnih stilov	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

	navezanosti. Itak ljudje oblikujejo vse svoje odnose na podlagi navezanosti iz zgodnjega obdobja.				
C49	Jaz mislim, da mora vsak poznati teorijo navezanosti, če dela strokovno svetovanje	Poznavanje teorije pomembno	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C50	Če poznaš teorijo, potem lažje razumeš, kako se partnerja obnašata v odnosu	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C51	in lažje vidimo, kje so težave	Sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C52	Teorijo uporabljamo z namenom iskanja rešitev, kako izboljšati partnerski odnos in da sta partnerja medsebojno slišana.	Sredstvo za izboljšanje partnerskega odnosa	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C53	S tem, da mogoče podpiram in naslavljam varno navezanost in na ta način podpiram partnerja k razumevanju anksiozne navezanosti in k temu, da recimo eden drugega podpirata in poslušata, kadar se eden izmed njiju počuti tesnobe in ravnata tako, da ne gledata na odzive partnerja kot na nekaj čudnega in nenavadnega.	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/ delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C54	Seveda pa je treba najprej ozvesti situacijo, da se partnerja sploh dejansko zavedata, če se kateri v odnosu počuti anksioznega	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/ delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C55	in da lahko potem začneta delati na tej medsebojni	Skupno iskanje rešitev glede na ozaveščenost	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/	Znanje o navezanosti kot dejavniku

	navezanosti, pri tem pa seveda pomagam jaz, ki ju usmerjam.	dejanske situacije partnerjev		delavcev k izboljšanju navezanosti	anksioznosti v partnerskem odnosu
C56	Po navadi tako, da pogosto med pogovorom dajem komplimente, kar lahko močno dvigne samozavest in se potem partnerja bolj sprostita.	Pogoste pohvale, komplimenti	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C57	Med parterjema poskušam doseči to, da se veliko pogovarjata in si namenjata pozitivna sporočila, ki so naslovljena tudi direktno eden na drugega	Krepitev medsebojne pozitivne komunikacije in pohval med partnerjema	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C58	Navadno že med samim pogovorom opazim, če je kdo bolj tih ali pa se odzove na način, ki kaže na neko slabšo samopodobo in potem govorimo o tem.	Naslavljanje vedenj, ki kažejo na nizko samopodobo partnerjev	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C59	Gre za pristop, ki stremi k osvojitvi in krepitvi mehanizmov za uspešno razreševanje problematike.	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C60	Jaz kot socialna delavka se skupaj s partnerjema dogovorim za neke skupne korake in cilje, ki jih skušamo doseči.	Soustvarjanje zelenih izidov, ki so predhodno skupno definirani	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C61	Pogosto uporabljam odnosna vprašanja, ker se partnerja na ta način postavita v kožo nekoga drugega, recimo vprašam, »Kaj pa bi vaš partner rekel o tem, kakšna ste vi kot partnerica?« in potem v bistvu pove dejansko svoje mnenje o sebi.	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C62	Uporabljam tudi vprašanja čudeža, ki pomagajo k definiranju tega, kaj	Vprašanje čudeža	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v

	si v bistvu partnerja želita.				partnerskem odnosu
C63	Mogoče, da se premalo te metode dejansko uporabljajo v praksi	V praksi se redko uporabljajo	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C64	so pa zelo učinkovit pripomoček za pomikanje proti ciljem.	Z metodami lažje priti do rešitev	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
C65	Sem slišala,	Pozna pristop	Poznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C66	vendar se o tem bolj v novejših časih govori. Jaz se ne spomnim iskreno, da bi se tega pristopa sploh učili na faksu, ko sem še jaz študirala, ampak vem pa ja, kaj to je.	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C67	Jaz to dojemam kot razumevanje travme in tudi tega, kakšne posledice ima,	Razumevanje travme in njenih posledic	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C68	posledično pripomore k temu, da v pogovoru pomagaš okrepiti odpornost stranke, ki ima travmo	Pomoč pri krepitvi uporabnikove odpornosti	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C69	Jaz osebno bolj ne, ne vem, zdi se mi, da v svetovanju nismo toliko opremljeni s tem znanjem	Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C70	Je bilo nekaj parov, za katere se je izkazalo oziroma za enega izmed partnerjev, da je imel v preteklosti kako travmatično izkušnjo, ki recimo še dandanes vpliva nanj.	Je bilo nekaj primerov parov	Število primerov parov z izkušnjo travme	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

C71	To, da je potrebno vsako stranko posebej obravnavati in da ni nekega univerzalnega načina za delo z njimi, četudi izgleda recimo na pogled, kot da ima več strank podobne probleme.	Izogibanje statičnega reševanja problemov uporabnikov s podobnimi travmami	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C72	O travmi nisem pridobila na faksu	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C73	Ne vem, sama sem zasledila kje na internetu	Raziskovanje področja travm na lastno pobudo socialnih delavk/delavcev	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C74	ali pa na kakem kongresu.	Izobraževanja, ki jih organizira Fakulteta za socialno delo	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C75	Da bi se to prav izobraževali, tako uradno, da bi mogli socialni delavci imeti to znanje	Obvezno izobraževanje socialnih delavk/delavcev o travmi	Predlogi za pridobitev znanja o travmatičnih izkušnjah	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C76	Ampak v resnici tako nismo pooblaščen za to v svetovanju, za to so terapevti.	Nejasna sistemska določitev dela	Izzivi pri delu	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C77	Pomembno je, da je strokovni delavec v stiku z lastnimi čutenji	V stiku z lastnimi čustvi	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
C78	da je ob delu aktivno vključen v lastno individualno psihoterapevtsko obravnavo	Vključenost v lastno individualno psihoterapevtsko obravnavo	Drugo	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

				za delo s travmo	
C79	da je zmožen empatije	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
C80	sočustvovanja	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
C81	ter razmejevanja med lastnimi čutenju ter občutenji uporabnikov, torej kar je njihovo-njihova zgodba in kaj je moja osebna.	Razmejevanje med lastnimi čustvi in čustvi uporabnika	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
C82	Kompetenca je pa prav gotovo znanje socialnega dela s tega področja.	Strokovno znanje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D1	Delo je zahtevno že nasploh	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D2	Pri delu se takoj vidi, da več kot je prisotnih dejavnikov anksioznosti, zaradi katerih imajo težave, manj je pripravljenosti za razreševanje ovir/težav v odnosu in veliko nezaupanja	Nemotiviranost uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D3	Težko je tudi, kadar eden izmed partnerjev ne vidi svojih napak in pričakuje le, da se bo drugi partner spremenil.	Uporabnik ne vidi svojih težav, pričakuje samo spremembe vedenja partnerja	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D4	Delo je sicer kar bolj zahtevno tudi z vidika, da bi ga lahko	Neusposobljenost socialnih delavk/delavcev za	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem

	opravljali terapevti, ne socialni delavci.	terapevtsko področje dela			svetovanju paru
D5	Na srečanjih se lahko namreč večinoma pogovarjamo in poskušamo kaj izboljšati,	Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema – stiske, težave, izzivi	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D6	jaz pomagam partnerjema sprevideti njuno situacijo,	Pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D7	ju malce usmeriti in spodbuditi k reševanju njunih problemov.	Svetovanje glede premagovanja izzivov, s katerimi se partnerja soočata	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D8	Pomembno je nasploh znanje socialnega dela,	Splošno znanje socialnega dela	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D9	ker strokovno svetovanje je šele nekaj let zdaj v veljavi in mogoče še nimamo toliko nekega znanja in izkušenj na tem področju.	Premalo izkušenj na tem področju dela, prekratka delovna doba	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D10	Mislim, da bi potrebovali več znanja tudi z drugih področij, ne vem, kakih terapevtskih področij verjetno.	Dodatno znanje družinske mediacije in psihoterapije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D11	Ampak konec koncev pa spet, zakaj bi, če smo samo socialni delavci? Ne vem, to je malce zgrešeno, če se mene vpraša.	Neusposobljenost socialnih delavk/delavcev za terapevtsko področje dela	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D12	več izobraževanja	Več izobraževanja s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D13	ali pa da to enostavno ni naloga centra.	Strokovno svetovanje paru ne bi smelo biti naloga CSD	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D14	če hočemo rešiti neke težave v odnosu para, je skorajda potrebno imeti že tudi kakšno drugo znanje, ne le socialno delo	Druga znanja	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

D15	jaz sem na področju zaposlena že kar nekaj let, medtem ko nekdo drug z manj znanja morda pa res ne ve dobro, kako delati s pari.	Premalo izkušenj na tem področju dela, prekratka delovna doba	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D16	tudi več delovne dobe imam, kot pa socialne delavke , ki so šele prišle na to delovno mesto.	Premalo izkušenj na tem področju dela, prekratka delovna doba	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D17	One bi rabile še posebej neko usposabljanje, no, saj jaz tudi, pač izobraževanje na temo svetovanja parom, kaj vse je potrebno paziti, biti pozoren, eno tako osvežitev znanja in da si bolj pripravljen.	Več izobraževanja s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D18	Če je kateri izmed partnerjev nezvest drugemu,	Vpliv procesa na socialno delavko	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D19	nekako se ne pomikamo naprej. Vidi se, da v resnici ni neke motivacije	Nemotiviranost uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D20	zame zelo zahtevno, ker to so težke zadeve, nezvestoba v odnosu.	Vpliv procesa na socialno delavko	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D21	Jaz moram pa vse to skupaj z njima razreševati	Soustvarjanje procesa s strani socialne delavke	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D22	voditi ta proces.	Soustvarjanje procesa s strani socialne delavke	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
D23	uporabljam raziskovalni intervju	Raziskovalni intervju	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D24	ker s tem največ poizvem o sami situaciji med partnerjema in o	Pomoč pri odkrivanju komunikacijskih vzorcev, odnosa	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot

	njunih željah, ki jih imata drug za drugega.				dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D25	Uporabljam tudi karte z vprašanji	Karte z vprašanji	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D26	Zelo mi pomaga informiranje in pojasnjevanje na primerih, ki so konkretni,	Pojasnjevanje s konkretnimi primeri	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D27	nedokončani stavki, ki jih morata partnerja sama dokončati.	Nedokončani stavki	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D28	Z vsem naštetim se mi zdi, da pripomore k prepoznavanju vzorca in načina komunikacije, ki v bistvu predstavlja oviro za partnerja,	Pomoč pri odkrivanju komunikacijskih vzorcev, odnosa	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D29	skupno iskanje možnosti za spremembe	Skupno iskanje možnosti za spremembe	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D30	torej /nove načine komunikacije, nove pristope.	Vzpostavitev novih načinov komunikacije, novih pristopov v odnosu	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D31	S tem tudi partnerjema pomagam, da dobita notranjo motivacijo za spremembe.	Pridobitev notranje motivacije partnerjev	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

D32	prisotnih več dejavnikov, ki ovirajo odnos, ne vem, travme od prej, slaba komunikacija med partnerjema in tako naprej. Ko je več tega na kupu in je precej kompleksno.	Kompleksnost težav v odnosu	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D33	Težko je tudi, kadar sta partnerja pretirano obrambne drža, ti obrambni mehanizmi so zahtevno področje, ker je potrebno imeti nek prav pristop, da se oseba sprosti, začuti, da se ji ni potrebno braniti itn.	Obrambna drža partnerjev, obtoževanje	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D34	jaz se res trudim, da je neko sproščeno okolje,	Ustvarjanje varnega dialoškega prostora	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D35	a včasih vseeno stranka tega ne začuti.	Nesproščenost partnerjev	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D36	pogovor obrniti, upočasniti, izbrati tehnike, da se komunikacija na novo vzpostavi in tako naprej.	Usmerjanje pogovora v rešitve včasih zahtevno	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D37	Pomembno je, da sem / pri tem pozorna na oba partnerja, ne le na enega	Upoštevanje obeh partnerjev v pogovoru (etika udeležnosti)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D38	neprosto voljni uporabniki	Nemotiviranost za pogovor	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v

					partnerskem odnosu
D39	eden izmed partnerjev, ki noče sodelovati, kaže nezanimanje. Se sploh ne trudi, s tem je dejansko zahtevno delo.	Nemotiviranost za pogovor	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D40	ustvarjanje delovnega odnosa in načrta pomoči	Začetno vzpostavljanje delovnega odnosa	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D41	ter raziskovanje dinamike družine,	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D42	raziskovanje potrebnih in možnih sprememb.	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D43	pomembna pričakovanja vseh družinskih članov in tudi njihova pripravljenost za spremembe.	Pomemben prispevek vseh članov, njihove želje	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D44	socialna delavka torej analizira situacijo	Analiziranje situacije	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D45	in jo skupaj s člani neke družine ali pa samo partnerske zveze poskuša pojasniti, napraviti jasno tako, da vsi razumejo in sprevidijo, kaj je težava, kje je težava,	Pomoč pri vzpostavljanju razvidnosti situacije obema partnerjema	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

	kaj lahko vsak naredi za spremembo				
D46	učenje dialoga.	Vzpostavljane in učenje dialoga	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D47	med nami sogovorniki v prostoru varno	Varno okolje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D48	da se partnerja zares nekako kolikor se da sprostita.	Sproščeno vzdušje	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D49	ambient, ker je prijetno dišeče, imam namreč pomirjevalna eterična olja v vlažilcu zraka, kar blagodejno vpliva na počutje človeka	Ustvarjanje fizično pomirjujočega prostora brez distrakcij	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D50	prezračim sobo, počistim mizo in odstranim nepotrebne papirje, ki so lahko za sogovornike včasih moteči	Ustvarjanje fizično pomirjujočega prostora brez distrakcij	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D51	odvečne predmete odstranim iz sobe.	Ustvarjanje fizično pomirjujočega prostora brez distrakcij	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D52	Poskušam vzpostaviti komunikacijo s kakšnimi tehnikami, ne vem.	Poskus ponovne vzpostavitve komunikacije s tehnikami	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

D53	poskušam motivirati partnerja za delo,	Motiviranje obeh partnerjev za delo	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D54	povem kar tako, da jima ni potrebno biti tukaj, ampak ker sta pa že, bi pa lahko vsaj kaj naredili. In potem vprašam, kako se jima to zdi ali pa, kaj bi sama sploh pričakovala od svetovanja, tako, da malo vidim, kam se nagibata, kakšne so želje in kaj lahko sploh skupaj naredimo	Obnovitev in dopolnitev dogovora o sodelovanju	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D55	Pri mojem delu mogoče manj uporabljena, mogoče samo v mojih konkretnih primerih.	Poznavanje teorije pomembno	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D56	Vem, da imajo ljudje različne stile navezanosti,	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D57	kar vpliva na to, kakšne odnose bodo tvorili z ljudmi	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D58	bolj razumem vrsto odnosa, ki ga imata partnerja	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu		Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D59	tudi bolj izzive, s katerimi se gotovo tudi zaradi navezanosti srečujeta.	Sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D60	Jaz ne vem, koliko dejansko lahko socialni delavec pripomore k navezanosti, ne ravno.	Socialne delavke/delavci ne pripomorejo k izboljšanju navezanosti	Vir (ne)izboljšanja navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

D61	to je bolj primerno za terapevtsko obravnavo.	Izboljšanje navezanosti tekom terapevtskega procesa	Vir (ne)izboljšanja navezanosti	Prispevek socialnih delavk/ Delavcev	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D62	par razumem	Razumevanje in sprejemanje partnerjev ter njunega pogleda	Metode krepiteve moči	Načini krepiteve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D63	in ovrednotim njune vire moči	Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči	Metode krepiteve moči	Načini krepiteve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D64	da pohvalim njun trud	Pogoste pohvale, komplimenti	Metode krepiteve moči	Načini krepiteve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D65	opazim spremembe, napredek in to tudi povem, ker včasih ljudje potrebujejo ravno to, da jim nekdo na glas pove nekaj, česar morda sami ne bi videli, npr. v čem so dobri in da ne vidijo samo slabih stvari.	Vrednotenje že doseženih sprememb	Metode krepiteve moči	Načini krepiteve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D66	iskanje rešitev za konkretni problem, ki je nastal v družini ali posamezniku,	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D67	npr. kako si razdeliti naloge znotraj družine npr. pri oskrbi starša, pa kako vzgajati otroke in tako.	Spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stiske	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D68	Več ali manj uporabljam odnosna vprašanja	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D69	raziskovanje izjem	Raziskovanje izjem	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

D70	vprašanje čudeža se mi zdi še posebej koristno, ker si partnerja v bistvu povesta pričakovanja in njune želje.	Vprašanje čudeža	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D71	Komplimenti so pa itak koristni za odnos nasploh, da dam občutek, da ju podpiram in sprejemam, pa da ne obsojam. In njima to koristi, ker vidita, da delata nekaj dobrega in da napredujeta.	Pogoste pohvale, komplimenti	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D72	jih morda na tak »ta pravi« način ne poznajo vsi socialni delavci, ne vedo točno, da jih uporabljajo, ker ne rečejo s temi besedami, vendar pa jih pri delu dejansko uporabljajo.	Socialne delavke/delavci ne poznajo strokovnih izrazov zanje	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D73	Pa tudi vprašanje, kakšne metode sploh uporabljajo drugi socialni delavci, jaz osebno menim, da redko uporabljajo vse te metode oziroma če sploh kakšno.	V praksi se redko uporabljajo	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
D74	Ja, sem slišala	Pozna pristop	Poznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D75	vem, da travmatične izkušnje močno vplivajo na dinamiko partnerskega odnosa in na to, kako se partnerja v odnosu sploh odzivata, kako se odločata, kako zaznavata neke dogodke in situacije.	Poznavanje vpliva travmatičnih izkušenj na dinamiko partnerskega odnosa	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D76	kompetentna prav za delo s travmo v socialnem delu bolj tako, delno,	Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

D77	ker to po moje še vedno lahko rešujejo terapevti,	Preusmeritev partnerjev v terapijo v primeru lastne nekompetentnosti	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D78	je pa dobro poznati neko razumevanje travme, da ne narediš več škode kot koristi.	Pomoč pri preprečevanju re travmatizacije	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D79	nekaj primerov, ko smo ugotovili, da travma dosti vpliva na partnerja in na njun odnos.	Je bilo nekaj primerov parov	Število primerov parov z izkušnjo travme	Kompetentnost socialnih delavk/ delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D80	Nasploh, da prepoznam travmo in vem, kdaj ima par travmatične izkušnje, vem, katere so neke pojave oblike travm.	Prepoznavanje travme, pojavnih oblik travm, posledic	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D81	Znanja o travmi nisem pridobila na fakulteti	Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D82	največ znanj sem dobila na podiplomskem študiju zakonske in družinske terapije, kjer sem tudi spoznala nove pristope, nove raziskave...	(podiplomski) študij zakonske in družinske terapije	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D83	Nasploh bolj poglobljeno znanje o travmi,	Pomanjkljivo poznavanje travme – razvoj, posledice	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D84	o pristopu, ki ga imamo do strank, ki imajo travmo.	Pomanjkljivo poznavanje pristopa	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu

D85	bi potrebovali vso to znanje, ki ga imajo terapevti o travmi.	Terapevtsko znanje o travmi	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D86	sem za delo ravno prav umirjena, ker za to delo ne smeš biti nek nervozen tip človeka, sicer ne pomagaš paru.	Umirjenost	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D87	Znam aktivno poslušati in slediti temu, kaj se s parom pogovarjam in kaj vsak od njiju sporoča.	Aktivno poslušanje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D88	Kar se tiče kompetenc, logično, da znanje socialnega dela najbolj pripomore, pa še veliko drugih znanj. Na tem področju moraš imeti veliko znanja,	Strokovno znanje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D89	meni pa pomagajo tudi izkušnje nasploh na tem področju pri delu s pari	Izkušnje na področju dela s pari	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D90	in pa tudi življenjske izkušnje nasploh.	Življenjske izkušnje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D91	Mislim, da je pomembno, da imam sposobnost razumevanja dinamike,	Sposobnost razumevanja dinamike odnosa	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
D92	zmožnost vživljanja	Zmožnost vživljanja v pripovedi in	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih

		situacije partnerjev		socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	anksioznosti v partnerskem odnosu
D93	empatije,	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D94	sočutja	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D95	kar se tiče glede osebne ravni je, da imam distanco oziroma neko razmejitev in razumevanje lastnih odzivov in tega, kar se dogaja v svetovanju.	Razmejevanje med lastnimi čustvi in čustvi uporabnika	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
D96	Pri delu sem radovedna in vsakič znova poslušam in delam dejansko tako, kot da je nek primer prvič slišan.	Radovednost za raziskovanje uporabnikove situacije	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E1	Strokovno svetovanje paru na CSD (v nadaljevanju SSP) se izvaja, kadar zakonca oz. zunajzakonska partnerja v okviru predhodnega svetovanja ugotovita, da še obstaja možnost za ohranitev zveze.	SSP se izvaja, ko partnerja ugotovita, da je še možnost za ohranitev zveze	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E2	Cilj SSP je torej ohranitev skupnega partnerskega in družinskega življenja.	Cilj je ohranitev skupnega partnerskega in družinskega življenja	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E3	Vključujejo se zakonci oz. partnerji s težavami v medosebnih odnosih, ki so pred postopkom razveze oz. zunajzakonska	Vključeni partnerji s težavami v medosebnih	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

	partnerja z otroki, nad katerimi imata starševsko skrb.				
E4	SSP je proces, skozi katerega skupaj s pari odkrivamo njihove stiske.	Proces, v katerem socialna delavka/delavec skupaj s pari odkriva njihove	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E5	Če se skozi pogovore izkazuje anksioznost pri posamezniku kot nek odziv na to, da se posameznik lahko spopade s stresom, se skupaj pogovorimo o tem, ali takšen odziv predstavlja motnjo v odnosu oz. težave v partnerskem odnosu.	Naslavljanje anksioznosti in posledic le te za odnos	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E6	Skupaj raziskujemo izvor stisk in težav partnerjev.	Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema – stiske, težave, izzivi	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E7	Sprašujemo se, kaj partnerja v odnosu početa in ne deluje	Naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki niso delovale	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E8	kaj si želita, kaj sta pripravljena za to narediti, da dobita kar si želita in ali to zmoreta	Skupno oblikovanje načrta dela (cilji, glavne teme pogovorov, način in čas srečanj)	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E9	Če ugotovimo, da gre pri posamezniku za anksioznost, ki je ne obvladuje, ki bistveno vpliva na kvaliteto življenja posameznika in posledično tudi na kvaliteto partnerskega in starševskega odnosa, se pogovorimo še o drugih možnih oblikah pomoči (osebni zdravnik, psiholog, psihoterapevt).	Preusmeritev partnerjev v terapijo ob hujših stiskah	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E10	Strokovna usposobljenost je zagotovo pomembna.	Strokovna usposobljenost	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

E11	Biti kompetenten za SSP pomeni, da za to delo izpolnjuješ določene zahteve po zakonu, kot npr. stopnja in smer izobrazbe.	Stopnja in smer izobrazbe (določa zakon)	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E12	Seveda pa po mojem mnenju to ni dovolj. / Pomemben je skupek osebnostnih lastnosti, izkušenj, ravnanj, vzorcev, razmišljanj, znanj,	Skupek osebnostnih lastnosti, izkušenj, znanj, ravnanj,	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E13	ki jih pridobivaš s permanentnim izobraževanjem in usposabljanjem	Vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E14	imam zaključeno več letno izobraževanje iz realitetne terapije	Znanje realitetne terapije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E15	in teorije izbire,	Znanje teorije izbire	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E16	opravila sem izobraževanje za družinsko mediatorko,	Znanje družinske mediacije	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E17	zaključenih imam več izobraževanj, v okviru katerih sem se učila veččin komunikacije, tehnik pogajanj, poslušanja, povzemanja...	Znanje o veščinah komunikacije, tehnikah pogajanj, poslušanja, povzemanja	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E18	Pomembno je prepoznavanje ustreznih informacij za reševanje problemov.	Pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E19	Strokovni delavec mora biti zanesljiv,	Zanesljivost	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E20	odgovoren,	Odgovornost	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E21	imeti mora sposobnost samokontrole	Sposobnost samonadzorovanja	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

					svetovanju paru
E22	in sposobnost delovanja v stresnih situacijah.	Sposobnost delovanja v stresnih situacijah	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E23	Pomembno je, da smo se sposobni vživljati v situacijo drugega, biti empatični.	Empatija, vživljanje v situacijo sogovornika	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E24	Vsak par, ki se odloči za SSP, mi predstavlja izziv.	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E25	Vsak par je edinstven in v vsakem paru vidim izziv zame, kaj lahko ponudim, katera znanja, veščine in izkušnje mi bodo prišle prav v določenih okoliščinah. Izziv je to, da vsak par zase predstavlja svojo zgodbo, svoja razmišljanja, poglede na življenje, prepričanja, vrednote... Delo s pari ni enoznačno, ni vnaprej določeno, kako bo potekalo.	Z vsakim parom drugačno, njim prilagojeno delo z drugačnimi veščinami, pristopi	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E26	Vedno znova se skupaj z njimi učim tudi sama. Učim se sprejemanja, podpiranja, brez predsodkov, brez sodb, brez poskusov vsiljevanja svojega mnenja...	Previdnost pri predsodkih, sodbah, vsiljevanju lastnega mnenja socialne delavke/delavca	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E27	Ja, v resnici je izziv tudi sposobnost samokontrole	Vpliv procesa na socialno delavko	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
E28	Pogovor s posameznikom in družinami,	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E29	raziskovanje v socialnem delu,	Raziskovanje v socialnem delu	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu

					v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E30	mobiliziranje virov moči (talenti, znanja, sposobnosti, zmožnosti...),	Mobiliziranje virov moči	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E31	socialno delavski odnos	Vzpostavitev dobrega delovnega odnosa - cilji, pravila, način komunikacije, potrebe, vrednote, pričakovanja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E32	(dogovor o sodelovanju, sooblikovanje delavskega odnosa).	Sklenitev dogovora o sodelovanju in sprotno preverjanje na srečanjih	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E33	Nove izkušnje, pogovor o pravilih, ciljih, načrtih, načinu komunikacije. Raziskovanje povezanosti, odvisnosti. Pogovor o potrebah, vrednotah, prepričanjih in pričakovanjih.	Vzpostavitev dobrega delovnega odnosa - cilji, pravila, način komunikacije, potrebe, vrednote, pričakovanja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E34	Izziv je vedno najti ustrezen način dela s točno določenim posameznikom oziroma parom. Vsak je edinstven in včasih pri nekemu deluje nekaj, kar ni nujno, da bo delovalo tudi pri drugemu.	Iskanje ustreznega načina dela z vsakim parom posebej	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E35	Socialno delo ima več ravni. Tako je tudi na področju dela s pari.	Potek dela na več kot dveh ravneh	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

E36	Na prvi ravni s pari vzpostavljam delovni odnos, skupaj opredelimo stiske in se dogovorimo o načinu reševanja problema. Skratka, na prvi ravni je dogovor in iskanje virov moči para,	Dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema na prvi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E37	druga raven je raziskovanje družinske dinamike oziroma para, motenj v odnosu, želja, potreb, ciljev, iskanje skupnih interesov in možnosti za njihovo uveljavitev.	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E38	Pogovor o vsem tem prinaša neke nove izkušnje in poglede na družinsko dinamiko.	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E39	Gre za to, da najdemo odgovore na vprašanje, kaj je potrebno spremeniti, da bi le-to omogočilo rešitve.	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E40	Moj prispevek so moje izkušnje, skrb za proces, usmerjanje, pogajanje, podpiranje,	Skrb za proces (usmerjanje, podpiranje, pogajanje)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E41	postavljanje vprašanj, uporaba različnih tehnik in veščin za delo s pari.	Uporaba različnih tehnik in veščin za delo s pari	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E42	O vsem se sproti pogovorimo. Odločitev, kako naprej, pa je njuna.	Naslavljanje motenj in izzivov, do katerih pride v procesu dela	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

E43	Teorijo navezanosti razumem kot odnos med otrokom in staršem oziroma njegovim skrbnikom ali njemu pomembnemu odraslemu, ki se je razvil v otrokovih prvih treh letih življenja.	Odnos med otrokom in pomembnim drugim v prvih treh letih otrokovega življenja	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E44	Ti temelji pa vplivajo na njegovo doživljanje sveta v nadaljnjem življenju. Prvi odnosi nas torej zaznamujejo za celo življenje.	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E45	Zato je pomembno, kakšno navezanost smo razvili v zgodnjem otroškem obdobju (varna navezanost, nevarna navezanost, izogibajoča, ambivalentna in dezorganizirana navezanost, ki so tudi vse nevarne navezanosti).	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E46	Kot sem že omenila, je stil navezanosti pomemben za celo življenje, saj v skladu s tem posameznik deluje v življenju	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E47	Stiske in težave pri posameznikih najbolj prepoznavamo preko njihovega obnašanja.	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E48	Če razumemo teorijo navezanosti, te stiske in težave lažje prepoznamo, vemo od kod izvirajo	Sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E49	in se hitreje in učinkoviteje osredotočimo na reševanje.	Sredstvo za izboljšanje partnerskega odnosa	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E50	Najprej je potrebno spoznati navezanost.	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v

					partnerskem odnosu
E51	Pri SSP lahko pridemo do odgovora, kje tiči težava	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E52	vendar je za preoblikovanje navezanosti največkrat potrebna še drugačna strokovna pomoč (psihološka, psihoterapija).	Izboljšanje navezanosti tekom terapevtskega procesa	Vir (ne)izboljšanja navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E53	Skupaj s pari raziščemo tista področja, kjer so močni (njihove talente, zanimanja, izkušnje...)	Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E54	in jih usmerjam v delovanje na teh področjih.	Usmerjanje v uporabo virov moči in delovanje na močnih področjih posameznika	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E55	Skupaj preverjamo, kaj jim gre dobro, pogovarjamo se o tem, kaj posamezniku pomeni dober partner, dober starš, kako vidi sebe kot partnerja, kakšno mnenje ima o sebi kot o delavcu, sodelavcu in podobno.	Razumevanje in sprejemanje partnerjev ter njunega pogleda	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E56	Poudarjamo tisto, kar je za posameznika dobro.	Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E57	K rešitvi usmerjen pristop mi predstavlja temelj socialnega dela.	Temelj socialnega dela	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E58	V tem procesu postavljam usmerjena vprašanja, vezana predvsem na raziskovanje sedanjosti in možnosti za prihodnost.	Vprašanja, vezana na raziskovanje sedanjosti in možnosti za	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

E59	Proces je vezan na skupno iskanje rešitev,	Soustvarjanje želenih izidov, ki so predhodno skupno definirani	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E60	par določa cilje,	Uporabnik je ekspert iz izkušenj	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E61	ki morajo biti jasno definirani in uresničljivi	Jasno definirani in uresničljivi cilji	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E62	Skupaj raziskujemo, kaj v odnosu deluje in iščemo odgovore na vprašanja, kaj bi delovalo,	Raziskovanje, kaj v odnosu že deluje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E63	kaj sta pripravljena oziroma zmožna za to narediti.	Spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stiske	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E64	Poskušamo skupaj poiskati nove strategije za drugačne, njima sprejemljive in zadovoljive izide.	Iskanje novih strategij spopadanja s težavami	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E65	Vse je vezano na njune vire moči, na njune kompetence.	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E66	Pomembno se mi zdi predvsem dobro poslušanje, da slišim morda tudi nekaj, o čemer ne govorita izrecno, ne poudarjata ali pa pri sebi ne opazita	Pozorno in aktivno poslušanje	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E67	(npr. čas, ko jima je šlo dobro).	Raziskovanje izjem	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E68	Trudim se ustvarjati razmere za sodelovanje oziroma takšen delovni odnos,	Ustvarjanje razmer za sproščeno in	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v

	v katerem ima par prostor in čas za deljenje svojih izkušenj, razmišljanj, vrednost, pogledov na življenje, idej za rešitev...	varno deljenje razmišljanj		pristopa v socialnem delu	partnerskem odnosu
E69	Menim, da je delovni odnos ključen dejavnik za izide, ki si jih par želi.	Dober delovni odnos	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E70	Fokus dela je usmerjen k rešitvi.	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E71	Vse našteje metode se mi zdijo koristne in jih tudi uporabljam pri svojem delu.	Koristne za delo (odnosna vprašanja, lestvica, vprašanje čudeža, raziskovanje izjem)	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E72	Najbolj koristno se mi zdi raziskovanje uporabnikovega življenja,	Raziskovanje uporabnikovega življenja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E73	saj mu s tem sporočam, da se zanimam zanj, da mi je mar.	Občutek, da se socialna delavka/delavec zanima za uporabnika	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E74	S tem vzpostavljamo delovni odnos sodelovanja, zaupanja, sočustvovanja, spoštovanja.	Vzpostavljanje odnosa sodelovanja, spoštovanja, zaupanja, sočustvovanja	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E75	Nato pridejo v poštev tudi vse druge metode, kot je opredelitev problema	Opredelitev problema	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E76	in spodbujanje posameznika, da sam prispeva k reševanju njegovega položaja oziroma stisk in težav,	Spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E77	pogovor o odnosnih vprašanjih (npr. pri delu s pari največkrat postavim vprašanje:	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v

	»Kaj menite, kaj bi vi morali narediti, da bi se s partnerjem bolje povezali?« ali pa: »Ali ste pripravljeni to narediti in če ne, kaj vas pri tem ovira?«).			pristopa v socialnem delu	partnerskem odnosu
E78	Na ta način prepoznavamo, kako partnerja zaznavata problem, kje so njuni viri moči in kako te vire uporabiti v praksi.	Prepoznavanje, kako uporabnik sam zaznava problem in kje vidi rešitve	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E79	Včasih partnerja vprašam, kaj menita koliko % od 0% do 100% je vsak odgovoren za svoj odnos v odnosu z drugim. Pri vmesni in zaključni evalvaciji včasih uporabim lestvico od 1 do 10, da si boljše predstavljamo napredek.	Uporaba lestvice	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E80	S pari se včasih dogovorimo za kakšno nalogo, ki jo opravita doma. Ta naloga je vezana predvsem na graditev njunega odnosa, nekaj s čimer se boljše povezujeta.	Dajanje konkretnih nalog	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E81	Zelo sem pozorna na najmanjši napredek pri korakih k skupnemu cilju, ki je pri delu s pari največkrat ostati skupaj, vendar drugače, z bolj kvalitetnim medsebojnim odnosom.	Vrednotenje že doseženih sprememb	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E82	Pogajanja in kompromisi so zelo pomembni, saj so za dober odnos nujni.	Pogajanja in kompromisi med udeleženci so pomembni	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E83	Pogovarjamo se o njunih stališčih in iščemo njun skupni interes.	Spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stisk	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

E84	Te metode mi pravzaprav pomagajo pri spoštljivem raziskovanju in razumevanju posameznikovega sveta,	Raziskovanje in razumevanje uporabnikovega sveta	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E85	pri njegovem pogledu na življenje	Prepoznavanje, kako uporabnik sam zaznava problem in kje vidi rešitve	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E86	pri podpiranju in krepitvi njegovih potencialov	Krepitev uporabnikovih potencialov	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E87	pri izogibanju temu, da jim dajem nasvete (nasvet dam smo, če me izrecno prosijo, pa še takrat pojasnim, da je nekaj zame lahko dobro, za nekoga drugega pa ne).	Izogibanje nasvetom	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E88	Ne spomnim se nobene izkušnje, ki bi kazala na to, da je uporaba katerekoli od teh metod v nekem smislu pomanjkljiva, čeprav je vedno lahko kaj še boljše, bolj dodelano, raziskano.	Kontinuirano izpopolnjevanje in raziskovanje metod, ki delujejo	Predlogi za izboljšave poznavanja metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
E89	Za pristop, utemeljen na razumevanju travme, sem že slišala.	Pozna pristop	Poznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E90	Travmo razumem kot neko težko izkušnjo (npr. nasilje, zanemarjanje, zloraba...).	Obremenjujoča izkušnja (nasilje, zanemarjanje, zloraba, zatiranje, diskriminacija)	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E91	Ta izkušnja je tako obremenjujoča, da ima lahko za posameznika posledice na različnih področjih življenja.	Posledice na različnih področjih življenja preživelega	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

E92	Posledice se ne kažejo samo v otroštvu, ampak tudi v odrasli dobi.	Posledice ne le v otroštvu, tudi v odrasli dobi življenja	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E93	Lahko pa gre tudi za enkratne dogodke oziroma situacije (npr. nepričakovana izguba drage osebe, nesreče...), ki povzročajo travme.	Druga enkratna izkušnja travme (nesreča, izguba pomembne osebe)	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E94	Prav tako so lahko travmatične izkušnje, če doživimo zatiranje ali kakršnokoli diskriminacijo.	Obremenjujoča izkušnja (nasilje, zanemarjanje, zloraba, zatiranje, diskriminacija)	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E95	predstavijo različne stiske in težave, ki so pravzaprav posledica travme. Torej, ne iščejo pomoči v smislu razreševanja travme, ampak iščejo pomoč, ker jim v življenju ne gre dobro, ker imajo slabe odnose z ljudmi, ker se ne znajdejo, ker so nemočni, jih je strah, so obupani...	Posameznikova nevednost, da je travmatična izkušnja izvor težav, stisk	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E96	Travma velikokrat ni prepoznana kot vir socialnih stisk.	Travma velikokrat spregledana kot vir socialnih stisk	Razlaga travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E97	Če prav razumem, je bil ravno v ta namen, da s temi ljudmi sodelujemo, razvit pristop, utemeljen na razumevanju travme.	Prepoznavanje travme, pojavnih oblik travm, posledic	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E98	V preteklosti sem veliko delala na področju nasilja v družini. V okviru socialno varstvene storitve osebne pomoči še danes delam tako z žrtvami kot tudi s povzročitelji nasilja	Izkušnje pri delu s področja nasilja v družini (delo z žrtvami in povzročitelji nasilja)	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu

E99	Biti žrtev nasilja je prav gotovo travmatična izkušnja in moje delo je usmerjeno v iskanje žrtvinih virov moči,	Iskanje virov moči žrtve za odpornost	Vloga socialne delavke/delavca	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E100	v iskanje aktivnosti, ki ji bodo pomagale utrditi zaupanje vase, s katerimi si bo okrepila samozavest, si okrepila občutek varnosti in pomirjenosti, da pridobi na občutku moči, da sama odloča o svojem življenju, da ima več možnih izbir za doseg boljšega, bolj izpolnjenega življenja.	Iskanje aktivnosti za utrjevanje samozavesti, občutka varnosti in moči	Vloga socialne delavke/delavca	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E101	Skleпам, da, če imam nekaj kompetenc za delo s posamezniki, da jih imam prav toliko pri delu s pari.	Prepoznavanje lastne kompetentnosti, prispevka za delo s travmo	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E102	Izkušenj na področju dela s pari s travmo še nimam veliko in ocenjujem, da še nisem imela nobenega para z neko travmatično izkušnjo.	Ni bilo primerov parov	Število primerov parov z izkušnjo travme	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E103	Menim, da mi lahko vsa znanja in izkušnje, o katerih sem že govorila, pomagajo oziroma koristijo pri delu s travmo	Vsa znanja in izkušnje socialnega dela	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E104	Nekaj znanja na to temo sem pridobila tekom raznih dodatnih izobraževanj, predvsem s področja nasilja v družini, zanemarjanja in zlorab otrok.	Dodatna izobraževanja s področja nasilja v družini, zlorab in zanemarjanj otrok	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
E105	Verjetno bi potrebovala več znanja o travmi, kako se razvije, kakšne so posledice v otroštvu in v odrasli dobi, pa tudi kakšen vpliv ima	Pomanjkljivo poznavanje travme – razvoj, posledice	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

	travma glede na starostno obdobje v katerem se zgodi.				
E106	Morda bi bilo dobro spremljati raziskave na to temo, saj sem prepričana, da poglobljajo razumevanje travme in vplivajo na različne načine obravnave.	Spremljanje sodobnejših raziskav o travmi in pristopu	Predlogi za pridobitev znanja o travmatičnih izkušnjah	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E107	Prav tako bi bilo koristno prebrati kakšno literaturo na to temo. To bi mi zagotovo bolj pomagalo pri prepoznavanju travme, jo ubesediti in skupaj s pari po potrebi poiskati ustrezno pomoč.	Branje literature, vezane na temo travme	Predlogi za pridobitev znanja o travmatičnih izkušnjah	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E108	Menim, da sem dovzetna za potrebe drugih,	Sposobnost prepoznavanja potreb partnerjev	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E109	da imam sposobnost sodelovanja, da sem socialno odzivna, prilagodljiva,	Prilagodljivost	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E110	da zmorem odložiti lastne potrebe,	Razmejevanje med lastnimi čustvi in čustvi uporabnika	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E111	da imam ničelno toleranco do nasilja, zanemarjanja ali zlorab,	Netoleranca do nasilja, diskriminacije, zanemarjanja, zlorab	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
E112	prepoznam prepričanja ljudi, na podlagi katerih izberejo svoje vedenje (npr. žrtve	Sposobnost razumevanja dinamike odnosa	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v

	travmatičnih dogodkov težko opustijo svojo vlogo žrtve...).			delavk/delavcev za delo s travmo	partnerskem odnosu
E113	Iz izkušenj vem, da je vsaka aktivnost boljša kot pasivno sprejemanje situacije takšne kot je, torej verjamem v aktivnost, v nove izkušnje in občutja, v veščine, ki nam pomagajo soočiti se s stiskami in težavami.	Zavzemanje za aktivno spreminjanje situacije in zavračanje	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
F1	Pri delu s partnerjema govorimo v teh primerih o anksioznosti, kakšne posledice ima za njun odnos	Naslavljanje anksioznosti in posledic le te za odnos partnerjev	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F2	in potem nekako / skupaj oblikujemo, kaj je problem.	Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema – stiske, težave, izzivi	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F3	Dogovorimo se okvirno o načrtu, kako bo delo potekalo, povem jima, koliko srečanj naj bi okvirno bilo in vprašam, če se strinjata s tem.	Skupno oblikovanje načrta dela (cilji, glavne teme pogovorov, način in čas srečanj)	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F4	Dejstvo je, da imam z vsakim parom drugačen pristop in način dela.	Različen način svetovanja pri različnih uporabnikih	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F5	Potrebno se je prilagoditi, tudi pri samem pogovoru gledam na to, da se pogovarjam s parom na način, da me oba razumeta, da se jima približam, da nisem uradna.	Osvetljevanje izzivov na način, ki je sogovornikom približan in razumljen	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F6	Na srečanjih govorimo o tem, kar želita partnerja debatirati, to so teme, ki jima ležijo na duši.	Skupno naslavljanje in raziskovanje za oba partnerja pomembnih tem	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F7	Poskušam se navezati na to, kako sta se do sedaj spopadala s težavo in	Naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem

	kaj je recimo delovalo, kako sta do sedaj uspešno reševala problem	težavami, ki so delovale			svetovanju paru
F8	in za katere načine menita, da niso delovali	Naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki niso delovale	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F9	Delo v strokovnem svetovanju paru je načrtano tako, da skupaj poskušamo ohraniti partnersko zvezo, vendar seveda to ni vedno mogoče,	Cilj je ohranitev skupnega partnerskega in družinskega življenja	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F10	ker gre za neke težave v odnosu, ki so včasih za partnerja nerešljive	Cilj je ohranitev skupnega partnerskega in družinskega življenja	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F11	Jaz pomagam paru pri tem, da povesta, kakšne so njune težave	Pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F12	in tudi sama seveda svetujem, kaj lahko naredita, skupaj se posvetujemo.	Svetovanje glede premagovanja izzivov, s katerimi se partnerja soočata	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F13	Odgovorna sem za proces in ne za končni izid.	Soustvarjanje procesa s strani socialne delavke	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F14	V tem procesu skupaj z njima odkrivam njune stiske.	Proces, v katerem socialna delavka/delavec skupaj s pari odkriva njihove stiske	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F15	Prav gotovo mora biti oseba, ki izvaja strokovno svetovanje, strokovno usposobljena za to delo, kar nalaga tudi sam zakon.	Strokovna usposobljenost	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F16	Normalno, da potrebuje in mora znati uporabljati večšine socialnega dela, še posebej znanje s področja družine, odnosov...	Znanje s področja socialnega dela z družino	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

F17	Znati mora dobro komunicirati s partnerjema, poslušati in ne v naprej nekaj predvidevati.	Znanje o veščinah komunikacije, tehnikah pogajanj, poslušanja, povzemanja	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F18	Področje dela je precej zahtevno,	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F19	saj ima nekatere terapevtske vidike,	Terapevtsko področje in cilji dela	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F20	kar pomeni, da zelo koristi tudi znanje psihologije,	Dodatno znanje psihologije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F21	psihoterapije..	Dodatno znanje družinske medicije in psihoterapije	Znanje drugih področij, strok	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F22	Če ima strokovni delavec tudi ta znanja, je proces bolj uspešen. Jaz menim, da je poleg znanja na sploh za svetovanje pomembno, kakšen je človek osebnostno. To pomeni, da / mora biti odgovoren za proces in stvari resno jemati, se zavedati svojega dela.	Odgovornost	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F23	Mora biti empatičen,	Empatija, vživljanje v situacijo sogovornika	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F24	imeti že neka lastna znanja, izkušnje,	Skupek osebnostnih lastnosti, izkušenj, znanj, ravnanj, razmišljanj	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F25	zahtevno za tiste, ki so na področju zaposlene le malo časa,	Premalo izkušenj na tem področju dela, prekratka delovna doba	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F26	ker se ne znajo v stresnih situacijah s pari odzivati na način, da je za par koristen.	Sposobnost delovanja v stresnih situacijah	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

F27	To zna biti nasploh / problem tako za socialno delavko	Nezadovoljstvo socialnih delavk/delavcev	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F28	kot za par, ker se slej ko prej pokaže neko nezadovoljstvo z obeh strani.	Nezadovoljstvo uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F29	Socialna delavka mora imeti to ločeno jasno mejo med osebnim življenjem in lastnim doživljanjem situacije in pa med tem, kaj prineseta s seboj partnerja. Včasih je tudi s tega vidika pravi izziv	Vpliv procesa na socialno delavko	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F30	in je zelo zahtevno, ne zmore vsak tega dela.	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F31	Partnerja potrebujeta zanesljivo socialno delavko, ki tudi lahko sama dosti prispeva procesu.	Zanesljivost	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F32	Izobraževanja	Več izobraževanja s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F33	in vaje, kako naj ravnati z vidika perspektive moči,	Vaje za uporabo perspektive moči	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F34	etike udeležnosti,	Vaje za uporabo etike udeležnosti	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F35	kako narediti stvari razvidne oz. kako to ubesedimo.	Vaje za razvidnost, ubeseditve situacije	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F36	To je včasih za strokovnega delavca zahtevno,	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F37	Ko so čustva močna, pravi čas prepoznati, nasloviti in voditi pogovor na način, da	Voditi pogovor in ohraniti povezavo med partnerjema,	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem

	se ne izgubi niti, da se ne veča razdor med partnerjema.	ko pride do trenj, sporov			svetovanju paru
F38	Včasih gre v tem primeru za previsoka pričakovanja enega ali drugega, da bom jaz rešila zadeve in kar dala neko rešitev, včasih od mene pričakujejo, da bom »naredila red« med njima.	Previsoka pričakovanja uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F39	Potem se to ne naredi, in lahko kot posledico dobim tudi nemotivacijo s strani enega ali drugega. Težko je tudi, kadar ne vidita sploh svojega dela oziroma prispevka k težavi	Uporabnik ne vidi svojih težav, pričakuje samo spremembe vedenja	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F40	in potem poskušam nekako napraviti situacijo razvidno, ampak spet ne na način, da bi vsiljevala neko svoje mnenje.	Previdnost pri predsodkih, sodbah, vsiljevanju lastnega mnenja socialne delavke/	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
F41	Najprej je pomembno vzpostaviti trden delovni odnos, da sploh lahko delamo zaupno in da zares sodelujemo.	Vzpostavitev dobrega delovnega odnosa - cilji, pravila, način komunikacije, potrebe, vrednote, pričakovanja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F42	Dogovorimo se, kako bodo izgledala naša srečanja in kaj so neka pravila, tega se potem držimo.	Sklenitev dogovora o sodelovanju in sprotno preverjanje na srečanjih	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F43	V razgovoru s parom raziskujem izjeme, možne rešitve.	Iskanje izjem	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F44	Zelo pomembno se mi zdi povzemanje delovnega procesa, ker tako sama pri sebi preverjam, kje smo v procesu dela in hkrati partnerjema	Sprotno povzemanje	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v

	pomagam pri tej razvidnosti.				partnerskem odnosu
F45	Metoda je pogovor,	Pogovor	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F46	z njim raziskujem situacijo partnerjev.	Raziskovanje v socialnem delu	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F47	Pomembno je, da se pogovarjamo o čustvih obeh partnerjev,	Tehnika naslavljanja lastnih čustev	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F48	pri tem so mi zelo v pomoč odnosna vprašanja, ko partner npr. pove, kaj meni, kako si partner predstavlja njegovo vlogo v odnosu.	Odnosna vprašanja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F49	Z vsem tem pomagam partnerjema pri tem, da znata pojasniti besedno drug drugemu, kako se počutita v njunem odnosu	Pomoč pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F50	in s tem v bistvu vzpostavita spet neko globoko medsebojno komunikacijo.	Pomoč pri vzpostavljanju medsebojne komunikacije partnerjev	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F51	Skupaj ugotavljamo	Pomoč pri odkrivanju	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu

		komunikacijskih vzorcev, odnosa			v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F52	in razvijamo to komunikacijo, jo krepimo, izboljšujemo.	Vzpostavitev novih načinov komunikacije, novih pristopov v	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F53	Partnerja v najboljšem primeru spet začutita, da si želita ohraniti odnos.	Pridobitev notranje motivacije partnerjev	Učinki metod dela	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F54	Najtežje mi je, ko se pari povsem razlikujejo v pogledih npr. na vzgojo otrok, pogledu na finance, in kadar se zdijo vkopani v svoje stališče.	Različni pogledi partnerjev in togost glede lastnih	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F55	Zame so intenzivna čustva zahtevna, ko se partnerja začneta obtoževati.	Obrambna drža partnerjev, obtoževanje	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F56	Takrat moram posebej paziti na strukturo pogovora, ki mi je v pomoč, pri tem, da se pogovor ne razvije v vse splošno kritiziranje in obtoževanje.	Usmerjanje pogovora v rešitve včasih zahtevno	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F57	Ravno nov pogled, ustvarjanje novih načinov ravnanja s konflikti in komuniciranja, mislim, da ustvarja spremembe na drugi ravni.	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F58	Omogoča sprejemanje različnosti, sprejemanje edinstvenosti,	Pomemben prispevek vseh članov, njihove želje	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku

					anksioznosti v partnerskem odnosu
F59	sprejemanje družine kot konfliktne skupne,	Sprejemanje družine kot konfliktne skupine	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F60	in uči sprejemanja soodgovornosti za življenje družine.	Skrb za proces in strukturo pogovora (usmerjanje, podpiranje, pogajanje)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F61	Skupaj s partnerjema raziskujemo odnose v družini, prepoznavamo odzive, načine sodelovanja in pogajanja.	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F62	Skupaj iščemo skupne rešitve	Skupno iskanje rešitev	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F63	ter se učimo novih ravnanj.	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F64	Pomembno je, da sta vključena oba partnerja	Upoštevanje etike udeležnosti	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F65	in oba prispevata seveda svoj del.	Pomemben prispevek vseh članov, njihove želje	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

F66	Moj prispevek k pogovoru je vzpostavljanje strukture pogovora,	Skrb za proces in strukturo pogovora (usmerjanje, podpiranje, pogajanje)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F67	krepitev virov moči posameznika in družine kot celote,	Krepitev moči para	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F68	raziskovanje vlog in pravil	Pomoč pri vzpostavljanju razvidnosti situacije obema partnerjema	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F69	ter skupaj s parom iskanja oz. soustvarjanja rešitev.	Soustvarjanje rešitev s parom	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F70	Pomembno je, da zna strokovni delavec vzpostaviti delovni odnos ter ga ohranjati.	Vzpostavljanje in ohranjanje delovnega odnosa s parom	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F71	Ves čas mora biti pozoren na strukturo pogovora	Skrb za proces in strukturo pogovora (usmerjanje, podpiranje, pogajanje)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F72	ter na neverbalno in verbalno komunikacijo.	Upoštevanje verbalne in neverbalne komunikacije para	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F73	Poznavanje in uporaba sodobnih konceptov socialnega dela nam je	Uporaba različnih tehnik in veščin za delo s	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot

	strokovnim delavcem pri tem v pomoč in podporo in pripomore k učinkovitosti pomoči.				dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F74	Pomembno je, da se par počuti sproščeno in da imata zagotovljeno varno okolje, kjer lahko skupaj z mano spregovorita o težavah in tegobah, ki ju mučijo,	Ustvarjanje varnega dialoškega prostora	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F75	pri tem pa je z moje strani pomembna podpora in pa upoštevanje obeh partnerjev v pogovoru.	Upoštevanje obeh partnerjev v pogovoru (etika udeležnosti)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F76	Jaz moram biti pri tem pozorna tudi na to, da zajamem v ozir celotno situacijo para in pogledam na zadeve ne samo na to, kaj mi pravita, temveč cel kontekst.	Upoštevanje celotnega konteksta in ozadja	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F77	Skušam preokviriti celotno situacijo oziroma to, kako eden ali drugi partner gleda na situacijo,	Pomoč pri preokvirjanju situacije	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F78	hkrati pa poskušam na kratko povzeti težavo, kar pomaga tako meni kot paru za neko razvidnost, na čem sploh smo.	Povzemanje in sprotno preverjanje vsebine pogovora	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F79	Pomaga mi tudi, če povprašam po primerih pozitivnih izjem.	Iskanje pozitivnih rešitev in izjem	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F80	Ključno je, da socialni delavec takoj opazi, ko nekaj škripa v procesu ali ko med partnerjema	Naslavljanje motenj in izzivov, do katerih pride v procesu dela	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku

	komunikacija ne funkcionira več, ker je treba stvari takoj začeti reševati, delati na njih.				anksioznosti v partnerskem odnosu
F81	Če pride do kakšnih večjih izpadov para, recimo, da bi naenkrat nekdo izmed njiju začel delati nekaj čisto po svoje, poskušam napeljati temo na naš začetni dogovor in opomnim, kaj smo se dogovorili, hkrati pa ponudim možnost, da se lahko vedno dogovorimo drugače, kaj spremenimo... To je tudi meni ena taka varna opora za delo.	Obnovitev in dopolnitev dogovora o sodelovanju	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F82	Kolikor vem, gre za navezanost, ki se razvije v otroštvu med otrokom in staršem oziroma drugim skrbnikom.	Odnos med otrokom in pomembnim drugim v prvih treh letih otrokovega življenja	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F83	Poznamo več stilov navezanosti, samo eden je varen, ostale oblike so nevarno navezovanje.	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F84	Ta stil človeka je povezan s tem, kako tvori svoje odnose z drugimi in kako se v odnosih sam počuti.	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F85	Teorija navezanosti mi je pri delu s pari pomembna,	Poznavanje teorije pomembno	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F86	predvsem z vidika vzpostavljanja varnega prostora za pogovor, varnega prostora za učenje in raziskovanje novih poti, odzivov. Le če se počutimo varne, se lahko izpostavimo in raziskujemo naše vedenje, odzive, se povezujemo s	Sredstvo za vzpostavljanje varnega prostora za pogovor	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

	svojimi izkušnjami in izkušnjami drugega.				
F87	Hkrati prek poznavanje teorije navezanosti lažje razumem, zakaj se partnerja v odnosu vedeta, kakor se,	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F88	zakaj so njune potrebe takšne in drugačne itn.	Razumevanje potreb partnerjev v njunem odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F89	Da vzpostavljam varen prostor za pogovor, ga vzdržujem in na ta način skušam paru omogočiti nov pogled, novo dimenzijo njunega odnosa, možnost za preoblikovanje navezanosti med partnerjema.	Vzpostavitev varnega prostora za pogovor	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F90	To pomeni, da se oba zavedata, kakšen stil navezanosti imata in kako se odzivata v odnosu, ter posledično, kakšno podporo potrebujeta eden od drugega.	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F91	Vire moči krepi s pohvalo in komplimenti, ki so v procesu dela vedno izjemno pomembni. Z njimi pokažem partnerjema, da imata dobre lastnosti in ravnanja, na katerih morata vztrajati.	Pogoste pohvale, komplimenti	Metode krepite moči	Načini krepite moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F92	Pomaga mi tudi pregled doseženega, kar pomeni, da se s partnerjema pogovarjam o že doseženih napredkih, spremembah, kar je velika motivacija za par.	Vrednotenje že doseženih sprememb	Metode krepite moči	Načini krepite moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F93	Dajem tudi razne naloge, ki vzpodbujajo iskanje pozitivnih izjem v njunih ravnanjih	Iskanje pozitivnih izjem	Metode krepite moči	Načini krepite moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

F94	in tudi z normaliziranjem določenih čustev, za katere menita, da niso okej, da jih je treba potlačiti.	Normaliziranje vseh čustev	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F95	Pri meni je prostor, da se o vsem pogovarjamo in da ni nič nenormalnega. Skupaj s parom iščem njuna močna področja, dobre lastnosti, dobra ravnanja...	Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči	Metode krepitve moči	Načini krepitve moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F96	K rešitvi usmerjen pristop pri delu v socialnem delu se ne osredotoča na problem, temveč problem vidi kot del rešitve, fokusira se na pozitivne izide, na dobro, ne pa v probleme in iskanje vzrokov za problem.	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F97	Pristop je bistvo socialnega dela, vse temelji vedno na iskanju rešitev.	Temelj socialnega dela	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F98	Uporabnik mora biti pri tem iskanju ves čas vključen, ker ima svoja znanja za ravnanje,	Uporabnik je ekspert iz izkušenj	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F99	hkrati pa je to naloga socialnega delavca, da spodbuja uporabnika k participaciji in sodelovanju za svoje reševanje težav.	Spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stiske	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F100	Vse te navedene metode se mi zdijo koristne,	Koristne za delo (odnosna vprašanja, lestvica, vprašanje čudeža, raziskovanje izjem)	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F101	sama včasih raziskujem izjeme od problema,	Raziskovanje izjem	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F102	dajem komplimente,	Komplimenti, pohvale	Koristne metode	Uporaba metod k rešitvi	Znanje o samopodobi

			socialnih delavk/delavcev	usmerjenega pristopa v socialnem delu	kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F103	Naloge	Dajanje konkretnih nalog	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F104	se pogajam s parom o spremembi,	Pogajanje o spremembi	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F105	postavljam raziskovalna	Vprašanja, vezana na raziskovanje sedanjosti in možnosti za prihodnost	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F106	in odnosna vprašanja ipd.	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F107	Večinoma postavljam odnosna vprašanja, ker s tem oba na nek način vključujem v proces, npr. ker partner pove, kako misli, da ga drugi partner dojema in ta drugi partner potem z zanimanjem posluša, kaj meni...	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F108	Dobrodošlo bi bilo kontinuirano izkustveno izobraževanje na to temo za strokovne delavce,	Organizirana izobraževanja o metodah in delu k rešitvi usmerjenega pristopa	Predlogi za izboljšave poznavanja metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F109	ker se mi vseeno zdi, da / mogoče ne uporabljajo vsi nekih metod, ki bi koristile	V praksi se redko uporabljajo	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F110	ali pa jih sploh ne poznajo tako zelo.	Bežno poznavanje metod	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
F111	Da, poznam.	Pozna pristop	Poznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot

				na razumevanju travme	dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F112	razumevanje značilnosti travmatičnih izkušenj je po mojem mnenju pomembno pri vzpostavljanju delovnega odnosa,	Pomoč pri vzpostavljanju delovnega odnosa,	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F113	in iskanju različnih oblik pomoči travmatizirane osebe, lahko se povežemo z drugimi institucijami, ki lahko pomagajo	Iskanje različnih oblik pomoči travmatizirani osebi	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F114	Pristop pomaga pri temu, da razumemo travmo uporabnika	Razumevanje travme in njenih posledic	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F115	in preprečimo, da bi bila oseba še bolj travmatizirana,	Pomoč pri preprečevanju re travmatizacije	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F116	nudimo ji podporo in krepimo njeno osebnost, ravnanja.	Pomoč pri krepitvi uporabnikove odpornosti	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F117	Sama se ne čutim najbolj kompetentna za poglobljeno delo z osebami s travmatično izkušnjo.	Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F118	Nimam teh izkušenj, ker še nisem imela parov, ki bi izrecno kazali posledice travmatičnih izkušenj.	Ni bilo primerov parov	Število primerov parov z izkušnjo travme	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu
F119	Splošno znanje socialnega dela z vsemi koncepti, jezikom socialnega dela, krepitvijo moči...	Vsa znanja in izkušnje socialnega dela	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavniki anksioznosti v partnerskem odnosu

F120	Potem seveda, da sploh znam prepoznati, kdaj ima nekdo znake travme	Prepoznavanje travme, pojavnih oblik travm, posledic	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F121	in pa kako to vpliva na odnos s partnerjem.	Poznavanje vpliva travmatičnih izkušenj na dinamiko partnerskega odnosa	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F122	Na fakulteti	Na fakulteti	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F123	ter tudi na drugih izobraževanjih.	Druge izobraževanja	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F124	Morda načini podpore in pomoči osebam s travmatično izkušnjo.	Načini pomoči in podpore osebam s travmatično izkušnjo	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F125	Empatičnost,	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F126	sposobnost vzpostavljanja delovnega odnosa soustvarjanja rešitev skupaj z družino,	Vzpostavljanje delovnega odnosa	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
F127	znanje iz različnih področij socialnega dela,	Strokovno znanje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu

F128	poznavanje drugih institucij in strok.	Poznavanje drugih institucij in strok podpore in pomoči	Drugo	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G1	Delo v strokovnem svetovanju je zelo pestro, ker je delo razgibano – vsak par je obravnavan posebej in na svoj način, saj se med seboj razlikujejo glede problemov, osebnosti itn.	Različen način svetovanja pri različnih uporabnikih	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G2	Delo poteka tako, da skupaj s parom naredim nek okvirni načrt dela, pri čemer se pogovorimo o tem, kdaj bodo potekala srečanja, kakšna so neka pravila, recimo, da je vse zaupno...	Skupno oblikovanje načrta dela (cilji, glavne teme pogovorov, način in čas srečanj)	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G3	Na srečanjih s parom skupaj oblikujemo in se pogovorimo o temah, o katerih želita partnerja govoriti.	Skupno naslavljanje in raziskovanje za oba partnerja pomembnih tem	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G4	Delo zna biti precej naporno, ker gre navadno za neke globlje čustvene težave med partnerjema in težave v odnosu.	Zahtevno delo	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G5	Pri delu se poskušam držati metod socialnega dela, ker mi predstavlja to nek dober teoretičen okvir,	Potek dela po metodah socialnega dela	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G6	je pa res, da se je potrebno še vedno prilagajati uporabnikom v smislu, da ne deluje vse enako dobro za vsak par.	Različen način svetovanja pri različnih uporabnikih	Način dela s pari	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G7	Sam proces dela je povsem odvisen od tega, kakšna sta partnerja, koliko sta zadržana, sproščena,	(ne)zgovornost, (ne)zadržanost	Različnost uporabnikov	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

G8	koliko motivacije imata za sodelovanje	(ne)motiviranost uporabnikov	Različnost uporabnikov	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G9	in tudi, kolikšna je stopnja njunega medsebojnega zavedanja o nastali situaciji, lastnem prispevku k problemu itd.	Zavedanje partnerjev o situaciji, lastnem prispevku k težavi	Različnost uporabnikov	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G10	Namen svetovanja je nekako ohraniti par skupaj,	Cilj je ohranitev skupnega partnerskega in družinskega življenja	Opis dela	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G11	Pomembno je, da prisluhnemo posamezniku, prepoznamo njegova čustva, jih ubesedimo.	Pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav	Vloga socialne delavke/delavca	Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G12	Poznavanje različnih tehnik in metod socialnega dela.	Znanje s področja socialnega dela z družino	Znanje socialnega dela	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G13	Potrebne so izkušnje,	Izkušnje na področju dela	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G14	kontinuirano usposabljanje	Vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G15	pridobivanje strokovnega znanja.	Strokovna usposobljenost	Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G16	Pomembne pa so tudi neke lastne lastnosti, meni osebno je ključnega pomena, da se znam distancirati od situacije v smislu, da se me ne dotakne na osebni ravni.	Sposobnost samonadzorovanja	Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G17	Prav gotovo je koristno, če bi se socialni delavci na tem področju več izobraževali, glede na to, da je storitev relativno nova.	Več izobraževanja s tega področja	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

G18	Mogoče kaki timski bildingi, kjer bi vadili, kako ubesediti težave parov skupaj s pari.	Vaje za razvidnost, ubeseditev situacije	Predlogi za izboljšanje	Potrebne kompetence za delo s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G19	Kako pritegniti oba udeleženca v sodelovanje, ker se včasih pri enem ali drugem izkaže neka stopnja nezanimanja za tovrstno sodelovanje.	Nemotiviranost uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G20	Posledično lahko pride do nerednih srečanj, kar za sam napredek ni koristno.	Neredna srečanja s pari	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G21	Izziv zna biti tudi prepoznavanje lastne odgovornosti, ker smo socialne delavke soodgovorne za proces, potek dela.	Prepoznavanje lastne soodgovornosti za proces dela	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G22	Opažam pa pri sebi, da je včasih težavno tudi že samo prepoznavanje virov moči za spremembe	Prepoznavanje virov moči za spremembe	Izzivi	Izzivi pri delu s pari	Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru
G23	Uporabljam različne veščine in tehnike za obvladovanje negativnih čustev,	Uporaba različnih tehnik in veščin za delo s pari	Prispevek socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G24	kot npr. zrcaljenje,	Zrcaljenje	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G25	validacija,	Validacija	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G26	aktivno poslušanje,	Aktivno poslušanje	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v

					partnerskem odnosu
G27	preokvirjanje,	Preokvirjanje	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G28	ločena srečanja za vsakega izmed partnerjev.	Individualni termini za partnerja	Vrste metod	Metode dela	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G29	Pomembno je, da paru pomagamo pri potrditvi in priznanju čustev,	Pomoč pri izražanju čustev partnerjev	Prispevek socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G30	ločevanju vedenja od čustev,	Pomoč pri ločevanju čustev od vedenja	Prispevek socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G31	preusmerjanje čustev od osebe k problemu.	Pomoč pri preusmerjanju čustev od osebe k problemu	Prispevek socialne delavke/delavca	Potrebne kompetence za delo s pari	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G32	Zagotavljati obema, da sta slišana, da imata oba enake možnosti za izražanje lastnega mnenja, upravljanje z lastnimi čustvi in vrednotami ob tem,	Zagotavljanje izražanja mnenja obema partnerjema	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G33	da ostajam nevtralna.	Čustvena vpletenost socialne delavke/delavca v situacijo uporabnikov	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

G34	Izziv predstavlja zame tudi umirjanje in blaženje situacije, ko so prisotna močna in napeta čustva,	Umirjanje poteka pogovora ob navalu močnih čustev partnerjev	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G35	takrat se je zelo težavno osredotočiti in pomikati pogovor k rešitvam.	Usmerjanje pogovora v rešitve včasih zahtevno	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G36	Za partnerje v strokovnem svetovanju se velikokrat izkaže, da imajo kompleksne težave v medsebojnem odnosu,	Kompleksnost težav v odnosu partnerjev	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G37	kar je zame težje, kot če bi recimo par prišel zgolj zaradi ene nerazrešene zadeve. Tako pa / imajo še iz preteklosti neke nerešene pogovore, situacije,	Nerazrešene težave partnerjev iz preteklosti	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G38	vlečejo smer pogovora v preteklost, v probleme.	Usmerjanje pogovora v rešitve včasih zahtevno	Izzivi	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G39	prva raven je dogovarjanje o sodelovanju,	Dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema na prvi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G40	vzpostavljanje delovnega odnosa	Začetno vzpostavljanje delovnega odnosa	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

G41	in tudi raziščemo, kaj je težava para,	Dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema na prvi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G42	na drugi ravni pa raziskujemo skupaj situacijo med partnerjema, recimo njun odnos, komunikacijo, čustva, ki jih imata eden do drugega itd.	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G43	in začnemo delati načrt za spreminjanje utečenega ali za dopolnjevanje nekih utečenih navad.	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G44	Pri tem je vedno, vedno pomembna naravnost v pozitivne spremembe, v pozitivne močne točke enega in drugega partnerja.	Upoštevanje perspektive moči	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G45	Pri raziskovanju njune situacije se držim tega načela v svoji glavi, da moram vedno vključevati oba partnerja,	Upoštevanje etike udeležенosti	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G46	četrudi bi eden izmed njiju morda kazal neko nezanimanje za proces, ker sta / oba partnerja zelo pomembna člena v našem sodelovanju, vsak s svojim delom v njem.	Pomemben prispevek vseh članov, njihove želje	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G47	Gre za raziskovanje,	Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G48	vzpostavljanje dobrih izkušenj v celotnem procesu pomoči.	Zagotavljanje dobrih izkušenj v procesu pomoči	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem

					odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G49	Gre za raziskovanje potrebnih in možnih sprememb,	Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni	Opis dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G50	za vzpostavljanje dialoga...	Vzpostavljanje in učenje dialoga	Pomembni elementi dela na dveh ravneh	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G51	Jaz se poskušam ne fokusirati na končni izid, ker vem, da sem odgovorna za sodelovanje in za to, da prispevam k temu, da naredimo vse, da kaj spremenimo in se pomaknemo k rešitvam, ni pa to moja končna naloga.	Skrb za proces (usmerjanje, podpiranje, pogajanje)	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G52	Moj prispevek je torej predvsem ta skrb za ohranjanje našega doseženega delovnega odnosa,	Vzpostavljanje in ohranjanje delovnega odnosa s parom	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G53	potem seveda uporaba metod, ki jih sicer uporabljam pri delu s pari,	Uporaba različnih tehnik in veščin za delo s pari	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G54	predvsem mi je pomembno, da partnerjema pomagam vzpostaviti to zavedanje o situaciji, ki jo imata	Pomoč pri vzpostavljanju razvidnosti situacije obema partnerjema	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G55	in o tem, da lahko skupaj marsikaj spremenita.	Soustvarjanje rešitev s parom	Prispevek socialne delavke/delavca	Poznavanje dela na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot

					dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G56	to takoj opazim, torej, da je prišlo do nekih motenj ali večjih težav v našem procesu dela in da se tega takoj lotim.	Naslavljanje motenj in izzivov, do katerih pride v procesu dela	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G57	Navadno naslovim te motnje in izzive, s katerimi se soočamo	Naslavljanje motenj in izzivov, do katerih pride v procesu dela	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G58	stremim k pozitivnim rešitvam in k pozitivnim spremembam, izjemam.	Iskanje pozitivnih rešitev in izjem	Metode dela pri izzivih	Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh	Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G59	Poznamo več slogov navezanosti,	Vsebuje različne vrste navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G60	ki pomembno vplivajo na partnerski odnos.	Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G61	Poznavanje teorije navezanosti je za delo v strokovnem svetovanju koristno,	Poznavanje teorije pomembno	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G62	pa tudi na drugih področjih in pri drugih vrstah storitev na CSD.	Pogosto uporabljena še v drugih postopkih na CSD	Razlaga teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G63	Poznavanje teh slogov pomaga strokovnemu delavcu lažje razumeti dinamiko v odnosu, kako posamezna navezanost vpliva na partnerski odnos.	Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

G64	Ko strokovni delavec ubesedi opaženo, je lažje tudi posamezniku razumeti sebe in drugega.	Pomoč pri podpiranju partnerjev glede občutkov	Pomen poznavanja teorije navezanosti	Poznavanje teorije navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G65	S prepoznavanjem čustev partnerjev,	Prepoznavanje čustev partnerjev	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G66	to pa posledično pomaga pri več čustveno varni odzivnosti v paru.	Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori	Izboljšanje navezanosti	Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti	Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G67	S skupnim raziskovanjem virov moči posameznika	Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G68	in tem, kaj prinaša zadovoljstvo v odnosu, čustveno bližino, medsebojno zaupanje, iskanje pozitivnih izkušenj, rešitev ter da to uporabita.	Usmerjanje v uporabo virov moči in delovanje na močnih področjih posameznika	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G69	Kaj lahko partnerja skupaj počneta, da ju zbliža.	Spodbujanje partnerjev k skupnim aktivnostim	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G70	Sama dajem ob opaženih doseženih spremembah	Vrednotenje že doseženih sprememb	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G71	pohvale, povem, kaj sta dobro naredila in v čem jima uspeva.	Pogoste pohvale, komplimenti	Metode krepitev moči	Načini krepitev moči	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G72	Kot bistvo našega dela	Temelj socialnega dela	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G73	vse temelji na tem, da se skupaj pomikamo proti	Soustvarjanje zelenih izidov, ki	Opis k rešitvi usmerjenega	Poznavanje k rešitvi usmerjenega	Znanje o samopodobi kot dejavniku

	rešitvi, ciljem, ki smo si jih zastavili.	so predhodno skupno definirani	pristopa v socialnem delu	pristopa v socialnem delu	anksioznosti v partnerskem odnosu
G74	Ti cilji morajo biti konkretni in točni.	Jasno definirani in uresničljivi cilji	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G75	Iščemo pozitivne rešitve in se ne ustavljamo v preteklosti, v problemih.	Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G76	Pri tem se opiram na to, kaj v odnosu partnerjev že uspeva in kaj jima gre dobro, to se lahko obdrži in dela na tem, je neko izhodišče.	Raziskovanje, kaj v odnosu že deluje	Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G77	Poznam te metode in jih tudi uporabljam, ker so res učinkovite.	Koristne za delo (odnosna vprašanja, lestvica, vprašanje čudeža, raziskovanje izjem)	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G78	Z metodami lahko vzpostavljam in ohranjam delovni odnos,	Vzpostavljanje odnosa sodelovanja, spoštovanja, zaupanja, sočustvovanja	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G79	z njimi raziskujem, kako partnerja sama vidita situacijo,	Prepoznavanje, kako uporabnik sam zaznava problem in kje vidi rešitve	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G80	to pa seveda koristi tudi meni, ki tako izvem več o njunem odnosu, načinu življenja...	Raziskovanje in razumevanje uporabnikovega sveta	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G81	Večinoma uporabljam odnosna vprašanja,	Odnosna vprašanja	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G82	iskanje dobrih izjem vedenja in delovanja v njunem odnosu	Raziskovanje izjem	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

G83	in tudi lestvico.	Uporaba lestvice	Koristne metode socialnih delavk/delavcev	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G84	S temi metodami krepim vire moči in enega in drugega partnerja.	Krepitev uporabnikovih potencialov	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G85	da se v kakih svetovanjih premalo uporabljajo,	V praksi se redko uporabljajo	Pomanjkljivosti pri uporabi metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G86	so pa dejansko orodje za to, da proces steče v smeri ciljev.	Z metodami lažje priti do rešitev	Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G87	Predlog bi bil ta, da bi se bolj izobrazili o tehnikah dela, o metodah...	Organizirana izobraževanja o metodah in delu k rešitvi usmerjenega pristopa	Predlogi za izboljšave poznavanja metod	Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu	Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu
G88	Ne poznam najbolje, sem že pa slišala.	Ne pozna pristopa	Nepoznavanje pristopa	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G89	Sklepam, da gre za pomoč osebi s travmo oziroma v našem primeru partnerjema, ki imata travmo.	Pomoč pri krepitvi uporabnikove odpornosti	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G90	Osebo se res ne čutim najbolj kompetentne za delo s travmo,	Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G91	se mi zdi, da potrebujemo na tem področju več teoretičnega izobraževanja	Obvezno izobraževanje socialnih delavk/delavcev o travmi	Predlogi za pridobitev znanja o travmatičnih izkušnjah	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G92	in pa tudi predhodnega	Praktično usposabljanje pred	Predlogi za pridobitev	Manjkajoča znanja pri	Znanje o travmatičnih

	praktičnega usposabljanja, preden smo vrženi v delo s pari, za katere se izkaže neka travma.	pričetkom svetovanja parom s travmo	znanja o travmatičnih izkušnjah	zmanjševanju travmatičnih izkušenj	izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G93	Jaz še nisem imela.	Ni bilo primerov parov	Število primerov parov z izkušnjo travme	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G94	nimam izkušenj s tem,	Ni bilo primerov parov	Število primerov parov z izkušnjo travme	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G95	znanje o travmi pomaga na sploh pri razumevanju travme	Prepoznavanje travme, pojavnih oblik travm, posledic	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G96	in tudi, kako travma vpliva na osebo, na partnerja, na njun odnos.	Poznavanje vpliva travmatičnih izkušenj na dinamiko partnerskega odnosa	Koristna znanja	Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G97	socialna delavka primerno odzove in najde primerne rešitve za partnerje,	Iskanje različnih oblik pomoči travmatizirani osebi	Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G98	načeloma sklepam, da lahko tudi / prepošlje partnerje v terapevtska svetovanja.	Preusmeritev partnerjev v terapijo v primeru lastne nekompetentnosti	Kompetentnost	Kompetentnost socialnih delavk/delavcev	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G99	FSD nudi teoretično kvalitetna znanja,	Na fakulteti	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v partnerskem odnosu
G100	Strokovni izzivi, s katerimi se soočam kot strokovna delavka tekom praktičnega dela, so pri meni tista točka,	Znanje pridobljeno z izkušnjami na področju strokovnega svetovanja paru	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikov anksioznosti v

	ko raziskujem in pridobivam nova znanja, ki so mi pomemben pripomoček pri mojem delu z družino oz. parom.				partnerskem odnosu
G101	Znanja pridobivam v večini preko seminarjev, ki jih organizira Skupnost centrov za socialno delo,	Izobraževanja, ki jih organizira Skupnost centrov za socialno delo	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G102	Socialna zbornica,	Izobraževanja, ki jih organizira Socialna zbornica	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G103	Akademija za socialne vede	Izobraževanja, ki jih organizira Akademija za socialne vede	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G104	seveda tudi FSD.	Izobraževanja, ki jih organizira Fakulteta za socialno delo	Pridobitev znanj o travmi	Način pridobitve znanj o travmi	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G105	Nasploh znanje o travmi	Pomanjkljivo poznavanje travme – razvoj, posledice	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G106	Manjkajo znanja, kako pomagati parom s travmatičnimi izkušnjami, kako ravnati v odnosu do njih.	Načini pomoči in podpore osebam s travmatično izkušnjo	Manjkajoča znanja	Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G107	Zmožnost vživljanja v položaj in čustva ljudi,	Zmožnost vživljanja v pripovedi in situacije partnerjev	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G108	empatija,	Empatija	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot

				kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G109	jasno postavljene razmejitve med sabo in drugimi,	Razmejevanje med lastnimi čustvi in čustvi uporabnika	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G110	komunikativnost,	Komunikativnost	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G111	da delo doživljam kot izziv ne kot zgolj reševanje težav.	Doživljanje dela kot izziva, ne kot reševanja težav	Osebnostne lastnosti	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G112	Za delo so potrebne izkušnje na tem področju	Izkušnje na področju dela s pari	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu
G113	in strokovno znanje.	Strokovno znanje	Kompetence	Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo	Znanje o travmatičnih izkušnjah kot dejavnikih anksioznosti v partnerskem odnosu

9.3. Priloga 3: Osno kodiranje

Delo s pari z anksioznostjo v strokovnem svetovanju paru

1. Opis dela s pari v strokovnem svetovanju paru

a) Način dela s pari

- Potek dela po metodah socialnega dela (A1, C8, G5)
- Skupno oblikovanje instrumentalne definicije problema – stiske, težave, izzivi (A2, A11, C10, D5, E6, F2)
- Skupno oblikovanje načrta dela (cilji, glavne teme pogovorov, način in čas srečanj) (A3, C11, E8, F3, G2)
- Skupno naslavljanje in raziskovanje za oba partnerja pomembnih tem (A4, A5, F6, G3)
- Predpisane okvirne teme za vsako svetovalno srečanje (A17, C12)
- Neposredno naslavljanje stilov navezanosti, travmatičnih izkušenj, konstruktivnih načinov komuniciranja (A9)
- Naslavljanje anksioznosti in posledic le te za odnos partnerjev (E5, F1)
- Naslavljanje težav s pomočjo specifičnih primerov (A10)
- Osvetljevanje izzivov na način, ki je sogovornikom približan in razumljen (A12, F5)
- Različen način svetovanja pri različnih uporabnikih (A16, C6, F4, G1, G6)
- Naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki niso delovale (E7, F8)
- Naslavljanje že uporabljenih strategij spoprijemanja s težavami, ki so delovale (F7)
- Preusmeritev partnerjev v terapijo ob hujših stiskah (C4, C30, E9)

b) Opis dela

- Terapevtsko področje in cilji dela (B2, B3, C15, F19)
- Vključeni partnerji s težavami v medosebnih odnosih (E3, F10)
- SSP se izvaja, ko partnerja ugotovita, da je še možnost za ohranitev zveze (E1)
- Cilj je ohranitev skupnega partnerskega in družinskega življenja (E2, F9, G10)
- Proces, v katerem socialna delavka/delavec skupaj s pari odkriva njihove stiske (E4, F14)

c) Vloga socialne delavke/delavca

- Pomoč pri prepoznavanju in ubeseditvi težav (A6, D6, E18, F11, G11)
- Svetovanje glede premagovanja izzivov, s katerimi se partnerja soočata (A7, C9, D7, F12)
- Soustvarjanje procesa s strani socialne delavke (A14, D21, D22, F13)

d) Različnost uporabnikov

- Zavedanje partnerjev o situaciji, lastnem prispevku k težavi (A8, G9)
- (ne)zgovornost, (ne)zadržanost (C7, G7)
- (ne)motiviranost uporabnikov (G8)

2. Potrebne kompetence za delo s pari

a) Znanje socialnega dela

- Splošno znanje socialnega dela (D8)
- Strokovno znanje psihodinamičnih procesov znotraj družine (A21)
- Znanje s področja socialnega dela z družino (A22, C13, F16, G12)
- Znanje družinske mediacije (E16)
- Znanje o veščinah komunikacije, tehnikah pogajanj, poslušanja, povzemanja (E17, F17)

b) Znanje drugih področij, strok

- Dodatno znanje družinske mediacije in psihoterapije (A23, B9, D10, F21)
- Dodatno znanje psihologije (C14, F20)
- Znanje realitetne terapije (E14)
- Znanje teorije izbire (E15)
- Druga znanja (D14)

c) Pogoji kompetentnosti za strokovno svetovanje paru

- Stopnja in smer izobrazbe (določa zakon) (E11)
- Strokovna usposobljenost (E10, F15, G15)
- Vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje (E13, G14)
- Izkušnje na področju dela (G13)

d) Osebnostne lastnosti in znanja socialne delavke/delavca

- Skupek osebnostnih lastnosti, izkušenj, znanj, ravnanj, razmišljanj (E12, F24)
- Zanesljivost (E19, F31)
- Odgovornost (E20, F22)
- Sposobnost samonadzorovanja (E21, G16)
- Sposobnost delovanja v stresnih situacijah (E22, F26)
- Empatija, vživljanje v situacijo sogovornika (E23, F23)

e) Predlogi za izboljšanje

- Več izobraževanja s tega področja (A24, C17, D12, D17, F32, G17)
- Medsebojno deljenje izkušenj, mnenj socialnih delavcev s tega področja (C18)
- Strokovno svetovanje paru ne bi smelo biti naloga CSD (D13)
- Vaje za uporabo perspektive moči (F33)
- Vaje za uporabo etike udeležенosti (F34)
- Vaje za razvidnost, ubeseditev situacije (F35, G18)

3. Izzivi pri delu s pari

a) Izzivi

- Zahtevno delo (A13, B1, C1, D1, E24, F18, F30, F36, G4)
- Vpliv procesa na socialno delavko (A15, C2, D18, D20, E27, F29)

- Prepoznavanje lastne soodgovornosti za proces dela (G21)
- Pomanjkanje časa (A25, A29, A30, C20)
- Neredna srečanja s pari (A27, A28, C21, G20)
- Ogromno dela še na drugih področjih (A26, C22)
- Zahtevno usklajevanje zakonodaje in pričakovanj uporabnikov (B10, B11, B12, C19)
- Previsoka pričakovanja uporabnikov (B13, F38)
- Nezadovoljstvo uporabnikov (B6, F28)
- Nezadovoljstvo socialnih delavk/ delavcev (B7, F27)
- Premalo izkušenj na tem področju dela, prekratka delovna doba (D9, D15, D16, F25)
- Neusposobljenost socialnih delavk/ delavcev za terapevtsko področje dela (B4, B5, B8, C16, D4, D11)
- Priznanje o preveliki težavnosti izziva za svetovalni proces (A19, C5)
- Nemotiviranost uporabnikov (C23, D2, D19, G19)
- Uporabnik ne vidi svojih težav, pričakuje samo spremembe vedenja partnerja (D3, F39)
- Previdnost pri poimenovanju izzivov, težav (A18, C3)
- Z vsakim parom drugačno, njim prilagojeno delo z drugačnimi veščinami, pristopi (E25)
- Prepoznavanje virov moči za spremembe (G22)
- Previdnost pri predsodkih, sodbah, vsiljevanju lastnega mnenja socialne delavke/delavca (E26, F40)
- Voditi pogovor in ohraniti povezavo med partnerjema, ko pride do trenj, sporov (F37)

Znanje o zadovoljstvu v partnerskem odnosu kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

1. Metode dela

a) Vrste metod

- Pogovor (A31, A46, B14, C24, E28, E38, F45)
- Individualni termini za partnerja (A38, G28)
- Vzpostavitev dobrega delovnega odnosa - cilji, pravila, način komunikacije, potrebe, vrednote, pričakovanja (A39, E31, E33, F41)
- Sklenitev dogovora o sodelovanju in sprotno preverjanje na srečanjih (A35, E32, F42)
- Raziskovanje v socialnem delu (D23, E29, F46)
- Tehnika naslavljanja lastnih čustev (C27, F47)
- Mobiliziranje virov moči (E30)
- Risanje eko-zemljevida (A32)
- Igra vlog (A33)
- Branje literature in pogovor o prebranem (A34)

- Tehnika praznega stola (C29)
- Karte z vprašanji (D25)
- Pojasnjevanje s konkretnimi primeri (D26)
- Nedokončani stavki (D27)
- Iskanje izjem (F43)
- Sprotno povzemanje (F44)
- Odnosna vprašanja (F48)
- Zrcaljenje (G24)
- Validacija (G25)
- Aktivno poslušanje (G26)
- Preokvirjanje (G27)

b) Učinki metod dela

- Pomoč pri ubeseditvi lastnih občutkov v odnosu (A36, B15, C25, C28, F49)
- Pomoč pri vzpostavljanju medsebojne komunikacije partnerjev (A37, C26, F50)
- Pomoč pri odkrivanju komunikacijskih vzorcev, odnosa (B16, D24, D28, F51)
- Skupno iskanje možnosti za spremembe (D29)
- Vzpostavitev novih načinov komunikacije, novih pristopov v odnosu (D30, F52)
- Pridobitev notranje motivacije partnerjev (D31, F53)

2. Poznavanje dela na dveh ravneh

a) Opis dela na dveh ravneh

- Potek dela na več kot dveh ravneh (A43, B17, E35)
- Skupno iskanje rešitev (F62)
- Začetno vzpostavljanje delovnega odnosa (A40, B19, C37, D40, G40)
- Dogovor o sodelovanju, instrumentalna definicija problema na prvi ravni (E36, G39, G41)
- Raziskovanje družinske skupine na drugi ravni (A41, C38, D41, E37, F61, G42, G47)
- Soustvarjanje sprememb družine na drugi ravni (A42, C39, D42, E39, F57, F63, G43, G49)
- Sprejemanje družine kot konfliktne skupine (F59)
- Možnost individualnega pogovora z osebo (B18)
- Pomemben prispevek vseh članov, njihove želje (D43, F58, F65, G46)
- Analiziranje situacije (D44)
- Uporaba koncepta v praksi (A45)
- Zagotavljanje dobrih izkušenj v procesu pomoči (G48)

b) Pomembni elementi dela na dveh ravneh

- Strokovna kompetentnost socialnih delavcev (A44)
- Uporaba jezika socialnega dela (A47)
- Varno okolje (B20, B21, B24, C41, D47)
- Sproščeno vzdušje (B22, C40, D48)

- Medsebojna usklajenost in delovanje partnerjev kot celote (B23)
- Vzpostavljane in učenje dialoga (D46, G50)
- Upoštevanje osebnega vodenja (A48)
- Upoštevanje perspektive moči (A49, C42, G44)
- Upoštevanje etike udeležnosti (A50, F64, G45)

c) Prispevek socialne delavke/ delavca

- Skrb za proces in strukturo pogovora (usmerjanje, podpiranje, pogajanje) (E40, F60, F66, F71, G51)
- Vzpostavljane in ohranjanje delovnega odnosa s parom (F70, G52)
- Uporaba različnih tehnik in veščin za delo s pari (E41, F73, G23, G53)
- Ustvarjanje varnega dialoškega prostora (A51, C43, D34, F74)
- Ustvarjanje fizično pomirjujočega prostora brez distrakcij (D47, D48, D49, D50)
- Vključevanje drugih strokovnih delavcev v proces (B25)
- Upoštevanje celotnega konteksta in ozadja uporabnikov (B26, F76)
- Upoštevanje obeh partnerjev v pogovoru (etika udeležnosti) (C44, D37, F75)
- Krepitev moči para (F67)
- Pomoč pri vzpostavljanju razvidnosti situacije obema partnerjema (D45, F68, G54)
- Soustvarjanje rešitev s parom (F69, G55)
- Upoštevanje verbalne in neverbalne komunikacije para (F72)
- Pomoč pri izražanju čustev partnerjev (G29)
- Pomoč pri ločevanju čustev od vedenja (G30)
- Pomoč pri preusmerjanju čustev od osebe k problemu (G31)

3. Izzivi pri raziskovanju na dveh ravneh

a) Izzivi

- Splošno zahtevno delo (B28, C33, C35)
- Pobuda in motivacija zgolj s strani enega partnerja (A52)
- Nemotiviranost za pogovor (A55, D38, D39)
- Pomanjkanje časa za delo (B31, C36)
- Uporabnikovo pomanjkanje zavedanja o lastnem čustvenem stanju (C31)
- Nerazrešene težave partnerjev iz preteklosti (C32, G37)
- Kompleksnost težav v odnosu partnerjev (D32, G36)
- Obrambna drža partnerjev, obtoževanje (D33, F55)
- Nesproščenost partnerjev (D35)
- Različni pogledi partnerjev in togost glede lastnih stališč (F54)
- Čustvena vpletenost socialne delavke/delavca v situacijo uporabnikov (B27, B29, C34, G33)
- Boleče priznanje, da je proces neuspešen (socialne delavke/delavci) (B30)
- Usmerjanje pogovora v rešitve včasih zahtevno (D36, F56, G35, G38)
- Iskanje ustreznega načina dela z vsakim parom posebej (E34)
- Zagotavljanje izražanja mnenja obema partnerjema (G32)
- Umirjanje poteka pogovora ob navalu močnih čustev partnerjev (G34)

b) Metode dela pri izzivih

- Obnovitev in dopolnitev dogovora o sodelovanju (D54, F81)
- Omogočanje izkušnje, da je vključitev v svetovanje smiselna (A54)
- Naslavljanje motenj in izzivov, do katerih pride v procesu dela (E42, F80, G56, G57)
- Povzemanje in sprotno preverjanje vsebine pogovora (F78)
- Motiviranje obeh partnerjev za delo (A53, C45, D53)
- Iskanje pozitivnih rešitev in izjem (F79, G58)
- Uporaba odprtih vprašanj (A56, C46)
- Izkazana radovednost in zanimanje za uporabnika (A57)
- Poskus ponovne vzpostavitve komunikacije s tehnikami (D52)
- Pomoč pri preokvirjanju situacije (F77)

Znanje o navezanosti kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

1. Poznavanje teorije navezanosti

a) Razlaga teorije navezanosti

- Pogosto uporabljena še v drugih postopkih na CSD (A58, G62)
- Odnos med otrokom in pomembnim drugim v prvih treh letih otrokovega življenja (E43, F82)
- Vsebuje različne vrste navezanosti (A62, B32, C47, D56, E45, F83, G59)
- Oblikovanje odnosov na podlagi prevladujočih stilov navezanosti (B33, C48, D57, E44, E46, F84, G60)

b) Pomen poznavanja teorije navezanosti

- Poznavanje teorije pomembno (A59, A63, C49, D55, F85, G61)
- Pomoč pri razumevanju odzivanja partnerjev v odnosu (A60, A61, B36, C50, D58, E47, F87, G63)
- Pomoč pri podpiranju partnerjev glede občutkov (A64, A65, G64)
- Razumevanje potreb partnerjev v njunem odnosu (A66, F88)
- Sredstvo za prepoznavanje možnih izvirov stiske (B34, B35, C51, D59, E48)
- Sredstvo za izboljšanje partnerskega odnosa (C52, E49)
- Sredstvo za vzpostavljanje varnega prostora za pogovor (F86)

2. Prispevek socialnih delavk/delavcev k izboljšanju navezanosti

a) Vir (ne)izboljšanja navezanosti

- Socialne delavke/delavci ne pripomorejo k izboljšanju navezanosti (A67, B37, D60)
- Izboljšanje navezanosti tekom terapevtskega procesa (A68, D61, E52)

b) Izboljšanje navezanosti

- Vzpostavitev varne navezanosti med socialno delavko/delavcem in uporabnikom (A69, A70)

- Ozaveščanje partnerjev o njuni navezanosti in medsebojni podpori (B40, C53, C54, E50, E51, F90, G66)
- Skupno iskanje rešitev glede na ozaveščenost dejanske situacije partnerjev (B41, C55)
- Vzpostavitev varnega prostora za pogovor (F89)
- Previdno ravnanje s čustvi, vedenji partnerjev (B38)
- Prepoznavanje čustev partnerjev (G65)
- Prepoznavanje potreb partnerjev (B39)

Znanje o samopodobi kot dejavniku anksioznosti v partnerskem odnosu

1. Načini krepitve moči

a) Metode krepitve moči

- Pogoste pohvale, komplimenti (A71, C56, D64, D71, F91, G71)
- Krepitev medsebojne pozitivne komunikacije in pohval med partnerjema (A75, C57)
- Uporaba perspektive moči in iskanje virov moči (A72, D63, E53, E56, F95, G67)
- Usmerjanje v uporabo virov moči in delovanje na močnih področjih posameznika (E54, G68)
- Spodbujanje partnerjev k skupnim aktivnostim (A74, G69)
- Vrednotenje že doseženih sprememb (D65, E81, F92, G70)
- Iskanje pozitivnih izjem (F93)
- Naslavljanje negativnega samogovora partnerjev (B42)
- Naslavljanje vedenj, ki kažejo na nizko samopodobo partnerjev (B43, C58)
- Preokvirjanje doživljanja situacije, druga perspektiva (B44, B47)
- Razumevanje in sprejemanje partnerjev ter njunega pogleda (D62, E55)
- Normaliziranje vseh čustev (F94)
- Dojemanje partnerjev kot ekspertov iz izkušenj (A73)

2. Poznavanje k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu

a) Opis k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu

- Temelj socialnega dela (E57, F97, G72)
- Dober delovni odnos (A76, E69)
- Uporabnik je ekspert iz izkušenj (A77, E60, F98)
- Soustvarjanje zelenih izidov, ki so predhodno skupno definirani (A78, B48, C60, E59, G73)
- Osredotočanje na rešitve in pozitivne cilje (B49, C59, D66, E65, E70, F96, G75)
- Jasno definirani in uresničljivi cilji (E61, G74)
- Raziskovanje, kaj v odnosu že deluje (E62, G76)
- Iskanje novih strategij spopadanja s težavami (E64)
- Ustvarjanje razmer za sproščeno in varno deljenje razmišljanj (E68)

- Spodbujanje posameznika za lasten prispevek k reševanju stiske (D67, E63, E76, E83, F99)
- Pogajanja in kompromisi med udeleženi so pomembni (E82)
- Izogibanje nasvetom (E87)

3. Uporaba metod k rešitvi usmerjenega pristopa v socialnem delu

a) Koristne metode socialnih delavk/delavcev

- Vprašanje čudeža (B51, C62, D70)
- Odnosna vprašanja (B45, B46, C61, D68, E77, F106, F107, G81)
- Raziskovanje izjem (D69, E67, F101, G82)
- Uporaba lestvice (E79, G83)
- Raziskovanje uporabnikovega življenja (E72)
- Vprašanja, vezana na raziskovanje sedanjosti in možnosti za prihodnost (E58, F105)
- Pozorno in aktivno poslušanje (E66)
- Opredelitev problema (E75)
- Dajanje konkretnih nalog (E80, F103)
- Komplimenti, pohvale (F102)
- Pogajanje o spremembi (F104)

b) Pomen metod k rešitvi usmerjenega pristopa

- Koristne za delo (odnosna vprašanja, lestvica, vprašanje čudeža, raziskovanje izjem) (A79, B50, E71, F100, G77)
- Z metodami lažje priti do rešitev (C64, G86)
- Občutek, da se socialna delavka/delavec zanima za uporabnika (E73)
- Vzpostavljane odnosa sodelovanja, spoštovanja, zaupanja, sočustvovanja (E74, G78)
- Prepoznavanje, kako uporabnik sam zaznava problem in kje vidi rešitve (E78, E85, G79)
- Raziskovanje in razumevanje uporabnikovega sveta (E84, G80)
- Krepitev uporabnikovih potencialov (E86, G84)

c) Pomanjkljivosti pri uporabi metod

- Socialne delavke/delavci ne poznajo strokovnih izrazov zanje (A80, D72)
- Bežno poznavanje metod (B52, F110)
- V praksi se redko uporabljajo (C63, D73, F109, G85)

d) Predlogi za izboljšave poznavanja metod

- Organizirana izobraževanja o metodah in delu k rešitvi usmerjenega pristopa (A81, F108, G87)
- Naučiti se besed, jezika za poimenovanje metod (A82)
- Kontinuirano izpopolnjevanje in raziskovanje metod, ki delujejo (E88)

1. Poznavanje pristopa, utemeljenega na razumevanju travme

a) Poznavanje pristopa

- Pozna pristop (A83, C65, D74, E89, F111)

b) Nepoznavanje pristopa

- Ne pozna pristopa (B53, G88)

c) Razlaga travme

- Obremenjujoča izkušnja (nasilje, zanemarjanje, zloraba, zatiranje, diskriminacija) (E90, E94)
- Druga enkratna izkušnja travme (nesreča, izguba pomembne osebe) (E93)
- Posledice na različnih področjih življenja preživelega (E91)
- Posledice ne le v otroštvu, tudi v odrasli dobi življenja (E92)
- Posameznikova nevednost, da je travmatična izkušnja izvor težav, stisk (E95)
- Travma velikokrat spregledana kot vir socialnih stisk (E96)

d) Razlaga pristopa, utemeljenega na razumevanju travme

- Ozaveščanje uporabnika o travmi, ki razvije drugačen odnos do sebe in svojega vedenja (B54)
- Razumevanje travme in njenih posledic (C67, F114)
- Pomoč pri krepitvi uporabnikove odpornosti (C68, F116, G89)
- Pomoč pri preprečevanju retravmatizacije (D78, F115)
- Iskanje različnih oblik pomoči travmatizirani osebi (F113, G97)
- Pomoč pri vzpostavljanju delovnega odnosa, opora (F112)

2. Koristna znanja o travmi in odpornosti za delo

a) Koristna znanja

- Izogibanje statičnega reševanja problemov uporabnikov s podobnimi travmami (C71)
- Poznavanje vpliva travmatičnih izkušenj na dinamiko partnerskega odnosa (D75, F121, G96)
- Prepoznavanje travme, pojavnih oblik travm, posledic (D80, E97, F120, G95)
- Vsa znanja in izkušnje socialnega dela (E103, F119)

3. Kompetentnost socialnih delavk/delavcev

a) Kompetentnost

- Prepoznavanje lastne nekompetentnosti glede travm v svetovanju (A86, A88, C69, D76, F117, G90)
- Prepoznavanje lastne kompetentnosti, prispevka za delo s travmo (E101)

- Preusmeritev partnerjev v terapijo v primeru lastne nekompetentnosti (A20, A87, D77, G98)

b) Število primerov parov z izkušnjo travme

- Ni bilo primerov parov (B55, E102, F118, G93, G94)
- Je bilo nekaj primerov parov (C70, D79)

c) Vloga socialne delavke/delavca

- Iskanje virov moči žrtve za odpornost (E99)
- Iskanje aktivnosti za utrjevanje samozavesti, občutka varnosti in moči (E100)

4. Način pridobitve znanj o travmi

a) Pridobitev znanj o travmi

- Znanje o travmah ni bilo pridobljeno v času študija (A84, A89, A91, B56, C66, C72, D81)
- Na fakulteti (F122, G99)
- Raziskovanje področja travm na lastno pobudo socialnih delavk/delavcev (A90, C73)
- (podiplomski) študij zakonske in družinske terapije (D82)
- Dodatna izobraževanja s področja nasilja v družini, zlorab in zanemarjanj otrok (E104)
- Izobraževanja, ki jih organizira Fakulteta za socialno delo (A85, C74, G104)
- Izobraževanja, ki jih organizira Skupnost centrov za socialno delo (G101)
- Izobraževanja, ki jih organizira Socialna zbornica (G102)
- Izobraževanja, ki jih organizira Akademija za socialne vede (G103)
- Druga izobraževanja (F123)
- Znanje pridobljeno z izkušnjami na področju strokovnega svetovanja paru (G100)
- Izkušnje pri delu s področja nasilja v družini (delo z žrtvami in povzročitelji nasilja) (E98)

5. Manjkajoča znanja pri zmanjševanju travmatičnih izkušenj

a) Manjkajoča znanja

- Pomanjkljivo poznavanje travme – razvoj, posledice (D83, E105, G105)
- Pomanjkljivo poznavanje pristopa (D84)
- Terapevtsko znanje o travmi (D85)
- Načini pomoči in podpore osebam s travmatično izkušnjo (F124, G106)

b) Predlogi za pridobitev znanja o travmatičnih izkušnjah

- Samoiniciativno izobraževanje o travmah (A92)
- Obvezno izobraževanje socialnih delavk/delavcev o travmi (C75, G91)
- Spremljanje sodobnejših raziskav o travmi in pristopu (E106)
- Branje literature, vezane na temo travme (E107)

- Praktično usposabljanje pred pričetkom svetovanja parom s travmo (G92)

c) Izzivi pri delu

- Nejasna sistemska določitev dela (B57, B58, C76)
- Nekakovostno delo zaradi neusposobljenosti socialnih delavk/delavcev za terapevtsko področje (B59)
- Nezadovoljstvo strank (B60)

6. Potrebne osebnostne lastnosti in kompetence socialnih delavk/delavcev za delo s travmo

a) Osebnostne lastnosti

- Empatija (A93, C79, C80, D93, D94, F125, G108)
- Potrpežljivost (A94)
- Prilagodljivost (E109)
- Radovednost za raziskovanje uporabnikove situacije (B61, B62, D96)
- V stiku z lastnimi čustvi (C77)
- Razmejevanje med lastnimi čustvi in čustvi uporabnika (C81, D95, E110, G109)
- Umirjenost (D86)
- Zmožnost vživljanja v pripovedi in situacije partnerjev (D92, G107)
- Sposobnost razumevanja dinamike odnosa (D91, E112)
- Sposobnost prepoznavanja potreb partnerjev (E108)
- Komunikativnost (G110)
- Doživljanje dela kot izziva, ne kot reševanja težav (G111)
- Zavzemanje za aktivno spreminjanje situacije in zavračanje pasivnosti (E113)
- Netoleranca do nasilja, diskriminacije, zanemarjanja, zlorab (E111)

b) Kompetence

- Strokovno znanje (A95, C82, D88, F127, G113)
- Aktivno poslušanje (D87)
- Izkušnje na področju dela s pari (D89, G112)
- Življenjske izkušnje (D90)
- Vzpostavljanje delovnega odnosa (F126)

c) Drugo

- Vključenost v lastno individualno psihoterapevtsko obravnavo (C78)
- Poznavanje drugih institucij in strok podpore in pomoči (F128)